

การวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ
: กรณีศึกษา ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพธาราม จังหวัดราชบุรี

The sustainable Management Planning for Retirement: A Case Study of the Chet
Samian Community, Photharam District, Ratchaburi Province

ศิริกานต์ ตรีสุวรรณวาสี

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อเรื่อง	การวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ : กรณีศึกษา ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี
ผู้วิจัย	ศิริกานต์ ตีรสวรรณวาสี
สาขาวิชา/คณะ	สาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ปีการศึกษา	2564
คำสำคัญ	การวางแผน การจัดการ การวางแผนเพื่อการเกษียณอายุ

บทคัดย่อ

ความอยู่ดีมีมีความสุขอย่างพอเพียงและยั่งยืนคือเป้าหมายหลักของรัฐบาลที่ใช้ในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสุขภาพพลานามัยที่ดีของประชาชนและสภาพเศรษฐกิจของประเทศที่ทุกคนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ไม่เดือดร้อน ไม่ว่าจะทำงานอยู่หรือเกษียณอายุก็ตาม ทุกคนสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างสบาย นั่นจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้รัฐบาลจัดสรรสวัสดิการแห่งรัฐให้กับประชาชน อยู่อย่างต่อเนื่องหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น 30 บาท รักษาทุกโรค และเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ที่รัฐบาลมอบให้ประชาชนเพื่อความอยู่ดีกินดีนั้น เป็นแนวทางที่ดี แต่คงจะไม่ดีถ้างบประมาณที่จัดสรรให้จะต้องเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี เป็นเพราะจำนวนประชากรวัยเกษียณอายุก็ได้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น หรือไม่ตรงต่อความต้องการที่แท้จริง

แม้จะมีนโยบายภาครัฐที่คอยสนับสนุนผู้สูงอายุ แต่ความเป็นจริงสวัสดิการแห่งรัฐที่มีไว้ดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุนั้น ดูจะยังไม่ค่อยลงตัวสักเท่าไร บ้างก็ว่าไม่เพียงพอต่อการยังชีพ บ้างก็อ้างว่าเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไม่สามารถตอบสนองเรื่องค่าใช้จ่ายของผู้สูงอายุได้ ดังนั้นถ้าจะบอกว่าสิ่งที่ได้รับยังน้อยเกินไปในสายตาคนส่วนใหญ่ ก็คงต้องพิจารณาว่าความต้องการที่แท้จริงเพื่อการดำรงชีวิตของประชากรผู้สูงอายุนั้นคืออะไร

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าประชากรวัยสูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นแต่ยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งยังมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการการวางแผนชีวิตตัวเองในวัยเกษียณให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน อันเนื่องมาจากประชากรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจสำหรับแนวทางการเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวเข้าสู่วัยเกษียณอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ประชาชนบางกลุ่มยังรู้สึกว่าตนเองยังไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ ไม่ว่าจะหน่วยงานภาครัฐจะได้มอบสวัสดิการแห่งรัฐให้ก็ตาม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ: กรณีศึกษาชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี โดยผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงการสำรวจ (Survey

Research) ซึ่งประยุกต์ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Method) โดยการใช้วิธีทดสอบ Chi-square และกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้คือ ประชากรกลุ่มวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 25–59 ปี ที่อยู่ที่ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี จำนวนทั้งสิ้น 400 คน เพื่อวัตถุประสงค์งานวิจัยดังต่อไปนี้:

- 1) เพื่อศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมการจัดการการใช้ชีวิตของประชาชนวัยเกษียณอายุโดยพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างคือ วัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 25–59 ปี
- 2) เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการวางแผนการจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุอย่างยั่งยืน และ
- 3) เพื่อศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งก่อนและหลังเกษียณอายุโดยพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างคือ วัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 25–59 ปี

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยพบว่าข้อมูลส่วนบุคคลส่วนใหญ่ของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ได้ศึกษานั้น เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 30–40 ปี สถานะสมรสโสด ไม่มีบุตร จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ไม่น้อยกว่า 15,000 บาท เป็นผู้รับข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ตั้งใจว่าหลังเกษียณอายุจะประกอบธุรกิจส่วนตัว ปัจจุบันอาศัยอยู่กับครอบครัว (สามี/ภรรยา/บุตร) และตั้งใจว่าหลังเกษียณอายุก็จะยังคงอาศัยอยู่กับครอบครัว (สามี/ภรรยา/บุตร) ต่อไป สถานภาพการอยู่อาศัยที่เป็นทั้งเจ้าของบ้านและผู้อาศัย สัดส่วนเท่ากัน และส่วนใหญ่ไม่มีบัตรเครดิต

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า เพศหญิงที่อายุระหว่าง 25–29 ปี สถานะสมรสโสด จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้น้อยกว่า 15,000 บาท เป็นผู้รับข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ตั้งใจว่าหลังเกษียณอายุจะประกอบธุรกิจส่วนตัว ปัจจุบันอาศัยอยู่กับครอบครัว(สามี/ภรรยา/บุตร) และตั้งใจว่าหลังเกษียณอายุก็จะยังคงอาศัยอยู่กับครอบครัว(สามี/ภรรยา/บุตร) ต่อไป สถานภาพการอยู่อาศัยที่เป็นเจ้าของบ้าน และส่วนใหญ่ไม่มีบัตรเครดิต คือกลุ่มตัวอย่างที่ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุด

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้มีการทดสอบสมมติฐานและพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ได้ตระหนักถึงการเพิ่มขึ้นของสังคมผู้สูงอายุและได้มีการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุได้เพิ่มขึ้น การพึ่งพาเบี้ยผู้สูงวัยจากภาครัฐไม่ใช่คำตอบที่แท้จริงของประชาชนอีกต่อไปเพราะกลุ่มวัยทำงานได้มีการเตรียมตัวในการวางแผนจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณได้ดีเยี่ยม อีกทั้งระดับการศึกษาของประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับการศึกษาหาความรู้ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณ สุดท้ายผู้วิจัยพบว่าประชาชนวัยทำงานยังคงมีความต้องการการสนับสนุนเรื่องความรู้การจัดการชีวิตหลังเกษียณอย่างยั่งยืนอยู่เป็นจำนวนมาก

Research Title   The sustainable Retirement Planning and Management: A Case Study of Chetsamian Community Photaram Rachaburi province

Author   Miss Sirikarn Tirasuwanvasee

Davison/Faculty   Internation Business Department Faculty of Business Administration, Rajamangala university of Technology Phra Nakhon

Year   2021

Keyword   Planning, Management, Planning for retirement

ABTRACT

Sufficient and sustainable well-being of all Thai citizens has been the main government’s objective for national development. Whether it is about the good health of the people or the country's economy. The main goal of the government is always to assure that everyone can live happily, without torment, no matter which state in life they are; working or retired, everyone has to be able to live comfortably. That is why the government allocates state welfare to the people continually throughout many forms, such as 30 baht for all medical care & treatment project which involves the treatment of all diseases for all Thais. And the living allowance for the elderly etc. These things that the government gives to the people for their well-being are good solution. But it would not be good if the allocated budget has to increase every year due to the number of the retirement age population that has increased more and more over the years and causing the government’s initial projects to cross way the actual needs.

Despite the government's policy to support the elderly, in reality of the welfare of the state to care for the elderly seems to be quite inadequate. Some says that it is not enough for sustenance and claim that the elderly pension do not meet the actual expenses in their everyday life. To summarize, many have agreed that the support for the elderly is too little in most people's eyes. So it is only logic to focus in finding the real need of the living for the elderly population.

At present, it can be seen that the elderly population is increasing, but they are still unable to sustain themselves. There is also a problem with managing their life plan in retirement to be effective and sustainable because most of the population still lack in knowledge and understanding for effective preparation for retirement and causing some people to feel that they do not have enough support regardless of whether government agencies provide state welfare or not.

In this research, the researcher studied the sustainable management planning for retirement: a case study of the Chet Samian community, Photharam District, Ratchaburi Province. The researcher uses survey research which applies quantitative research methods. (Quantitative Research Method) using the Chi-square test method and the sample in this research is the population of working age group aged 25-59 years living in Chet Samian community, Photharam district, Ratchaburi province. A total of 400 people were aimed at the following research objectives: 1) To study the attitudes and behaviors of life management of people in retirement age by considering the sample group, working age between 25-59 years old. 2) To find ways to promote sustainable planning for life after retirement and, 3) To study the problems that occur before and after retirement by considering the sample group, working age between 25-59 years old.

After the researcher has collected the data and used it for analysis. The researcher found that most of the personal data of the sample population were female, aged between 30-40 years, single, no children, bachelor's degree with income less than 15,000 baht, being a civil servant/state enterprise employee. Their intention after retirement is to run a personal business, currently living with family (husband/wife/children) and intends to continue living with family (husband/wife/children) after retirement, equal proportions between homeowners and residents, most of them don't have credit cards.

In addition, the researcher also found that female, aged between 25 - 29 years, single, bachelor's degree with income less than 15,000 baht is a government official/state enterprise employee has intention after retirement that they will run a personal business, currently living with family (husband/wife/children) and intends to continue living with family

(husband/wife/children) after retirement, most of them do not have credit cards is the same sample group that has the highest level of planning for life after retirement.

However, the researcher tested the hypothesis and found that the majority of people are aware of the rise of an aging society and has increased investments before retirement age. Relying on government's policy for the elderly is no longer the real answer for the people as working age groups are well prepared to plan and manage their retirement living. Moreover, the educational level of the sample population is related to financial education and investment to prepare for retirement. Lastly, the researcher found that working age people still need a lot of support for knowledge about sustainable retirement life management.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ : กรณีศึกษา ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรีนี้เกิดขึ้นได้เพราะการได้รับความสนับสนุนทุนวิจัยจากท่านผู้บริการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ซึ่งเป็นผู้จุดประกายให้ริเริ่มงานวิจัยที่มีค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคมและบุคคลอื่นที่สนใจ

ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะสามารถต่อยอดและถูกนำไปใช้เป็นแนวทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษาและสนใจได้อย่างแน่นอน อีกทั้งผู้วิจัยคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านทุกท่านจะได้รับประโยชน์จากข้อคิดและประเด็นใหม่ๆ ที่ช่วยกันส่งเสริมและพัฒนาสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทยให้มีความพร้อมที่จะดูแลตนเองได้อย่างยั่งยืน ในแบบที่เรียกว่าสร้างความเปลี่ยนแปลงได้อย่างลงตัวเลยทีเดียว อันเนื่องมาจากความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ ที่บรรเจิดและได้เกิดขึ้นขณะที่ผู้วิจัยได้ลงมือศึกษาและวิจัยเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องข้องกับการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ ทำให้ผู้วิจัยมีเจตนาที่อยากจะส่งมอบเรื่องราวอันมีค่าจากผลการวิจัยนี้ให้กับทุกคนที่ได้มีโอกาสอ่านงานวิจัยเล่มนี้

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า สิ่งที่ผู้วิจัยได้ถ่ายทอดผลการวิจัยผ่านตัวหนังสือในงานวิจัยเล่มนี้ ที่ได้รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีของนักวิจัยหลายๆ ท่านที่มีประสบการณ์ในด้านผู้สูงอายุ และตกผลึกจนได้กรอบแนวคิดเพื่อทำการศึกษาและสำรวจความคิดเห็นข้อเท็จจริงต่างๆ ในสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยในปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางที่จะส่งต่อให้กับผู้ที่สนใจสามารถนำไปใช้ประโยชน์และศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่ได้มอบโอกาสอันมีค่าในการสนับสนุนงานวิจัยในครั้งนี้ให้เกิดขึ้นและลุล่วงได้อย่างเป็นไปตามคาคหมาย เพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาทั้งในดานวิชาการและเงินทุนสนับสนุนงานวิจัย

ศิริกานต์ ตีรสวรรณวาสี

ผู้วิจัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฎ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ทฤษฎีและสมมุติฐานการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิด.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
การขยายตัวของโครงสร้างประชากรวัยสูงอายุ.....	7
สุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ.....	10
การทำงานของผู้สูงอายุ.....	13
การศึกษาเพื่อชีวิตวัยเกษียณ.....	15
การเตรียมตัวเพื่อก้าวสู่วัยเกษียณ.....	18
หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสังคมผู้สูงอายุ.....	24
สวัสดิการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ.....	26

สารบัญ

หน้า

สังคมผู้สูงอายุในต่างประเทศ.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	34
วิธีดำเนินการวิจัย.....	35
ประชากร.....	36
กลุ่มตัวอย่าง.....	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	38
การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	40
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
การประมวลผล.....	41
วิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	45
ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง.....	46
ส่วนที่ 2 การเปรียบเทียบการแจกแจงข้อมูลส่วนบุคคลในการเตรียมความพร้อมในการวางแผนการ จัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ.....	58
ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมในการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ.....	70
ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	76
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	86
สรุปผลการวิจัย.....	86
อภิปรายผลการวิจัย.....	93
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	98

บรรณานุกรม.....	99
ภาคผนวก.....	105
ภาคผนวก ก ตัวอย่างแบบสอบถามการวางแผนและการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ (กรณีศึกษา ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี).....	106
ภาคผนวก ข ประวัติผู้เขียน.....	110

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาทัศนคติการจัดการเตรียมความพร้อม ของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง.....	5
ตารางที่ 2.1 การวางแผนที่อยู่อาศัยหลังเกษียณของคนทำงานในจังหวัดกรุงเทพมหานคร.....	22
ตารางที่ 2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนและดำเนินงานด้านข้อมูลและการวิจัยผู้สูงอายุ.....	25
ตาราง 2.3 เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุปี 22560.....	26
ตารางที่ 3.1 สถิติจำนวนประชากรทั้งประเทศไทยที่มีอายุตั้งแต่ 25 – 59 ปี	37
ตารางที่ 4.1 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามเพศ.....	46
ตารางที่ 4.2 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามสถานสมรส.....	47
ตารางที่ 4.3 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอายุ.....	48
ตารางที่ 4.4 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามการศึกษา.....	49
ตารางที่ 4.5 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามรายได้ต่อเดือน.....	50
ตารางที่ 4.6 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอาชีพก่อนเกษียณ.....	51
ตารางที่ 4.7 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอาชีพหลังเกษียณ.....	52
ตารางที่ 4.8 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามจำนวนบุตร.....	53
ตารางที่ 4.9 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับใคร.....	54
ตารางที่ 4.10 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามหลังเกษียณอาศัยอยู่กับใคร.....	55
ตารางที่ 4.11 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามสถานภาพการอยู่อาศัย.....	56
ตารางที่ 4.12 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามจำนวนบัตรเครดิต.....	57
ตารางที่ 4.13 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามเพศและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ.....	58
ตารางที่ 4.14 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอายุและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ.....	59
ตารางที่ 4.15 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอายุและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ.....	60

สารบัญตาราง(ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.16 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามการศึกษาและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ.	61
ตารางที่ 4.17 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามการศึกษาและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ.	62
ตารางที่ 4.18 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอาชีพก่อนเกษียณและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ.....	63
ตารางที่ 4.19 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอาชีพหลังเกษียณและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ.....	64
ตารางที่ 4.20 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามจำนวนบุตรและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ.....	65
ตารางที่ 4.21 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามกลุ่มว่าก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับใครและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ.....	66
รูปที่ 4.22 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามกลุ่มว่าหลังเกษียณอาศัยอยู่กับใครและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ.....	67
ตารางที่ 4.23 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามสถานภาพการอยู่อาศัยและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ.....	68
ตารางที่ 4.24 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกจำนวนบัตรเครดิตและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ.....	69
ตารางที่ 4.25 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาพรวมความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ.....	71
ตารางที่ 4.26 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ.....	72
ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสบการณ์ด้านการออมเงินและการลงทุน	72
ตารางที่ 4.28 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาระค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน.....	73

ตารางที่ 4.29 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสุขอนามัยและชีวิตความเป็นอยู่.....74

สารบัญตาราง(ต่อ)

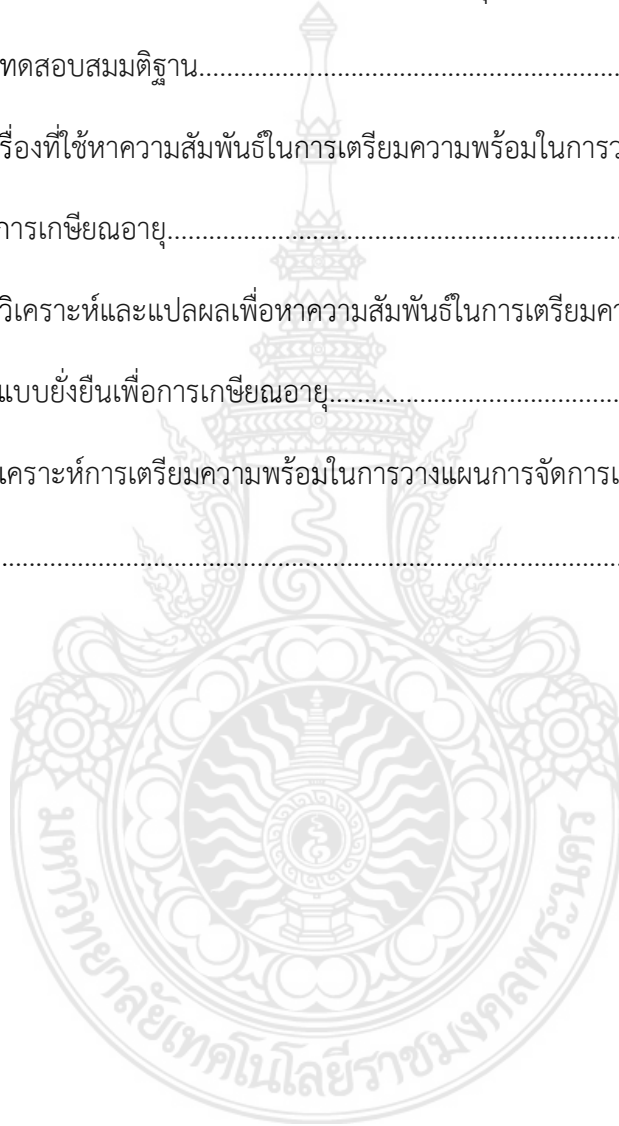
หน้า

ตารางที่ 4.30 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการวางแผนชีวิตหลังเกษียณ.....	74
ตารางที่ 4.31 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของวิธีที่ใช้ในการศึกษาหาข้อมูลที่สนใจ.....	75
ตารางที่ 4.32 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในเงินที่ใช้ในการดำรง ชีวิตในปัจจุบัน.....	75
ตารางที่ 4.33 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเรื่องที่ภาครัฐควรส่งเสริมเพื่อให้เกิดการจัดการการ วางแผนแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ.....	76
ตารางที่ 4.34 ค่าสังเกตของความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุ.....	77
ตารางที่ 4.35 ค่าคาดหวังของความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุ.....	77
ตารางที่ 4.36 ค่าChi-squareของความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุ.....	77
ตารางที่ 4.37 ค่าสังเกตของความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการเตรียมตัวในการวางแผนจัดการ การใช้ชีวิตหลังเกษียณ.....	78
ตารางที่ 4.38 ค่าคาดหวังของความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการเตรียมตัวในการวางแผนจัดการ การใช้ชีวิตหลังเกษียณ.....	79
ตารางที่ 4.39 ค่าChi-squareของความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการเตรียมตัวในการวางแผนจัดการ การใช้ชีวิตหลังเกษียณ.....	79
ตารางที่ 4.40 ค่าสังเกตของความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการศึกษาความรู้ทางการเงิน และการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณ.....	80
ตารางที่ 4.41 ค่าคาดหวังของความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการศึกษาความรู้ทางการเงิน และการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณ.....	81
ตารางที่ 4.42 ค่าChi-squareของความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการศึกษาความรู้ทางการเงิน และการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณ.....	81

สารบัญตาราง(ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.43 ค่าสังเกตของความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพก่อนเกษียณกับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุ...82	82
ตารางที่ 4.44 ค่าคาดหวังของความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพก่อนเกษียณกับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุ83	83
ตารางที่ 4.45 ค่าChi-squareของความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุ.....83	83
ตารางที่ 4.46 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....84	84
ตาราง 5.1 หัวข้อหลัก 8 เรื่องที่ใช้หาความสัมพันธ์ในการเตรียมความพร้อมในการวางแผน การจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ.....89	89
ตารางที่ 5.2 เถลถายในการวิเคราะห์และแปลผลเพื่อหาความสัมพันธ์ในการเตรียมความพร้อม ในการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ.....90	90
ตารางที่ 5.3 สรุปผลการวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมในการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืน เพื่อการเกษียณอายุ.....90	90

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 1.1 โครงสร้างขนาดประชากรไทย พ.ศ. 2503 - 2563.....	3
รูปที่ 2.1 : พีระมิตประชากรปี2556, 2566 และ2576.....	9
รูปที่ 2.2 อัตราเจริญพันธุ์รวมต่อสตรีไทยหนึ่งคน ระหว่างปี พ.ศ. 2507 - 2556.....	10
รูปที่ 2.3 สถิติผู้สูงอายุในประเทศไทยที่ยังทำงาน พ.ศ. 2560.....	13
รูปที่ 2.4 : แนวโน้มจำนวนประชากรที่มาอายุ 60 ปีขึ้นไปทั่วโลก ตั้งแต่พ.ศ. 2558 - 2593.....	27
รูปที่ 4.1 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามเพศ.....	46
รูปที่ 4.2 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามสถานสมรส.....	47
รูปที่ 4.3 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอายุ.....	48
รูปที่ 4.4 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามการศึกษา.....	49
รูปที่ 4.5 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามรายได้ต่อเดือน.....	50
รูปที่ 4.6 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอาชีพก่อนเกษียณ.....	51
รูปที่ 4.7 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอาชีพหลังเกษียณ.....	52
รูปที่ 4.8 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามจำนวนบุตร.....	53
รูปที่ 4.9 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับใคร.....	54
รูปที่ 4.10 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามหลังเกษียณอาศัยอยู่กับใคร.....	55
รูปที่ 4.11 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามสถานภาพการอยู่อาศัย.....	56
รูปที่ 4.12 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามจำนวนบัตรเครดิต.....	57
รูปที่ 4.13 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามเพศและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณ.....	58
รูปที่ 4.14 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอายุและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณ.....	59
รูปที่ 4.15 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอายุและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณ.....	60
รูปที่ 4.16 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามการศึกษาและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณ.....	61

สารบัญรูป(ต่อ)

หน้า

รูปที่ 4.17 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามการศึกษาและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณ...	62
รูปที่ 4.18 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอาชีพก่อนเกษียณและการวางแผนชีวิต หลังเกษียณอายุ.....	63
รูปที่ 4.19 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอาชีพหลังเกษียณและการวางแผนชีวิต หลังเกษียณอายุ.....	64
รูปที่ 4.20 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามจำนวนบุตรและการวางแผนชีวิตหลัง เกษียณอายุ.....	65
รูปที่ 4.21 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามกลุ่มว่าก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับใครและ การวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ.....	66
รูปที่ 4.22 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามกลุ่มว่าหลังเกษียณอาศัยอยู่กับใครและ การวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ.....	67
รูปที่ 4.23 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามสถานภาพการอยู่อาศัยและ การวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ.....	68
รูปที่ 4.24 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามจำนวนบัตรเครดิตและ การวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ.....	6

บทที่ 1

บทนำ

ความอยู่ดีกินดีมีความสุขอย่างพอเพียงและยั่งยืนคือเป้าหมายสำคัญที่รัฐบาลต่างยึดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสุขภาพพลานามัยที่ดีของประชาชนและสภาพเศรษฐกิจของประเทศที่ทุกคนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ไม่เดือดร้อน ไม่ว่าจะทำงานอยู่หรือเกษียณอายุก็สามารถใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างสบาย จึงทำให้รัฐบาลจัดสรรสวัสดิการแห่งรัฐให้กับประชาชน หลากรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น 30 บาท รักษาทุกโรค และเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ที่รัฐบาลตั้งใจจะมอบให้ประชาชนเพื่อความอยู่ดีกินดีนั้น เป็นแนวทางที่ดี แต่ถ้ามงบประมาณที่จัดสรรให้จะต้องเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพราะจำนวนประชากรวัยเกษียณอายุก็ได้ขยายตัวมากขึ้นด้วยเช่นกัน

แม้จะมีนโยบายภาครัฐที่คอยสนับสนุนผู้สูงอายุ แต่ความเป็นจริงสวัสดิการแห่งรัฐที่มีไว้ดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุนั้นดูจะยังไม่ค่อยลงตัวสักเท่าไร บางทีก็ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ บางทีอ้างว่าเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไม่สามารถตอบสนองเรื่องค่าใช้จ่ายของผู้สูงอายุได้ ดังนั้นถ้าจะบอกว่าสิ่งที่ได้รับยังน้อยเกินไปในสายตาคนส่วนใหญ่ ก็คงต้องพิจารณาว่าความต้องการที่แท้จริงเพื่อการดำรงชีวิตของประชากรผู้สูงอายุนั้นคืออะไร ก่อนจะบอกว่าเบี้ยยังชีพที่ได้รับมาไม่สามารถช่วยอะไรได้เลย ซึ่งเท่ากับว่าจะต้องมีการจัดการเปลี่ยนวิธีและแนวคิดในการจัดการชีวิตตนเองหลังเกษียณอายุในแบบที่ไม่ได้รอคอยแค่การพึ่งพาสวัสดิการแห่งรัฐเพียงอย่างเดียว ในทางกลับกันประชาชนก็ต้องมีการวางแผนชีวิตตนเองหลังเกษียณอายุไว้ล่วงหน้าด้วยเช่นเดียวกันว่าจะหารายได้มาดูแลตัวเองในวัยเกษียณอายุได้อย่างไร

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าประชากรวัยสูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นแต่ยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งยังมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการการวางแผนชีวิตตัวเองในวัยเกษียณให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน อันเนื่องมาจากประชากรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจสำหรับแนวทางการเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวเข้าสู่วัยเกษียณอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ประชาชนบางกลุ่มยังรู้สึกว่าตนเองยังไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ ไม่ว่าจะหน่วยงานภาครัฐจะมอบสวัสดิการแห่งรัฐ อย่างเช่น เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพื่อช่วยเหลือค่ายังชีพของผู้สูงอายุ แต่นั่นก็ยังไม่เพียงพอในแง่ของการยังชีพแบบพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ถ้าผู้สูงวัยไม่ได้วางแผนการเงินของตนเอาไว้บ้างเลย นอกจากการใช้จ่ายที่ยังเหลืออยู่ไปวันๆ หรือพึ่งพาลูกหลานให้มาดูแลตน สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของประชากรวัยเกษียณอายุส่วนใหญ่ ที่ยังขาดทักษะการจัดการการใช้ชีวิตได้อย่างพอเพียงและยั่งยืน

ทักษะการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุต่อการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น นับเป็นเรื่องที่ควรตระหนักและให้ความสำคัญในสังคมยุคปัจจุบัน เนื่องจากจำนวนประชากรผู้สูงอายุหรือ วัยชราได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเมื่อเทียบกับสัดส่วนของจำนวนประชากรทั้งประเทศ ดังนั้นการยังชีพของ ผู้เกษียณอายุจำเป็นต้องมีการศึกษาและวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุอย่างมีประสิทธิภาพ และพอเพียงโดยไม่ต้องรอการสนับสนุนจากภาครัฐและสมาชิกในครอบครัวเป็นหลักเพียงอย่างเดียวอีกต่อไป ทั้งนี้พฤติกรรมการใช้ชีวิตของประชากรวัยเกษียณอายุจะสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจในการจัดการ และการวางแผนชีวิตวัยเกษียณที่แท้จริงของคนส่วนใหญ่ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับความรู้ทางการวางแผน การเงินและการหารายได้เพื่อยังชีพให้พอเพียงของประชากรด้วยว่าอะไรคือสิ่งที่คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ และสิ่งไหนที่อาจขาดความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพต่อการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุได้อย่าง พอเพียงและยั่งยืน

ส่วนใหญ่แล้วกลุ่มตัวอย่างที่นักวิจัยหลายท่านได้ศึกษามาเกี่ยวกับการจัดการวัยเกษียณมักจะมีช่วง อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างของคนที่ยังประกอบอาชีพและมีรายได้เลี้ยงดูตนเอง กับกลุ่มตัวอย่างของคนที่ต้องการความช่วยเหลือจากบุตรหลานในครอบครัวเพราะไม่สามารถเลี้ยงดูตนเองได้ ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้ต่างก็ขาดความรู้ทางการวางแผนการจัดการทางการเงิน แต่อาศัยเงินเก็บที่มีอยู่และใช้ไป วันๆ ซึ่งนั้นก็เท่ากับไม่ตอบโจทย์เป้าหมายการดูแลตนเองในวัยเกษียณอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

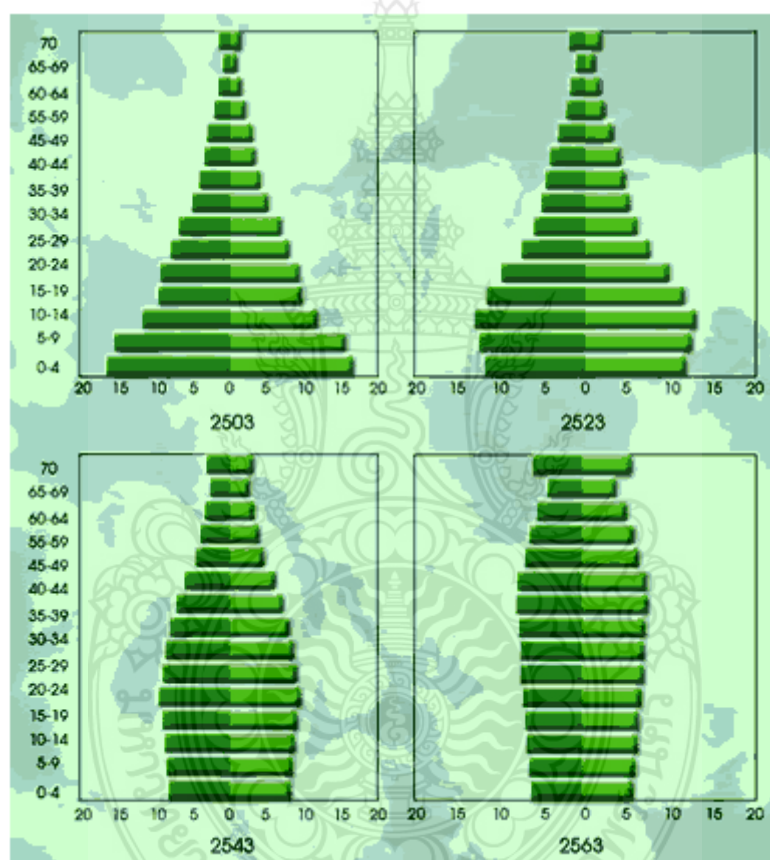
ทั้งนี้มีการศึกษาเรื่องทัศนคติการใช้ชีวิตในยามสูงอายุของประชากรไทยอย่างต่อเนื่อง หนึ่งในงานวิจัย ของวิพรรณ ประจวบเหมาะ รูปโฟโล ได้กล่าวไว้ในบทความการศึกษาความสัมพันธ์ของประชากร 3 วัย ในประเทศไทย เมื่อปีพ.ศ. 2536 ว่าทัศนคติการพึ่งพาตนเองของประชากรไทยเมื่อสูงวัยนั้น ยังคงต้องพึ่งพา บุตร และคนในครอบครัว มากกว่าการพึ่งพาตนเองเมื่อยามเกษียณอายุ เพราะปัจจัยหลักทางด้านเศรษฐกิจ และการเงินยังไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ทำให้ยังต้องการความช่วยเหลือ สนับสนุนค่าใช้จ่ายต่างๆจากบุตร หลาน และคนใกล้ชิด นับเป็นปัญหาในระดับมหภาคที่ยังขาดการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างเพียงพอในการ ยกระดับการเพิ่มขึ้นของสังคมผู้สูงอายุ ในเรื่องของการจัดการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณของ ประเทศไทย

ถ้ามองย้อนกลับไปจากอดีต โครงสร้างประชากรไทยมีรูปทรงคล้ายพีรามิดมาโดยตลอด แต่ภายหลัง ลักษณะรูปทรงได้มีการปรับเปลี่ยนไปตามสัดส่วนของประชากร ตั้งแต่พ.ศ.2503 จำนวนประชากร ช่วงอายุ 0-4 จะมีอัตราส่วนที่กว้างที่สุดเมื่อเทียบกับ จำนวนประชากร ช่วงอายุตั้งแต่ 60-70ปี ซึ่งตรงกันข้ามกับปี พ.ศ.2563 อัตราส่วนของจำนวนประชากรในช่วง อายุ 0-4 ปี มีการลดลงอย่างมากและสวนทางกับจำนวน ประชากร ช่วงอายุ60ปีขึ้นไป ที่ได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นและมีแนวโน้มจะมากกว่าขึ้นไปเรื่อยๆ

อย่างไรก็ดีการมีชีวิตยืนยาวขึ้นนับเป็นผลดีจากการแพทย์และการสาธารณสุขของประเทศที่ได้มี การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (สถานการณ์ผู้สูงวัย, 2011) แต่ถ้าจำนวนประชากรไทยที่สูงวัยเพิ่มขึ้นโดยปราศจาก

การสนับสนุนด้านการจัดการในการใช้ชีวิตแบบพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ก็เท่ากับว่า ประชากรวัยเกษียณอายุส่วนใหญ่ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปียังไม่สามารถพึ่งพาตนเองหรือจัดการทางการเงินเพื่อการดำรงชีพในวัยเกษียณอายุได้อย่างเพียงพอต่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชากรไทยที่ภาครัฐยังต้องมีการพัฒนาส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพต่อไป ดังนั้นการส่งเสริมจัดการให้ประชากรมีความรู้ความเข้าใจเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพแบบพึ่งพาตนเองในวัยเกษียณได้อย่างยั่งยืนจึงเป็นเรื่องที่ต้องศึกษาและทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้เพื่อการแก้ไขปัญหาในระดับประเทศได้อย่างตรงจุดและยั่งยืน

รูปที่ 1.1 โครงสร้างขนาดประชากรไทย พ.ศ. 2503 - 2563

หมายเหตุ: จากรศ.ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะะ รูปโฟโล วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย * เอกสารประกอบการอภิปราย เรื่อง "การส่งเสริมสุขภาพกับปีสากลว่าด้วยผู้สูงอายุปี 2542"

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

จากปัญหาที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนั้น ยังไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่ร้ายแรงเกินที่จะควบคุมที่จะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรไทยแย่ ถ้าหากยังไม่มีการพัฒนาและแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกวิธีและตรงจุด ทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาหาแนวทางการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ เพื่อส่งเสริมความ

เป็นอยู่ของสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทยที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมการจัดการการใช้ชีวิตของประชาชนวัยเกษียณอายุโดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ วัยทำงานที่ยังไม่เกษียณอายุ
- 2) เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการวางแผนการจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุอย่างยั่งยืน และ
- 3) เพื่อศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งก่อนและหลังเกษียณอายุโดยพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างคือ วัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 25-59 ปี

ขอบเขตของการวิจัย

- ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 400 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารชุมชน นักพัฒนาชุมชน และผู้นำครอบครัวในชุมชนและคนในชุมชน ณ ชุมชนบ้านเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

โดยความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาถึง 400 คนนี้ จะสะท้อนแนวคิดที่หลากหลาย รวมทั้งแง่มุมการวางแผนการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุ จากการศึกษากลุ่มประชากรวัยทำงาน เพื่อนำมาสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาของสังคมผู้สูงอายุได้อย่างถูกต้องและยั่งยืน

- ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาโดยการศึกษาทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับทักษะ การวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานะสมรส จำนวนบุตร รายได้ ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมและทัศนคติต่อการใช้ชีวิตวัยเกษียณ ความพร้อมในการยังชีพหลังเกษียณอายุ ความรู้ในการจัดการทางการเงิน และการพึ่งพาสวัสดิการของรัฐ (Reliance to State Well-Fare)

ทั้งนี้ข้อมูลที่แตกต่างกันจากปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างทั้งวัยก่อนและหลังเกษียณอายุของชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรีนั้น จะทำให้เห็นถึงความต้องการที่แท้จริงผ่านตัวแปรตาม เพื่อสนับสนุนการใช้ชีวิตสำหรับวัยเกษียณอายุของประชากรไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพและพอเพียงแบบยั่งยืน

ทฤษฎีและสมมุติฐานการวิจัย

งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นเพื่อศึกษาหาแนวทางให้ประชาชนวัยเกษียณอายุสามารถวางแผนการจัดการและพึ่งพาตนเองในการใช้ชีวิตหลังเกษียณได้อย่างเพียงพอแบบยั่งยืน โดยมีสมมุติฐานดังต่อไปนี้

1. การรับรู้เรื่องสังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันมีเพิ่มขึ้นโดยเทียบเคียงจากเพศที่ต่างกันของประชากรกลุ่มตัวอย่างว่ามีความสัมพันธ์กับการออมและการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ

2. การพึ่งพาเบี้ยผู้สูงวัยจากภาครัฐไม่ใช่คำตอบที่แท้จริงของประชาชนเนื่องจากรายได้ของประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับการเตรียมตัวในการวางแผนจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณได้ดีเยี่ยมอย่างมีนัยยะสำคัญ

3. ระดับการศึกษาของประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับการศึกษาความรู้ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณเอาไว้แล้วได้ดีเยี่ยมอย่างมีนัยยะสำคัญ

4. อาชีพที่แตกต่างกันของประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับความต้องการการสนับสนุนเรื่องความรู้การจัดการชีวิตหลังเกษียณอย่างยั่งยืนอยู่เป็นจำนวนมากอย่างมีนัยยะสำคัญ

กรอบแนวคิด

ตารางที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาทัศนคติการจัดการเตรียมความพร้อมของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม
ปัจจัยส่วนบุคคล 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. อาชีพก่อนเกษียณ 5. อาชีพหลังเกษียณ 6. รายได้ 7. สถานภาพสมรส 8. จำนวนบุตร 9. ก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับใคร 10. หลังเกษียณอาศัยอยู่กับใคร 11. ประสบการณ์ด้านการออมและการลงทุน 12. จำนวนบัตรเครดิต	การวางแผนการจัดการทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุ 1. ความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ 2. ประสบการณ์ด้านการออมและการลงทุน 3. ภาระค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน 4. สุขอนามัยและชีวิตความเป็นอยู่ 5. การวางแผนชีวิตหลังเกษียณ 6. รูปแบบวิธีที่ใช้ในการศึกษาหาข้อมูลที่น่าสนใจ 7. ความพึงพอใจในเงินที่ใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน 8. เรื่องที่ภาครัฐควรส่งเสริมเพื่อให้เกิดการจัดการการวางแผนแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุของรัฐ (Reliance to State Well-Fare)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

งานวิจัยเพื่อศึกษาทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างเรื่องการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษาชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรีนี้ คาดว่าจะสะท้อนให้เห็นถึงแง่มุมต่างๆที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการเตรียมพร้อมก่อนวัยเกษียณ อันเป็นสาระสำคัญแก่การค้นพบวิธีการแก้ปัญหาและจัดการกับมันได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เพราะงานวิจัยนี้จะทำให้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงด้านความรู้ในการจัดการทางการเงินเพื่อการยังชีพของประชาชนของวัยทำงานที่อาจจะยังไม่ได้มีการวางแผนล่วงหน้าอย่างชัดเจนว่าจะใช้ชีวิตแบบพึ่งพาตนเองได้อย่างเพียงพอและยั่งยืนอย่างไรหลังเกษียณ ดังนั้นประโยชน์ที่แท้จริงที่น่าจะได้รับการศึกษาและวิจัยในครั้งนี้คือ

1. ความเข้าใจถึงทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนชาวไทยที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ว่าหลังเกษียณอายุการทำงานแล้ว พวกเขาจะสามารถหาเลี้ยงตนเองได้หรือไม่ มีอะไรบ้างที่จะช่วยสนับสนุนการดำรงชีวิตของพวกเขาได้อย่างยั่งยืน และพวกเขาได้วางแผนการหารายได้เพื่อใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุการทำงานเอาไว้อย่างไร

2. จะได้ค้นพบปัจจัยหลักเพื่อตอบสนองและส่งเสริมการใช้ชีวิตของสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทยได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการที่แท้จริง รวมทั้งข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสวัสดิการแห่งรัฐที่คอยช่วยเหลือดูแลและเป็นรายได้จุนเจือการยังชีพของประชาชนวัยเกษียณอายุ ว่าควรจะพัฒนาความช่วยเหลือในรูปแบบไหนที่จะทำให้ประชาชนมีความพร้อมในการจัดการการใช้ชีวิตในวัยเกษียณอายุได้อย่างมีความสุขตามเป้าหมายของรัฐบาลอย่างยั่งยืน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยนี้เอาไว้หลายด้าน โดยได้แยกประเด็นที่ศึกษาเอาไว้ดังต่อไปนี้

- การขยายตัวของโครงสร้างประชากรวัยสูงอายุ
- สุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ
- การทำงานของผู้สูงอายุ
- การศึกษาเพื่อชีวิตวัยเกษียณ
- การเตรียมตัวเพื่อก้าวสู่วัยเกษียณ
- หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสังคมผู้สูงอายุ
- สวัสดิการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ
- สังคมผู้สูงอายุในต่างประเทศ

การขยายตัวของโครงสร้างประชากรวัยสูงอายุ

ปัจจุบันทั่วโลกต่างตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการคุณภาพชีวิตของวัยเกษียณอายุ อย่างเช่นประเทศสิงคโปร์ ได้มีการกระตุ้นให้ประชาชนรับรู้มีการวางแผน เตรียมพร้อมและเข้าถึง การจัดการทางการเงินของวัยเกษียณอายุที่เพิ่มขึ้นในทุกปี (Government of Singapore, 2019)

สำหรับประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2562) ได้เปิดเผยว่าประชากรในประเทศไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนของวัยทำงานและเกษียณอายุ โดยจะมีการลดลงของวัยทำงานเหลือเพียง 61% ทั้งนี้จำนวนข้าราชการพลเรือนสามัญที่เกษียณอายุตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561–2570 ก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นรวมทั้งสิ้น 117,652 คน นอกจากนี้ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (2562) ได้ระบุถึงตัวเลขคาดการณ์ของประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปว่าจะมีจำนวนกว่า 11 ล้านคน โดยในปี 2564 จะมีประชากรสูงวัย 1 ใน 5 ของประชากรทั้งหมด หรือ 20% อย่างไรก็ตามผู้เกษียณอายุที่ขาดรายได้จากการทำงานยังมีรายได้อื่น ๆ ที่ชดเชยเพื่อยังชีพได้แก่ เงินบำนาญชราภาพจากประกันสังคม เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ทั้งนี้เป็ยดังกล่าวจะรัฐบาลจะจ่ายให้เฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่เคยได้รับสิทธิประโยชน์จากหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจมาก่อน กองทุนบำเหน็จบำนาญสำหรับผู้ที่เป็นข้าราชการ สำหรับผู้ที่ทำงานในบริษัทเอกชนหลายแห่งจะมี Provident Fund หรือกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ นับเป็นกองทุนเพื่อเงินออมสำหรับผู้เกษียณ อันได้มาจากเงินสะสมของเงินเดือนลูกจ้างในแต่ละเดือน อีกทั้งเงินออมสะสมในธนาคาร และประกันชีวิตที่ตนเองได้เคยทำไว้ก่อนเกษียณอายุ เป็นต้น

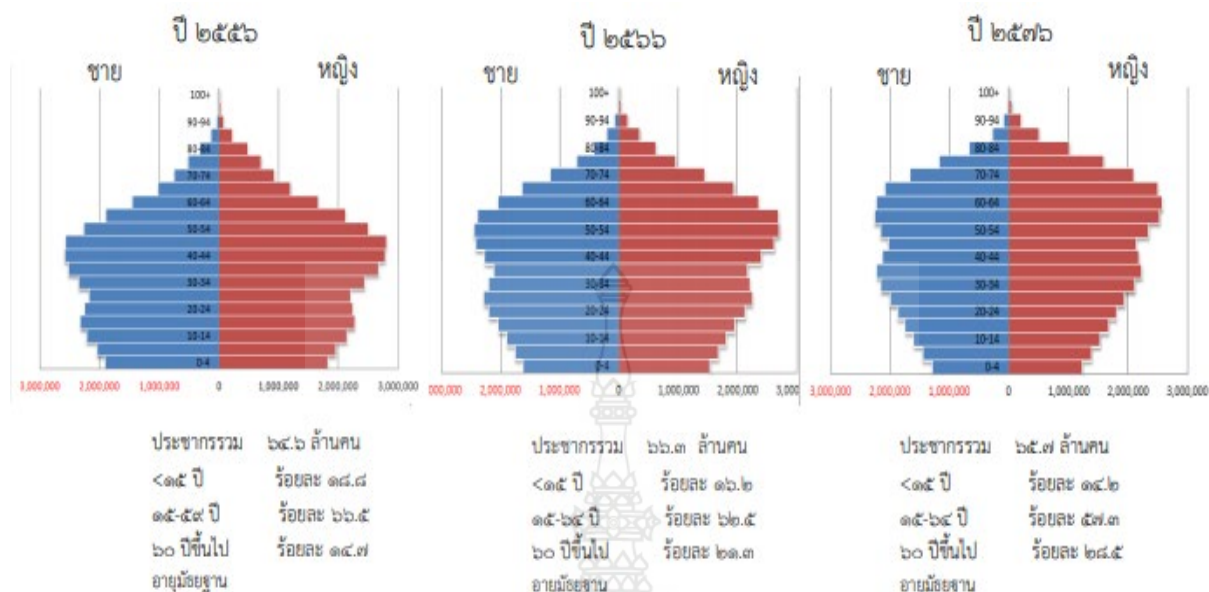
จากการเปิดเผยตัวเลขของจำนวนประชากรไทยของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556) ได้แสดงให้เห็นถึงตัวเลขที่คาดการณ์ว่า ในปีพ.ศ.2566 ประเทศไทย จะมีจำนวนประชากรที่อายุ 60 ปีขึ้นไป มากถึง 14.1 ล้านคน หรือคิดเป็นอัตราส่วนเท่ากับร้อยละ 21 ของประชากรในประเทศไทยนั่นเอง จากตัวเลขการคาดประมาณจำนวนประชากรในครั้งนี้ เป็นเสมือนสิ่งที่ทำให้ต้องตระหนักว่าในอนาคตอันใกล้ประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่ Aging Society หรือ สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์

นอกจากนี้ถัดจากปีพ.ศ. 2566 ไปอีก 10 ปีข้างหน้า หรือปีพ.ศ. 2576 จำนวนประชากรในประเทศไทยที่อายุ 60 ปีขึ้นไป จะเพิ่มขึ้นอีกถึง 18.7 ล้านเท่ากับอัตราส่วนร้อยละ 29 ของประชากรที่มีทั้งประเทศ นับเป็นการขยายตัวของโครงสร้างประชากรในประเทศไทยที่เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มช่วงอายุ 60 ปี ทำให้จำเป็นต้องมีการวางแผนและเตรียมตัวเพื่อรองรับการขยายตัวในอนาคตที่จะถึงนี้อย่างมีประสิทธิภาพ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2559)

ในทางกลับกันได้มีการเปิดเผยตัวเลขของจำนวนประชากรอีกกลุ่มที่น่าสนใจ เพราะตัวเลขของจำนวนประชากรที่อายุน้อยกว่า 15 ปีลงไปนั้นก็จะค่อยๆลดลง เมื่อเทียบกับอัตราส่วนในอดีตของปีพ.ศ. 2556 ซึ่งคิดได้มากถึงร้อยละ 19 ก็จะไปเหลือแค่เพียงร้อยละ 14 จากจำนวนประชากรทั่วทั้งประเทศ ซึ่งเท่ากับว่าจำนวนประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปจะมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นถึง 1 ใน 4 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในประเทศ ในปีพ.ศ. 2576 เนื่องจากอายุของคนไทยที่ยืนยาวขึ้นจากอดีตเมื่อ 40 ปีที่แล้วที่เคยมีอายุคาดเฉลี่ย ตั้งแต่แรกเกิดไม่ถึง 60 ปี กลายเป็นมีอายุยืนยาวมากถึง 75 ปีในปัจจุบัน (พัฒน์, 2556)

นอกจากโครงสร้างขนาดของประชากรที่ได้ขยายตัวในส่วนของผู้สูงอายุแล้ว อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ ซึ่งเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยก็คือ เรื่องการให้กำเนิดบุตรของสตรีในปัจจุบัน กล่าวคือปัจจุบันสตรีไทยนิยมมีลูกจำนวนไม่มากเหมือนอย่างในอดีต อันจะเห็นได้จากรูป 2.2 ที่ปรากฏและแสดงให้เห็นว่าจำนวนบุตรต่อสตรีหนึ่งคนได้ให้กำเนิดนั้นมีจำนวนที่ลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 จนถึงปี พ.ศ. 2556 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2556)

รูปที่ 2.1 : พีระมิตประชากรปี 2556, 2566 และ 2576

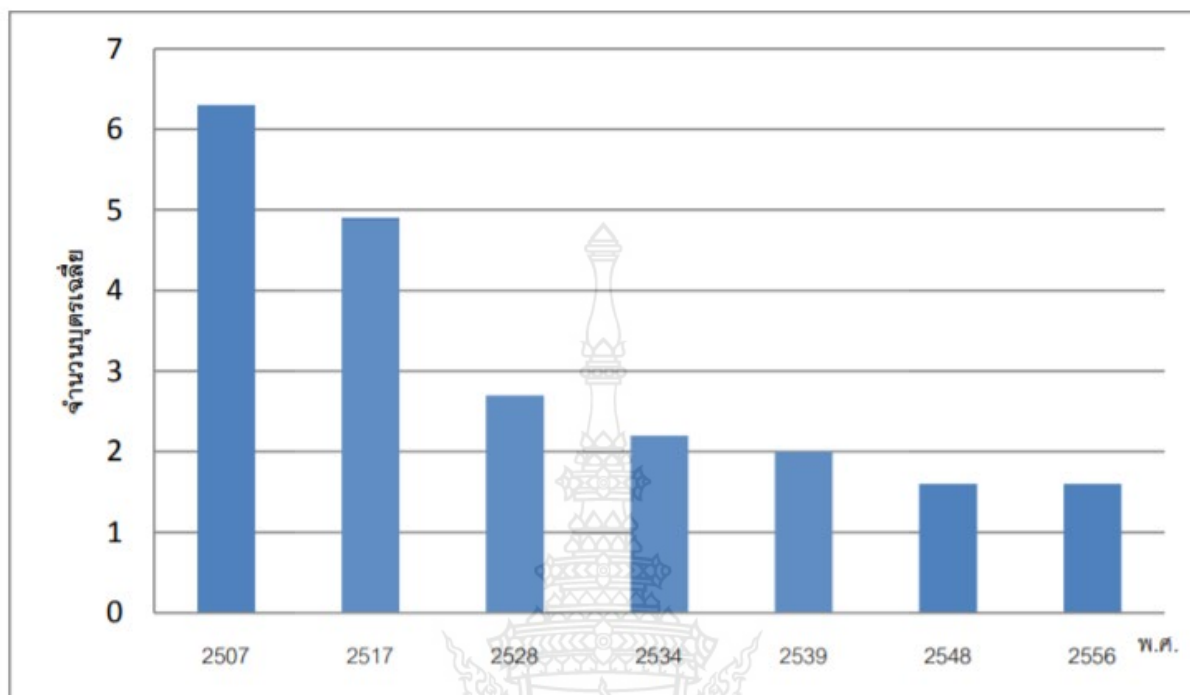

แหล่งข้อมูล : การประมาณการจำนวนประชากรไทย พ.ศ. 2553 - 2583 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555.

จากข้อมูลในรูป 2.2 แสดงให้เห็นว่าอัตราเจริญพันธุ์หรืออัตราเกิดของจำนวนเด็กทารกในประเทศไทยได้ลดจำนวนลงอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้โครงสร้างอายุของ ซึ่งส่งผลต่อโครงสร้างประชากรไทยที่ได้เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นกัน กล่าวคืออัตราเจริญพันธุ์รวมต่อสตรีหนึ่งคน คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 3 ต่อปี ขณะที่ในปัจจุบันเหลือเพียง 0.5 ต่อปี เพียงเท่านั้น (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2561)

โครงสร้างอัตราเจริญพันธุ์ที่เปลี่ยนไปนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรอย่างแท้จริง เพราะเมื่อเทียบกับในอดีตที่สตรีไทยนิยมมีลูกจำนวนหลายคน กลับไปลดน้อยลงไปตาม อัตราเจริญพันธุ์รวม หรือ จำนวนบุตรเฉลี่ยที่สตรีคนหนึ่งจะมีตลอดวัยของการมีลูก ได้ลดลงจากเดิมเมื่อ 40 ปีก่อนนั้น สตรีหนึ่งคนจะมีลูกมากกว่า 5 คนขึ้นไป ปัจจุบันเหลือเพียง 1 หรือ 2 คน โดยเมื่อเทียบข้อมูลอัตราการเจริญพันธุ์ของสตรีไทยหนึ่งคนในอดีตแล้วจะพบว่าสตรีหนึ่งคนจะมีการให้กำเนิดบุตรโดยเฉลี่ยลดลงเกินครึ่งหนึ่ง จากจำนวนการให้กำเนิดบุตรในอดีต (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, 2561)

รูปที่ 2.2 อัตราเจริญพันธุ์รวมต่อสตรีไทยหนึ่งคน ระหว่างปี พ.ศ. 2507 - 2556

แหล่งข้อมูล : รายงานการสำรวจการเปลี่ยนแปลงประชากรของประเทศไทยพ.ศ. 2507 - 2556 สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2556.

สุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ

งานวิจัยที่น่าสนใจมากมายที่พูดถึงเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพอนามัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในประเทศไทย เริ่มตั้งแต่เรื่องเกี่ยวกับพืชสมุนไพรที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ รวมทั้งวิธีการทางวิทยาศาสตร์ชีวภาพ และพฤติกรรมการใช้ชีวิตเพื่อคืนความเปล่งปลั่งหรือที่เรียกกันว่าชะลอวัย และยังมีเรื่องเกี่ยวกับภาวะโรคอันเนื่องมาจากการสูงวัยของประชากร ตลอดไปถึงการวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาโรค (พัฒน์, 2556)

ทั้งนี้การเจ็บป่วย และสาเหตุการตายของผู้สูงอายุ จะเป็นเรื่องที่ถูกจับตามองหรือได้รับความสนใจเป็นพิเศษในการวิจัยทางด้านสาธารณสุขและชีวการแพทย์ เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงสูงในการเป็นโรคต่างๆ ต่อมาจะเห็นได้ว่าการเพิ่มจำนวนประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยได้ถูกนำไปโยงกับเรื่องค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาโรคต่างๆ จึงทำให้การศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพพลานามัยของผู้สูงอายุจะมีความสำคัญมากขึ้น (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2559)

นอกจากนี้กรมสุขภาพจิตและหน่วยงานอื่น ก็ได้ทำการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทย เช่นเดียวกับสำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข ที่ได้มีการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการผู้ดูแลผู้สูงอายุที่ช่วยตนเองไม่ได้ในอีก 2 ทศวรรษหน้า ซึ่งข้อมูลวิจัยที่ได้กล่าวมาทั้งหมดต่างสะท้อนให้

เห็นว่าสุขภาพของผู้สูงอายุจำเป็นต้องได้รับการใส่ใจเป็นพิเศษ เพราะประเทศไทยมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นและส่วน
ใหญ่แล้วผู้สูงอายุเหล่านั้นได้กลายเป็นภาระพึ่งพิงในที่สุด (สัมฤทธิ์ และกนิษฐา, 2553)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (2559) ได้เปิดเผยว่าผลการวิจัยเป็นที่แน่ชัดว่า ค่าใช้จ่าย
ของรัฐในการดูแลรักษาสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะกับผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างมากมาหลายทศวรรษ
เมื่อประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้น หรือกล่าวคือเมื่อจำนวนประชากรสูงอายุของประเทศไทย
เพิ่มขึ้นอย่างมากและรวดเร็ว ค่าใช้จ่ายของรัฐในเรื่องการดูแลประชากรกลุ่มนี้ โดยเฉพาะหมวดการดูแลรักษา
สุขภาพก็จะเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณด้วยเช่นกัน

ในอนาคต ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้สูงอายุที่อยู่ใน
ภาวะพึ่งพิง คือ ผู้ที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ในการทำกิจวัตรประจำวัน ซึ่งพบว่าสาเหตุอาจจะมาได้จากความแก่ชรา
ของตัวผู้สูงอายุเองที่ไม่มีแรง ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ หรือการเจ็บป่วย ใดๆก็ตามกับผู้สูงอายุเหล่านี้ล้วน
ต้องการผู้ดูแลเพื่อการดำรงชีวิตวัยเกษียณ (สัมฤทธิ์ และกนิษฐา, 2553)

นอกจากเรื่องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในแบบระยะยาวแล้ว สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
(สวรส.) (2559) ยังได้ศึกษาและทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุไทย “แผนยุทธศาสตร์ทศวรรษ
กำลังคนด้านสุขภาพแห่งชาติพ.ศ. 2550-2559” โดยเน้นไปที่เรื่องสภาวะสุขภาพและแนวโน้มของประชากร
สูงอายุ (พัฒน์, 2556)

มีงานวิจัยที่น่าสนใจมากมายที่พูดถึงเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพอนามัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในประเทศไทย
เริ่มตั้งแต่เรื่องเกี่ยวกับพืชสมุนไพรที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้สูงวัย รวมทั้งวิธีการทางวิทยาศาสตร์
ชีวภาพ และพฤติกรรมการใช้ชีวิตเพื่อคืนความเปล่งปลั่งหรือที่เรียกกันว่าชะลอวัย และยังมีเรื่องเกี่ยวกับภาวะ
โรคอันเนื่องมาจากการสูงวัยของประชากร ตลอดไปถึงการวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาโรค (พัฒน์, 2556)

ทั้งนี้การเจ็บป่วย และสาเหตุการตายของผู้สูงอายุ จะเป็นเรื่องที่ถูกจับตามองหรือได้รับความสนใจ
เป็นพิเศษในการวิจัยทางด้านสาธารณสุขและชีวการแพทย์ เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยง
สูงในการเป็นโรคต่างๆ ต่อมาจะเห็นได้ว่าการเพิ่มจำนวนประชากรผู้สูงวัยในประเทศไทยได้ถูกนำไปโยงกับ
เรื่องค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาโรคต่างๆ จึงทำให้การศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพพลานามัยของผู้สูงวัยจะมีความ
สำคัญมากขึ้น (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2559)

มูลนิธิสถานบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2556) ยังได้มีการศึกษางานผู้สูงอายุในประเทศไทยอยู่
หลายเรื่องมากมายซึ่งเป็นที่น่าสนใจอยู่ไม่น้อยเพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสุขภาพของผู้สูงวัย เช่น
การศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการดำเนินงานผู้สูงอายุที่เหมาะสม แผนงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของ

ผู้สูงอายุ โครงการศึกษาสถานการณ์ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ความต้องการ รวมถึงเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมของผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน เป็นต้น

แต่ที่น่าสนใจเป็นพิเศษคือ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ทำการศึกษาเพื่อทบทวนสถานการณ์ทางด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุ ขณะเดียวกันสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ก็ได้มีการจัดทำโครงการศึกษาการพัฒนาารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ และสถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ ได้มีโครงการวิจัยการสำรวจและศึกษาภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุในทั้ง 4 ภาคของประเทศไทย รวมทั้งยังได้ศึกษาถึงเรื่องปัญหาสุขภาพและการปฏิบัติตนสำหรับผู้สูงอายุ รวมถึงการดูแลรักษาโรคต่างๆที่มักเกิดกับผู้สูงวัยและการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายอีกด้วย (บริการสาธารณสุขร่วมเกล้า, 2556)

จะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้ตระหนักถึงเรื่องสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุอยู่มาหลายทำให้มีการศึกษาและทำวิจัยกันอย่างต่อเนื่องเป็นจำนวนมากมาตลอด อย่างในส่วนของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม ได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุอยู่เป็นจำนวนมากไม่น้อย เช่น โครงการเรื่องความเป็นธรรมและอุปสรรคในการเข้าถึงบริการสุขภาพและสวัสดิการสาธารณะของผู้สูงอายุที่มีภาวะโรคเรื้อรังในเขตภาคกลางและกรุงเทพมหานคร โครงการเรื่องสุขภาพ (พัฒน์, 2556)

พัฒน์ (2556) ยังได้เปิดเผยว่ายังมีการศึกษาอื่นๆที่เกื้อหนุนการเพิ่มขึ้นของสังคมในผู้สูงอายุในพื้นที่เผ่าละวังในจังหวัดต่างๆตัวอย่างเช่นในจังหวัดกาญจนบุรี ได้มีการจัดทำโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ อีกทั้งการจำทำโครงการการหารูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ รวมถึงเรื่องธุรกิจที่ให้บริการด้านสุขภาพและดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในประเทศไทยอีกด้วย

เป็นที่น่าสนใจอีกไม่น้อยว่าในประเทศไทยได้มีผลงานการวิจัยในเรื่องสุขภาพอนามัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในประเทศไทยมีอยู่มากมายเลยทีเดียว ไม่ว่าจะเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับพืชสมุนไพร วิธีการทางวิทยาศาสตร์ชีวภาพ และพฤติกรรมการใช้ชีวิตเพื่อชะลอวัย รวมถึงเรื่องการศึกษาโรคภัยไข้เจ็บที่เกิดจากการชราภาพตามอายุที่เพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ ซึ่งได้ครอบคลุมไปยังการวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาโรคภัยต่างๆอีกด้วย(สัมฤทธิ์ และกนิษฐา, 2553)

(บริการสาธารณสุขร่วมเกล้า (2556) ได้เปิดเผยว่า การศึกษาถึงสาเหตุการตายของประชากรวัยสูงอายุ จะได้รับความสนใจเป็นพิเศษในการทำวิจัยทางด้านสาธารณสุขและชีวการแพทย์ เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคภัยไข้เจ็บต่างๆสูง ซึ่งในระยะหลังนี้ดูเหมือนว่าสถานการณ์สังคมผู้สูงวัยของประชากรไทย จะได้มีการเชื่อมโยงไปยังเรื่องค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาโรคต่างๆอีกด้วยเช่นกัน ซึ่งทำให้การศึกษาวิจัยด้านสุขภาพและเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุจะได้รับความสำคัญมากขึ้น

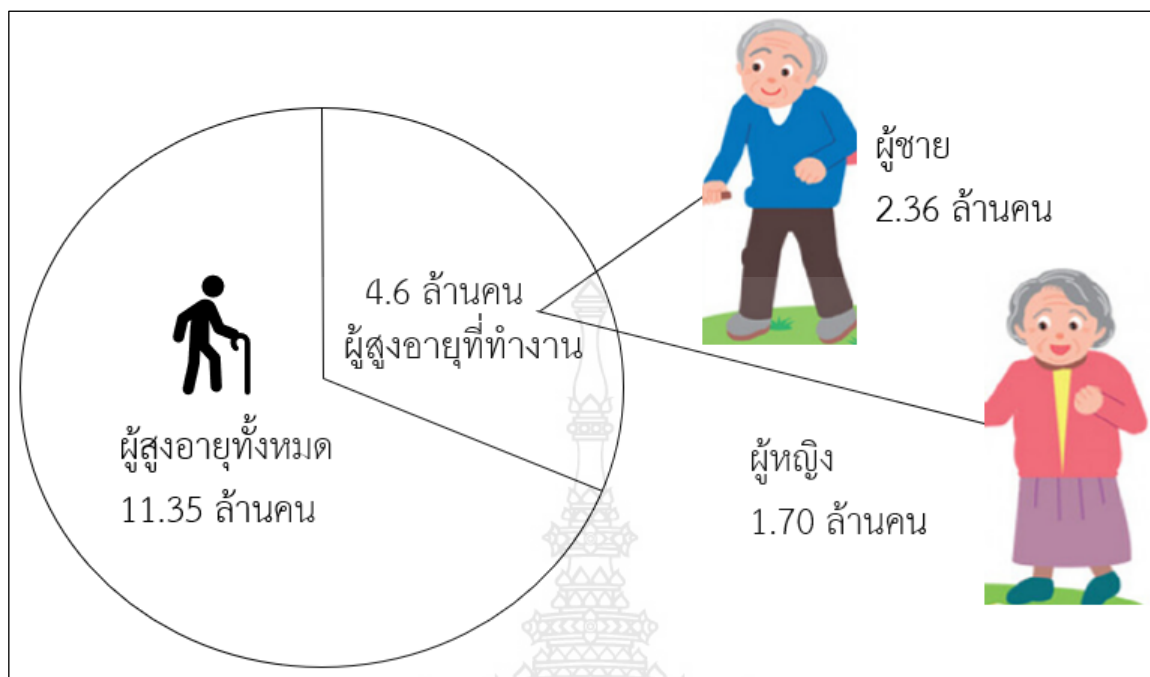
เมื่อประชากรของประเทศไทยสูงวัยขึ้น ผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมากและรวดเร็ว ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในการดูแลสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะกับผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย เมื่อรวมค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุขกับค่าใช้จ่ายสำหรับสวัสดิการด้านอื่นๆ ที่จะต้องจัดสรรให้แก่ผู้สูงอายุแล้ว รัฐบาลจะต้องมีภาระทางการเงินที่หนักมาก ถ้าไม่เตรียมแผนหรือมาตรการที่จะช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพอนามัย และสวัสดิการของผู้สูงอายุ แผนหรือมาตรการที่มีประสิทธิภาพเหล่านี้ควรต้องอาศัยผลจากการวิจัยที่ตรงประเด็น (พัฒน์, 2556; มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2559)

การทำงานของผู้สูงอายุ

เพื่อให้การวิจัยสำหรับการวางแผนและนโยบายต่างๆรองรับและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยในอนาคตที่ผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือผู้สูงอายุยังคงมีรายได้หรือเงินที่เลี้ยงดูตนเองอย่างเพียงพอ นั้น สายพิณ (2555) ได้กล่าวไว้ว่าส่วนใหญ่งานวิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากการสำรวจผู้สูงอายุในประเทศไทยในหลายๆ ครั้งนั้น ต่างแสดงให้เห็นและยืนยันว่า เงินออมที่ตนเก็บสะสมจากการช่วยเหลือจากสวัสดิการต่างๆ และจากลูกหลาน คือแหล่งที่มาของรายได้หลักที่เอาไว้ใช้จ่ายในยามแก่เฒ่า

สายพิณ (2555) ยังได้กล่าวไว้ว่า นอกจากการออมเงินที่ได้รับจากสวัสดิการและการช่วยเหลือจากลูกหลานแล้ว ยังมีผู้สูงอายุบางกลุ่มได้แสดงถึงแหล่งที่มารายได้จากการทำงานหลังเกษียณอายุอีกด้วย นั่นก็คือเรื่องการทำงานของผู้สูงอายุที่แม้จะเกษียณแล้วแต่ยังคงทำงานอยู่ แม้จะถูกจับตามองจากคนหนุ่มมากอยู่บ้างในเรื่องศักยภาพและความสามารถของผู้สูงอายุอยู่เป็นจำนวนมากไม่น้อย แต่ก็ไม่ได้ทำให้ผู้สูงอายุทุกคนไม่ทำงานหลังเกษียณอายุ ถ้าพิจารณาจากรูป 2.3 จะชี้ให้เห็นว่ามีผู้สูงอายุในประเทศไทยอยู่จำนวนเกือบ 5 ล้านคนที่ยังคงทำงานอยู่ โดยพบว่าผู้สูงอายุเพศหญิงมีจำนวนถึงเกือบ 2 ล้านคน ขณะที่ผู้สูงอายุเพศชายยังคงทำงานอยู่ประมาณ 2 ล้านกว่าคนเลยทีเดียว (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2560)

รูปที่ 2.3 สถิติผู้สูงอายุในประเทศไทยที่ยังทำงาน พ.ศ. 2560

แหล่งข้อมูล : การทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย 2560. กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2560

เนื่องจากมีหลายคนได้ตั้งสมมติฐานเอาไว้ว่า เมื่อร่างกายได้ทำงานมาจนถึงอายุ 60 แล้ว ก็เท่ากับสมรรถภาพการทำงานที่สมบูรณ์แบบของบุคคลก็ย่อมถูกลดประสิทธิภาพลง ทำให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับการพิจารณาเรื่องการทำงานหรือเรียกได้ว่าหลุดพ้นจากเกณฑ์การพิจารณาแรงงานเลยทีเดียว ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจโดยรวมจากการจ้างงานผู้สูงอายุอีกด้วย (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2559)

พัฒน์ (2556) ได้กล่าวว่าประเด็นนี้สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังขาดการศึกษาและการวิจัยที่ลงลึกในเรื่องศักยภาพในการทำงานเชิงเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของผู้สูงอายุวัยต้นและวัยกลางที่ถูกพิจารณาว่ายังมีสุขภาพดีพอที่จะทำงานได้อยู่

สายพิน (2555) ได้เปิดเผยว่ามีการศึกษาวิจัยอยู่หลายโครงการเกี่ยวกับเรื่องการขยายเวลาการทำงานโดยการเลื่อนอายุเกษียณออกไป ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย และงานวิจัยของวิทยาลัยประชากรศาสตร์ที่สนับสนุนโดย สสส. อีกทั้งสำนักงานข้าราชการพลเรือน (กพ.) ก็ได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องการขยายอายุเกษียณของข้าราชการพลเรือนอยู่

จากที่กล่าวมาเรื่องการขยายอายุเกษียณนั้นยังเป็นการศึกษากันอย่างไม่ค่อยกว้างขวางสักเท่าไร คือส่วนใหญ่จะทำการศึกษาและให้ความหมายแค่ว่าเฉพาะในกลุ่มข้าราชการและรัฐวิสาหกิจเท่านั้น ไม่ได้ขยายความหมายถึงกลุ่มแรงงานในส่วนอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น แรงงานอิสระ แรงงานเอกชน และแรงงานนอกระบบอื่นๆ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2559)

ยังมีหน่วยงานที่ให้ความสนใจในการทำงานของผู้สูงอายุอยู่อีกไม่น้อย อย่างเช่น มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย ที่ได้สนับสนุนให้มีการจัดทำโครงการ “มโนทัศน์ใหม่ของนิยามผู้สูงอายุ” เพื่อใช้ประกอบสำหรับการนำไปใช้ในการพิจารณาการเลื่อนเกณฑ์อายุผู้สูงอายุให้สูงขึ้นต่อไป อีกทั้งยังมีการศึกษาวิจัยของสถาบันวิจัยสังคมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เกี่ยวกับเรื่องศักยภาพของผู้สูงอายุในการทำงานเพื่อสังคม และงานวิจัยเรื่องการสร้างแนวทางการมีงานทำ การมีรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกด้วย (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2559)

ทั้งนี้ วชิร (2557) ได้กล่าวไว้ว่าการศึกษารื่องการทำงานของผู้สูงอายุยังไม่ค่อยได้มีการศึกษากันอย่างกว้างขวางนัก กล่าวคือ ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับกลไกการขับเคลื่อนเศรษฐกิจผ่านการทำงานของกลุ่มผู้สูงอายุด้วย ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มประชากรวัยสูงอายุได้มีบทบาทในการทำงาน และเป็นส่วนหนึ่งควบคุมในการสนับสนุนทางเศรษฐกิจเช่นเดียวกัน และประเด็นที่น่าสนใจคือควรศึกษาว่าทำอะไรถึงจะขับเคลื่อนแรงงานในกลุ่มผู้สูงอายุให้มีส่วนผลักดันเศรษฐกิจได้อย่างประสบความสำเร็จ เพราะถ้ามองจากภาพโครงสร้างประชากรที่ได้เปิดเผยในตอนต้นจะพบว่า แนวโน้มที่ประชากรวัยทำงานจะลดตัวลงในอนาคตมีความเป็นไปได้สูงสืบเนื่องมาจากประชากรไทยเริ่มมีบุตรน้อยลง จึงทำให้ควรให้ความสำคัญในการศึกษาเรื่องความสามารถในการทำงานของผู้สูงอายุด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามก็ยังมีประเด็นที่น่าสนใจที่ยังขาดการวิจัยเพื่อส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุอยู่คือเรื่อง (1) การสนับสนุนของผู้สูงอายุที่มีต่อเศรษฐกิจและ (2) การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของผู้สูงอายุ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2559; กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2560)

การศึกษาเพื่อชีวิตวัยเกษียณ

อีกด้านหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและยังไม่ค่อยมีการพูดถึงกันอย่างกว้างขวางนักคือ เรื่องการศึกษาของผู้สูงอายุ โดยประเด็นนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับศึกษาเพื่อชีวิตวัยเกษียณที่เกี่ยวข้องกับการให้ความสำคัญกับการศึกษาในกลุ่มของผู้สูงอายุในสังคมไทย

จากข้อมูลในอดีต โดยอ้างอิงข้อมูลสถานภาพของการศึกษาของผู้สูงอายุจากการทำสำมะโนประชากรและการสำรวจผู้สูงอายุในประเทศไทยนั้น พบว่าผู้สูงอายุรุ่นใหม่มีการศึกษาที่สูงขึ้นกว่าผู้สูงอายุในอดีต จากข้อมูลผู้สูงอายุที่เคยได้ยื่นกันมาในสมัยก่อนว่าอายุขัยเฉลี่ยนั้นสั้นกว่าปัจจุบัน ดังนั้นเมื่อประเทศไทยมี

ประชากรผู้สูงอายุมากขึ้น และอายุขัยของผู้สูงอายุก็ดูจะยืนยาวขึ้นกว่าในอดีต ทำให้ช่วงเวลาที่ยังเหลือในการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมก็ยาวนานมากขึ้นด้วย (สัมฤทธิ์ และกนิษฐา, 2553)

จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สูงอายุต้องก้าวทันโลกสมัยใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เหตุนี้จึงทำให้ผู้สูงอายุควรจะได้มีโอกาสศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอด แต่เวลานี้สิ่งที่ยังขาดอยู่คือผลงานวิจัยที่จะตอบคำถามเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการให้การศึกษาลดชีวิตแก่ผู้สูงอายุว่าต้องเป็นอย่างไร และเนื้อหาสาระของการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุควรจะเป็นเช่นไร สิ่งนี้ยังไม่มีใครนำเสนอเพื่อพัฒนาการศึกษาในสังคมผู้สูงอายุ (เวหา, 2562)

การศึกษาในสังคมสูงวัยย่อมไม่จำกัดอยู่เฉพาะการให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุเท่านั้น แต่เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างผสมผสานกลมกลืนของคนในสังคม จึงควรที่จะรวมการให้ข้อมูลข่าวสารและการศึกษาแก่คนทุกเพศทุกวัยเข้าไว้ด้วย

มีคตินิยมความหมายว่าผู้สูงวัยหรือคนแก่เอาไว้ว่า เป็นบุคคลที่ต้องอยู่ในภาวะพึ่งพิง ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัว หรือผู้เกี่ยวข้องหรือไม่ก็ตาม แทนที่จะมองว่าผู้สูงวัยเคยเป็นบุคคลที่มีคุณค่า สามารถสร้างสังคมให้อบอุ่น กลับกลายเป็นประเด็นที่ทำให้ความสำคัญของผู้สูงอายุถูกตีความไปอีกด้านที่ไม่ค่อยจะดีนัก การถูกมองเช่นนี้จากสังคมเหมือนเป็นการตีตราในเรื่องความเชื่อเดิมที่ว่าเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุเมื่อไหร่ พวกเขาจะกลายเป็นบุคคลซึ่งไร้ซึ่งความสามารถและศักยภาพไปในทันที พร้อมทั้งยังต้องเป็นคนทีรอคอยความเมตตาและความช่วยเหลือจากลูกหลานและคนอื่นอยู่เสมอ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2559; ชนภักช, 2553)

ถ้าสังคมยังยึดติดกับความคิดในแบบอดีตอย่างนี้ ก็ดูจะไม่ง่ายสักเท่าไรในการที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นได้สำเร็จ แม้แต่โลกความเป็นจริงก็ต้องยอมรับว่าผู้สูงอายุหลายท่านก็เป็นเช่นนั้นจริงๆ แต่ทว่าเราจะเหมารวมคนไม่กี่คนให้เป็นเหมือนกันทั้งหมดก็คงจะไม่ถูกต้อง และในโลกใบใหม่นี้ทุกอย่างก็ได้เปลี่ยนไปอย่างมาก ผู้สูงอายุก็ด้วยเช่นกันที่ตอนนี้ก็ได้ปรับเปลี่ยนอะไรหลายๆอย่างแล้วด้วย

ดังเช่นการที่ผู้สูงอายุควรจะเริ่มปรับทัศนคติตนเองเสียใหม่ โดยมองข้ามข้อจำกัดทางด้านกายภาพในปัจจุบันออกก่อน แล้วหันมาใช้ประโยชน์จากสิ่งที่ตนมี อาทิเช่น ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ที่ล้วนมีค่าต่อสังคมที่พร้อมรับการแบ่งปันเรื่องราวดี ๆ จากผู้สูงอายุ นี่จึงควรจะถูกพิจารณาให้เป็นจุดเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงของสังคมผู้สูงอายุในโลกสมัยใหม่มากกว่าอดีตในแบบเดิม

ถ้ามองตามความเป็นจริงแล้วผู้สูงอายุล้วนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านต่างๆที่มีค่าแก่คนรุ่นหลังมากมายมหาศาล เพราะประสบการณ์ของผู้สูงอายุต่างมีเรื่องราวมากมาย พวกเขาต่างเคยผ่านร้อนผ่านหนาวมาไม่รู้เท่าไรต่อเท่าไร แลเคยประสบพบเจอทั้งเรื่องราวทั้งร้ายและดีอีกตั้งมากมาย พร้อมทั้งรู้จักวิถีที่เคยใช้

จัดการกับเรื่องราวร้ายๆ เหล่านี้ อีกด้วย ณ จุดนี้ทำให้พวกเขามีความแข็งแกร่งและแข็งแรงเพียงพอที่จะรับมือกับเหตุการณ์ดีๆ ได้อีกในแบบที่ไม่ได้ยากเกินไป (วัชร, 2557)

แต่สิ่งสำคัญสำหรับการเปลี่ยนแปลงในยุคสมัยใหม่นี้ก็อาจดูเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะทำนายพวกเขาอยู่ไม่น้อยเลยทีเดียว ไม่ว่าจะต้องคอยเรียนรู้อะไรใหม่ๆ ซึ่งมีทั้งเรื่องสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่ทุกวันนี้ผู้คนในสังคมต่างให้ความสำคัญ อย่างเช่น การติดต่อสื่อสารผ่านไลน์แอปพลิเคชัน ที่ดูจะไม่ใช่ว่าเรื่องไกลตัวกับผู้สูงอายุอีกต่อไป เพราะเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เชื่อมต่อระหว่างตนและลูกหลานได้อย่างสะดวกสบาย รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย จึงไม่แปลกที่บ่อยครั้งคนรุ่นใหม่จะได้เห็นผู้สูงอายุเล่นมือถือถือเฉกเช่นคนยุคใหม่ด้วย

ทั้งนี้ก็ยังมียุคของผู้สูงอายุที่ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้มากสักเท่าไรอยู่ เพราะพวกเขาเชื่อในประสบการณ์ที่ตนเองเคยพบเจอมาก่อนในอดีตว่าทำอย่างนั้นแล้วจะดีที่สุด ใครจะมาเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นไม่ได้ จุดนี้แสดงให้เห็นถึงความยากที่จะมาเปลี่ยนหรือบอกให้ผู้สูงอายุมาเริ่มทำอะไรใหม่ๆ ในแบบที่ไม่คุ้นชินเท่าไรนัก อีกทั้งไม่เปิดใจที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถของตน ให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมสมัยใหม่ได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้นจะเป็นได้ว่าผู้สูงอายุจะต้องพบเจอกับการเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้เรื่องราวใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา นึกว่าครึ่งชีวิต ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็เป็นเรื่องปกติธรรมดาที่เมื่อความก้าวหน้าเกิดขึ้นในสังคม ประชากรที่อาศัยอยู่ในสังคมก็ต้องปรับเปลี่ยนและเรียนรู้วัฒนธรรม ค่านิยมใหม่เหล่านั้น เพื่อการใช้ชีวิตต่อไปในสังคมอย่างมีความสุข ทั้งนี้ผู้สูงอายุก็เช่นเดียวกันต้องเป็นกลุ่มคนที่มีโลกทัศน์ที่เปิดกว้างไม่มีมุมมองที่แคบ เรียนรู้และจดจำเฉพาะเรื่องราวของช่วงอายุที่ตนเองเกิดและคุ้นชินเพียงเท่านั้น แต่จะต้องขยันเรียนรู้เพิ่มเติมในนวัตกรรมที่เกิดขึ้นมาในสังคมอย่างต่อเนื่อง เพื่อการรู้เท่าทันโลกและเทคโนโลยีในปัจจุบัน เช่น การติดต่อสื่อสารไร้พรมแดน ที่ได้ใช้โทรศัพท์ ใช้อินเทอร์เน็ต รวมทั้งการฟังเพลงออนไลน์ เป็นต้น

เทคโนโลยีเหล่านี้ล้วนแต่เป็นนวัตกรรมที่เกิดขึ้นในสังคมไทยยุคปัจจุบัน ซึ่งอาจจะไม่มีอยู่ในช่วงอายุเกิดของผู้สูงอายุแต่อยู่ในช่วงบั้นปลายชีวิตของผู้สูงอายุอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้สูงอายุต้องกล้าที่จะเรียนรู้ และพัฒนาตนเองให้ก้าวทันความล้ำหน้าของเทคโนโลยีในโลก (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2559)

คำกล่าวที่ว่า “ไม่มีใครแก่เกินเรียน” นั้นเป็นจริงเสมอ เพราะคำกล่าวนี้เป็นเรื่องที่ควรค่าแก่การส่งเสริมให้สังคมไทยสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับทุกคนตลอดเวลาในโลกที่กำลังเปลี่ยนไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมผู้สูงอายุซึ่งมีที่ท้าวว่าจะยิ่งขยายขนาดโครงสร้างประชากรให้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ แต่ที่น่าแปลกไปกว่านั้นคือประเด็นการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทยกลับไม่ค่อยได้รับความสนใจและสนับสนุนในเรื่องการศึกษาเท่าที่ควร (สัมฤทธิ์ และกนิษฐา, 2553)

การเปิดมุมมองใหม่ๆให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้และพัฒนาเป็นเรื่องที่เหมาะสมให้การสนับสนุนเป็นอย่างมาก เพราะเท่ากับจะทำให้ให้ผู้สูงอายุมีศักยภาพเพียงพอที่จะสามารถพัฒนาตนเองให้เกิดความก้าวหน้าและทัดเทียมการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ได้อย่างไม่เป็นปัญหาอีกต่อไป ดังเช่นคำกล่าวที่ว่า “ไม่มีใครแก่เกินเรียน” นั่นเอง ไม่ว่าจะเด็กหรือผู้สูงวัยต่างสามารถเรียนรู้และพัฒนาต่อไปได้ทั้งนั้น

และอีกคำกล่าวที่น่าสนใจและได้ยินกันบ่อย ซึ่งเชื่อมโยงเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุก็คือ “อโรคยา ปรมาลาภา” ที่หมายถึง การไม่เป็นโรคเป็นลาภอันประเสริฐ คำกล่าวนี้ล้วนเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา ไม่ว่าจะเป็นเพศไหน วัยไหน ทุกคนต่างก็อยากไม่มีโรคร้ายไข้เจ็บกันทั้งนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อก้าวเข้าสู่วัยของผู้สูงวัย ที่ต่างประสบพบเจอกับเรื่องโรคร้ายไข้เจ็บต่างๆสารพัด จนกลายเป็นเรื่องที่เราคุ้นเคยกับวัยชรา เพราะโรคร้ายไข้เจ็บที่มักเกิดขึ้นกับคนชรา นั้นคงหนีไม่พ้นโรคยอดฮิตต่อไปนี้ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคอ้วน โรคหัวใจวาย โรคไตวาย โรคเข่าข้อเสื่อม อีกทั้งสารพัดโรคที่มักเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งกับ ผู้สูงอายุ อาทิเช่น โรคทางสมอง โรคทางสายตา รวมทั้งโรคซึมเศร้า เป็นต้น (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2559; วัชร, 2557)

ยิ่งไปกว่านี้เมื่อเป็นโรคใดโรคหนึ่ง ก็มักจะนำพาอีกโรคหนึ่งให้ตามมาด้วย จึงเรียกได้ว่ามักเป็นแพคเกจเลยก็ว่าได้ โรคแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นพร้อมๆกันนี้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุ จากเดิมที่เคยเป็นคนมีร่างกายแข็งแรงปกติ ก็กลายเป็นคนที่ไม่ค่อยจะแข็งแรง และจบด้วยการต้องมีคนช่วยเหลือดูแลตลอดเวลา (วัชร, 2557)

ด้วยเหตุนี้วัยทำงานที่มีอายุใกล้จะเกษียณจำเป็นต้องตระหนักและให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการดูแลสุขภาพตัวเองให้ดี เรียกว่าต้องมีการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณเอาไว้ล่วงหน้า เพื่อรับมือกับปัญหาต่างๆที่อาจจะเกิดยามที่ตนเองเกษียณอายุ เพราะถ้ามีเช่นนั้น สิ่งมีค่าคิด ไม่ว่าจะด้านสุขภาพ ชีวิตความเป็นอยู่ หรือทางด้านการเงิน ก็ย่อมนำพาปัญหาและความลำบากทางการเงินมาด้วยในภายหลัง หากวัยทำงานยังไม่ได้เตรียมพร้อมที่จะดูแลตนเองทั้งร่างกาย และการเงินให้ดีเพียงพอก่อนเข้าสู่วัยชรา

ทางออกที่ดีที่สุดควรเริ่มจากการเริ่มดูแลและใส่ใจในสุขภาพชีวิตของตนในขณะที่ยังทำงานอยู่ให้มากๆ เพื่อลดทอนความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในวัยชรา ตั้งแต่เนิ่นๆ อย่างน้อยก็สามารถเปลี่ยนจากหนักให้เป็นเบา ดีกว่าที่จะรอให้ผ่านวันเวลาและปล่อยให้ร่างกายร่วงโรยไปตามวัย เพราะเวลานั้นเพื่อนใหม่ที่จะตามมาอยู่ด้วยอีกไม่มากนักน้อยก็คือ โรคร้ายไข้เจ็บต่างๆ นั่นเอง ดังนั้นวัยทำงานทุกคนควรหันมาให้ความสำคัญสุขภาพตนเองในทุกๆ วันอย่างสม่ำเสมอ อยากรอให้แก่ก่อนแล้วค่อยมาดูแลสุขภาพทีหลัง เพราะเวลานั้นอาจจะสายเกินไปก็เป็นได้ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2559)

อย่างไรก็ตามการใส่ใจและเตรียมความพร้อมทางด้านสุขภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องลงมือเตรียมความพร้อมตั้งแต่วันนี้ที่ยังไม่เกษียณอายุ อย่าคิดแค่การหาเงินเพื่อเตรียมเอาไว้ใช้ในยามชราอย่างเดียว เพราะอย่างน้อยสุขภาพที่แข็งแรงอย่างต่อเนื่องก็เป็นกำแพงที่จะช่วยสกัดโรคร้ายต่างๆ ที่มาพร้อมกับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี เพราะถ้าวัยทำงานทุกคน เอาแต่ใช้ชีวิตตามอย่างที่ใจต้องการ โดยไม่ค่อยได้ใส่ใจตัวเองในด้านสุขภาพเท่าที่ควร แม้จะเตรียมความพร้อมทางการเงินเพื่อชีวิตหลังเกษียณอายุมากเพียงไร เงินที่เตรียมไว้ส่วนมากก็จะต้องถูกนำไปใช้เพื่อรักษาอาการเจ็บป่วยแทนที่จะได้เอาไว้ใช้ในการดำรงชีวิตในแบบที่ต้องการมากกว่า มีหน้าซำถ้าโชคร้าย เงินสัปดาห์เพื่อชีวิตหลังเกษียณที่ทำให้ชีวิตอยู่อย่างสุขสบายก็อาจไม่ทันได้ใช้เลยก็ได้ เพราะโรคไม่คาดคิดรีบเข้ามาทักทายจนทำให้เสียชีวิตต่ำกว่าเวลาที่คาดคิดก็เป็นได้ (สัมฤทธิ์ และกนิษฐา, 2553)

การเตรียมตัวเพื่อก้าวสู่วัยเกษียณ

(สำนักงาน ก.พ. (2560) เปิดเผยว่าการเพิ่มขึ้นของวัยเกษียณดังกล่าวนี้มีอิทธิพลต่อสภาพเศรษฐกิจโดยรวม สืบเนื่องมาจากการขาดช่วงของกำลังคนที่มีความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญ รวมทั้งประสบการณ์ในภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจ ภาคการผลิต และภาคการเกษตร ทั้งนี้ยังส่งผลกระทบต่อตัวผู้เกษียณอายุเองเพราะขาดรายได้ในการดำรงชีวิต ดังนั้น เตรียมตัวในการใช้ชีวิตของบุคคลที่จะก้าวเข้าสู่วัยเกษียณอายุจึงเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องมีการให้ความรู้ วางแผนการใช้ชีวิต และการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมในวัยเกษียณอย่างยั่งยืน

กนกวรรณ (2558) ได้กล่าวถึงการลงทุนเอาไว้ว่าคือ การออมเพื่อให้ได้รับมาซึ่งผลตอบแทนที่เพิ่มมากขึ้นกว่าเงินลงทุน และผู้ลงทุนจะต้องยอมรับความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะเอาเงินที่ได้ออมไว้มาลงทุน ต้องพิจารณาให้รอบคอบ ถี่ถ้วน รวมทั้งต้องศึกษาหาข้อมูลล่วงหน้าก่อนให้พร้อมก่อนตัดสินใจลงทุน เพื่อให้มั่นใจว่าการลงทุนนั้นจะได้รับผลตอบแทนตามที่คาดหวัง การลงทุนสามารถแบ่งได้ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การลงทุนเพื่อการบริโภค (Consumer Investment) คือการลงทุนเพื่อขายสินทรัพย์ถาวร (Durable Goods) อย่างเช่น รถยนต์ ตู้เย็น โทรทัศน์ โทรศัพท์ สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เป็นต้น การลงทุนประเภทนี้เป็นการลงทุนที่ไม่หวังผลกำไรแต่ต้องการความพอใจแค่นั้น (กนกวรรณ, 2558)

2. การลงทุนในธุรกิจ (Business or Economic Investment) เป็นการซื้อสินทรัพย์เพื่อประกอบธุรกิจน้อยที่สุด เป้าหมายในการลงทุนของธุรกิจคือกำไร และกำไรจะเป็นตัวดึงดูดทำให้ผู้ลงทุนนำเงินมาลงทุนมากขึ้น (กนกวรรณ, 2558)

3. การลงทุนในหลักทรัพย์ (Financial or Securities Investment) การลงทุนในหลักทรัพย์คือการซื้อสินทรัพย์ (Asset) ในรูปของหลักทรัพย์ (Securities) อย่างเช่น การลงทุนพันธบัตร การลงทุนในหุ้นกู้ หรือ

หุ้นทุน การลงทุนแบบนี้เป็นการลงทุนทางอ้อม ต่างจากการลงทุนในธุรกิจ เพราะผู้ลงทุนไม่ต้องประกอบธุรกิจเอง เป็นการลงทุนที่ผู้ลงทุนจะนำเงินที่ออมได้ ไปซื้อหลักทรัพย์ที่จะลงทุน ผลตอบแทนที่ได้จะเป็น ดอกเบี้ยหรือเงินปันผลแล้วแต่ประเภทของหลักทรัพย์ที่จะลงทุน (กนกวรรณ, 2558)

จุดมุ่งหมายในการลงทุนผู้ลงทุนต่างมีจุดมุ่งหมายการลงทุนของตัวเองตามความต้องการและสถานะแวดล้อมของผู้ลงทุน (กนกวรรณ, 2558, หน้า 13)

จะเห็นได้ว่ามีผลงานของนักวิจัยจำนวนมากที่สนับสนุนการศึกษาความรู้ทางการเงินสำหรับชีวิตหลังเกษียณอายุ กลุ่มวัยทำงานเป็นกลุ่มที่เห็นว่ามีความรู้ทางการเงินมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในที่สุดการทำความเข้าใจกับประชากรที่ต้องการการศึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการค้นหาวิธีที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการสื่อสารและส่งผ่านหัวข้อทางการเงินที่สำคัญ แนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในการส่งเสริมการศึกษาความรู้ทางการเงินคือ การลงพื้นที่ มุกดา (2558)

(เอ อคาเดมี (2562) ได้พูดถึงแนวทางการลงทุนเพื่อวัยเกษียณเพื่อให้ได้ผลตอบแทนเพียงพอตามที่ต้องการไว้ว่า การลงทุนนั้นมีหลายทางเลือก แต่ที่คนไทยคุ้นเคยกันดีก็จะเป็นกองทุนหุ้นไทย ซึ่งมีความผันผวนสูงอยู่มาก ถ้าอยากได้ผลตอบแทนสูงก็จำเป็นต้องถือครองหุ้นให้ได้ระยะเวลานาน เพราะบางครั้งการลงทุนในหุ้นนั้นๆ มีทั้งบวก มีทั้งลบ บางปีบวกขณะที่บางปีลบ ทำให้ผู้ที่จะได้ประโยชน์สูงสุดคือนักลงทุนที่ถือครองหุ้นที่ลงทุนได้นานเกิน 15-20 ปีขึ้นไป ถึงจะเห็นผลตอบแทนในจำนวนเงินที่คาดหวังสำหรับใช้ในวัยเกษียณได้เพียงพอ

อย่างไรก็ดีการที่เลือกลงทุนในกองทุนหุ้นไทยเพียงอย่างเดียวอาจมีความเสี่ยงค่อนข้างสูง กลุ่มวัยทำงานที่วางแผนลงทุนเพื่อใช้จ่ายในวัยเกษียณควรพิจารณาการลงทุนอย่างอื่นประกอบด้วย เช่นการลงทุนในตราสารหนี้ทั้งไทยและต่างประเทศ เพราะมีความเสี่ยงที่ต่ำกว่ากองทุนหุ้นไทย อย่างน้อยผลตอบแทนจากการกระจายความเสี่ยงก็สามารถทำให้ผู้ลงทุนปลอดภัยมากกว่าการเลือกลงทุนเฉพาะแค้ในกองทุนหุ้นไทยเพียงอย่างเดียว (เอ อคาเดมี, 2562)

มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการลงทุนสำหรับกลุ่มวัยทำงานเพื่อการเกษียณอายุของ ฉัตรชัยและปริญดา (2556) ที่ได้กล่าวถึงสินทรัพย์ที่เกี่ยวกับการลงทุน สำหรับวัยเกษียณอายุ โดยศึกษาเพียง หุ้นสามัญ พันธบัตรเงินสด และทองคำ ซึ่งพบว่าการลงทุนในหุ้นสามัญและทองคำนั้นแม้จะผลตอบแทนที่สูงแต่ทว่ามีอัตราความเสี่ยงสูงอยู่มากด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เมื่อเทียบกับการลงทุนในพันธบัตรและการออมเงินซึ่งอยู่ในอัตราความเสี่ยงและผลตอบแทนที่ต่ำกว่าทองคำ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรมีการกระจายความเสี่ยงในการลงทุนโดยเฉพาะในสินทรัพย์ที่มีอัตราความเสี่ยงและอัตราผลตอบแทนสูง ในกรณีนี้สัดส่วนการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูงมากกว่าสินทรัพย์ที่ผลตอบแทนน้อยกว่าแต่ทว่ามีความเสี่ยงที่ต่ำกว่าด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ฉัตรชัยและปรีดา (2556) ยังพบว่ากลุ่มวัยทำงานที่อายุระหว่าง 25-35 ปี จะให้ความสนใจในเรื่องประโยชน์ทางภาษีจากการลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ มากกว่ากลุ่มวัยทำงานที่อายุน้อยกว่า 25 ปีลงไป ทั้งนี้การลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพนั้นทุกคนต่างรู้จักกันดีในนาม Retirement Mutual Fund หรือ RMF เพื่อนำมาใช้ลดหย่อนค่าใช้จ่ายทางภาษีในแต่ละปีได้จนถึงอายุ 55 ปี

อย่างไรก็ดี แม้ว่าสิทธิในการลดหย่อนภาษีจากการลงทุนในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพจะสามารถลดหย่อนภาษีได้ตั้งแต่ 3 ถึง 15 เปอร์เซ็นต์ต่อปี ฉัตรชัยและปรีดา (2556) ก็ยังพบว่าสัดส่วนของกลุ่มวัยทำงานช่วงอายุ 25-35 ปี มีการลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพแบบระยะยาวในอัตราที่ยังต่ำอยู่

ดังนั้นการวางแผนการลงทุนเพื่อชีวิตวัยเกษียณเพื่อให้ได้ผลตอบแทนมากที่สุดนั้นควรเริ่มจากการลงทุนตั้งแต่อายุยังน้อย ไม่ใช่เริ่มมาลงทุนตอนใกล้เกษียณ กล่าวคือ ยิ่งเริ่มลงทุนไวเท่าไร ผลตอบแทนจากการลงทุนก็จะมากขึ้นเท่ากับระยะเวลาที่เริ่มลงทุน เมื่อเทียบกับกลุ่มวัยทำงานที่เพิ่งหันมาสนใจการลงทุนเพื่อวัยเกษียณตอนที่อายุของพวกเขาใกล้วัยเกษียณเต็มทีแล้ว (ฉัตรชัยและปรีดา, 2556)

ธัญวรรณ์ (2561) ได้ศึกษาและนำเสนอการเตรียมความพร้อมทางการเงินของวัยทำงานนอกระบบเอาไว้อย่างน่าสนใจว่า คนกลุ่มนี้ยังขาดความรู้ความเข้าใจการลงทุนอยู่มาก เรียกว่ามากกว่าร้อยละ 80 เลยทีเดียวที่ไม่ได้วางแผนเตรียมความพร้อมการใช้ชีวิตวัยเกษียณแต่อย่างใด ไม่เคยวางแผนเรื่องเงินที่คาดว่าจะเอาไว้อาจจ่ายยามเกษียณ

อย่างไรก็ดีกลุ่มแรงงานนอกระบบที่ ธัญวรรณ์ (2561) ได้ศึกษานั้นได้ให้ข้อมูลแค่เพียงว่า แหล่งเงินทุนที่จะเอาไว้อาจจ่ายยามเกษียณหรือแม้แต่เอาไว้เพื่อช่วยเกษียณคือการออมเงินไว้ที่ธนาคารเพียงอย่างเดียว ซึ่งส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ฝากประจำต่อเนื่องทุกเดือน แค่มียกเงินฝากออมทรัพย์กับธนาคารไว้เท่านั้น มีหน้าซ้ำถ้าต้องการถอนมาใช้เพื่อยังชีพเงินจำนวนนั้นก็จะสามารถใช้เพื่อกินอยู่ประคองชีวิตไปได้เพียงเดือนเดียวอีกด้วย

เห็นได้ชัดว่าจุดอ่อนสำหรับกลุ่มวัยทำงานนอกระบบยังขาดความพร้อมในเรื่องการวางแผนทางการเงินเพื่อใช้ชีวิตวัยเกษียณแบบพึ่งพาตนเองอยู่มาก ภาครัฐควรเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนด้านความรู้ในการลงทุนเพื่อการใช้ชีวิตหลังเกษียณอย่างยั่งยืน เพราะคนกลุ่มนี้ไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการลงทุนเลย นอกจากการฝากเงินไว้กับธนาคารและถอนเงินออกมาใช้เมื่อต้องการเท่านั้น ถ้าหากมีการสนับสนุนที่มุ่งเน้นด้านความรู้ความเข้าใจทางการเงินเพื่อการใช้จ่ายในวัยเกษียณให้กับประชาชนวัยทำงานตั้งแต่อายุยังไม่มาก จะทำให้พวกเขามีความรู้และเกิดการวางแผนทางการเงินเพื่อใช้ชีวิตวัยเกษียณได้มากกว่าแค่การออมเงิน (ธัญวรรณ์, 2561)

มรกต (2557) ได้เปิดเผยถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานครเอาไว้อย่างน่าสนใจว่า ระดับการศึกษา และรายได้จะแปรผันตามการตัดสินใจออมเงินเพื่อวัยเกษียณ กล่าวคือ คนที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีรายได้ตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป จะให้

ความสำคัญเรื่องการออมเงินเพื่อเอาไว้ใช้จ่ายยามเกษียณ ขณะที่กลุ่มคนวัยทำงานที่จบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและมีรายได้น้อยกว่า 30,000 บาท ยังไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการเตรียมตัวออมเงินเพื่อใช้จ่ายตอนที่เกษียณอายุมากเท่าไร จึงชี้ให้เห็นว่าการศึกษาที่สูงขึ้นจะทำให้คนได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมความพร้อมทางการเงินก่อนจะเกษียณอายุ

ทั้งนี้ยังรวมถึงระดับรายได้ที่เพียงพอต่อการแบ่งเงินเพื่อการออมก็เป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่สะท้อนว่าคนที่มียาได้นั้นไม่มากพอสำหรับการจัดสรรเงินบางส่วนในทุกๆเดือนสำหรับการออม จะไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมตัวสำหรับการเกษียณอายุเท่าที่ควร เพราะภาระค่าใช้จ่ายที่มากทำให้ไม่สามารถจัดสรรเงินเพื่อการออมได้อย่างยั่งยืน (มรกต, 2557)

ในขณะที่เดียวกันปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานไม่ได้มีแค่เรื่องการศึกษาและระดับรายได้เพียงเท่านั้นเพราะชลธิชา (2558) ได้พบว่า อัตราผลตอบแทนการลงทุนและสภาพคล่องทางการเงินก็เป็นอีกสองตัวแปรที่ทำให้กลุ่มวัยทำงานใช้พิจารณาในการตัดสินใจออมเงินและลงทุนเพื่อเอาไว้ใช้จ่ายในวัยเกษียณ ยิ่งการลงทุนที่เสนออัตราผลตอบแทนที่มากพอหรือจูงใจกลุ่มวัยทำงานให้อยากลงทุนเพื่อได้รับผลตอบแทนตอนเกษียณอายุอย่างคุ้มค่าและเพียงพอ การลงทุนเพื่อรับผลตอบแทนในวัยเกษียณอายุของกลุ่มวัยทำงานก็จะเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน

รวมทั้งการถือเงินสดติดมือเอาไว้ใช้จ่ายให้เพียงพอในแต่ละเดือนหรือที่เรียกว่าสภาพคล่องทางการเงินก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญไม่น้อยเลยทีเดียวที่กลุ่มวัยทำงานให้ความสำคัญก่อนจะตัดสินใจออมเงินหรือลงทุนในสินทรัพย์ใดๆเพื่อให้ผลตอบแทนเพียงพอสำหรับใช้จ่ายตอนเกษียณอายุ เพราะภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่มากน้อยของแต่ละคนไม่เท่ากัน ถ้าใครที่มีเงินเดือนเยอะและเพียงพอต่อค่าใช้จ่ายต่างๆ ในทุกๆเดือนๆ ก็จะมีเงินเหลือเก็บที่พร้อมเอาไปลงทุนเพื่อรับผลตอบแทนในยามเกษียณอายุ (ชลธิชา, 2558)

เท่ากับว่าประชากรศาสตร์และความคุ้มค่าของผลตอบแทนการลงทุน รวมทั้งสภาพคล่องทางการเงินของแต่ละบุคคลต่างส่งผลต่อการคิดวางแผนเตรียมตัวเรื่องรายได้หลังเกษียณอายุให้เพียงพอการใช้ชีวิตวัยเกษียณ ไม่ว่าจะผลตอบแทนจะมากจะน้อย แต่ถ้าสภาพคล่องทางการเงินไม่มากพอ การตัดสินใจลงทุนสำหรับชีวิตหลังเกษียณก็จะไม่ได้เพิ่มขึ้น เท่ากับว่าคนที่พร้อมทั้งรายได้ที่มากพอต่อค่าใช้จ่ายต่างๆ ในแต่ละเดือน รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจทางการเงินถึงความคุ้มค่าในการลงทุนเพื่อวัยเกษียณ จะทำให้การลงทุนเพื่อวัยเกษียณอายุเพิ่มขึ้น (มรกต, 2557 และ ชลธิชา, 2558)

อภิขญาภา และบุษรา (2562) พบว่าในกลุ่มวัยทำงานช่วงอายุ 40-59 ปี จะให้ความสนใจในการออมเพื่อวัยเกษียณเป็นพิเศษ เพื่อเทียบกับกลุ่มช่วงอายุของวัยทำงานอื่นที่อายุต่ำกว่า 40 ปีลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยทำงานที่อายุตั้งแต่ 42 ปีเป็นต้นไป จะเริ่มให้ความสำคัญและมีการวางแผนทางการเงินเพื่อการใช้ชีวิตในวัยเกษียณ สิ่งนี้แสดงออกว่าวัยทำงานเริ่มมีการเตรียมตัววางแผนการใช้ชีวิตหลังเกษียณ และอายุที่บ่งบอกว่า

มีการออมเงินก่อนเกษียณก็คือผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 42 ปีขึ้นไปจนถึง 59 ปี เมื่อเทียบกับกลุ่มวัยทำงานที่ช่วงอายุน้อยกว่า 40-59 ปี เป็นต้นไป กลุ่มนั้นแม้จะมีผู้ที่เริ่มสนใจวางแผนชีวิตหลังเกษียณอยู่บ้าง แต่สัดส่วนความสนใจเตรียมตัวก่อนวัยเกษียณยังมีน้อยมาก เมื่อเทียบกับกลุ่มวัยทำงานอายุ 40-59 ปี

งานวิจัยนี้บ่งบอกว่า ประชากรไทยที่ยังเป็นกลุ่มวัยทำงานยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับความเป็นอยู่ของตนเองหลังเกษียณอายุงานมากเท่าไร เพราะงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าคนไทยยังอาศัยอยู่กันเป็นครอบครัวแม้จะพึ่งพาอาศัยกันในครอบครัวและญาติพี่น้องเป็นส่วนใหญ่ มากกว่าการวางแผนชีวิตเพื่อการอยู่อาศัยแบบที่ไม่ต้องพึ่งพาใคร กล่าวก็คือการอยู่ได้ด้วยเงินเก็บหรือผลตอบแทนการลงทุนของตนเองที่เตรียมไว้ตั้งแต่ก่อนเกษียณนั้นยังมีสัดส่วนอยู่น้อย เพราะสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตแบบไม่โดดเดี่ยวของประชากรไทยที่นิยมอยู่อาศัยแบบครอบครัว (อภิขัญญา และบุษรา, 2562)

ทั้งนี้ยังมีตัวชี้วัดที่น่าสนใจจากงานวิจัยของอภิขัญญา และบุษรา (2562) ที่พบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ เงินเดือนจากงานประจำ ลักษณะที่อยู่ และทำเลที่ตั้งที่พักอาศัย ยังส่งผลกระทบต่อเตรียมตัววางแผนการใช้ชีวิตหลังเกษียณของกลุ่มวัยทำงานอีกด้วย อย่างคนที่มีระดับการศึกษาที่สูงคือตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป จะเริ่มมีการมองหา

นอกจากการเตรียมพร้อมทางการเงินเพื่อชีวิตหลังเกษียณแล้ว อนรรฆธิปะวีร์ (2561) ได้เปิดเผยข้อมูลของคนทำงาน 3 ช่วงวัยเกี่ยวกับการวางแผนเรื่องที่พักอาศัยหลังเกษียณ ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้ระบุว่ากลุ่มคนที่มีช่วงอายุระหว่าง 37-52 ปี หรือกลุ่มคนเจนเอ็กซ์ (Generation X) โดยคนเจนเอ็กซ์ได้เน้นไปที่การปรับปรุงซ่อมแซมหรือต่อเติมห้องน้ำและห้องนอนเพื่อการอยู่อาศัยหลังเกษียณ ขณะที่บางส่วนจะกลับไปพักอาศัยที่ภูมิลำเนาบ้านเกิดของตนเองโดยการสร้างที่พักภายใต้งบประมาณไม่เกิน 3 ล้านบาท และได้แสดงรายละเอียดการตัดสินใจเรื่องการพักอาศัยของกลุ่มวัยทำงาน 3 ช่วงอายุเอาไว้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 การวางแผนที่อยู่อาศัยหลังเกษียณของคนทำงานในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มวัยทำงาน/อายุ	ย้ายที่พักหลังเกษียณ	วางแผนชีวิตหลังเกษียณ	ปรับปรุงที่อยู่อาศัย
เจนบี 53 – 64 ปี	ส่วนใหญ่ไม่ย้าย 75%	72%	47%
เจนเอ็กซ์ 37 – 52 ปี	ส่วนใหญ่ไม่ย้าย 58%	80%	41%
เจนวาย 21 – 36 ปี	ส่วนใหญ่ย้าย 52%	73%	35%

หมายเหตุ: จาก “การวางแผนที่อยู่อาศัยหลังเกษียณของคนทำงาน 3 ช่วงวัย กรณีศึกษา: ธนาคารอาคารสงเคราะห์ การเคหะแห่งชาติ และบริษัท กรนด์ คาแนล จำกัด(มหาชน),” โดย อนรรฆธิปะวีร์ เกิดแยม, 2561, สารศาสตร์, 4(2561), หน้า 744.

บัญชา (2539) ได้เปิดเผยว่ามีกลุ่มวัยทำงานที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปซึ่งทำงานที่บริษัทชั้นนำในกรุงเทพมหานคร ส่วนหนึ่งมีความต้องการเดินทางกลับไปยังภูมิลำเนาที่ตนจากมา เพื่อกลับไปใช้ชีวิตหลังเกษียณที่นั่น มากกว่าการที่จะพักอาศัยอยู่ที่เดิมที่ตนเองอาศัยเพื่อใช้ชีวิตทำงานอยู่ในปัจจุบัน เพราะกลุ่มวัยทำงานที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปที่บัญชา (2539) ได้ทำการศึกษา นั้น ต่างพบเจอปัญหาต่างๆ ในการพักอาศัยในเมืองหลวงแห่งนี้ ปัญหาหลักๆคือเป็นปัญหาเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมที่ไม่บริสุทธิ์ มีแต่มลพิษ ไม่เหมาะแก่การพักอาศัย และออกกำลังกายเพื่อสุขภาพชีวิตที่ดีในวัยเกษียณของตน

ในทางกลับกัน อัจฉรวรรณ และณัฐวัชร (2555) ได้ค้นพบว่าผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปหรือผู้ที่เกษียณอายุแล้ว ส่วนใหญ่เกินร้อยละ 80 ต่างมีความต้องการที่พักอาศัยอยู่ที่ที่เคยอยู่อาศัยมาก่อน เกษียณอายุ มากกว่าการที่ต้องย้ายที่พักอาศัยไปอยู่ที่อื่น กล่าวคือเมื่อเกษียณแล้วก็ไม่อยากไปที่อื่น แต่อยากจะอยู่ที่พักที่เดิมของตนตลอดไป งานวิจัยครั้งนี้ อัจฉรวรรณ และณัฐวัชร (2555) ยังได้พบว่า มีกลุ่มผู้ที่เกษียณอายุแล้วจำนวนไม่มากที่ประสงค์อยากจะย้ายที่อยู่อาศัยไปที่อื่นเพื่อหนีจากปัญหามลพิษและสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร ซึ่งคนกลุ่มนี้มีเพียงร้อยละ 17 เท่านั้นและเป็นกลุ่มที่พบว่าได้มีการเตรียมตัววางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณอายุเอาไว้เป็นอย่างดีด้วย

ทั้งนี้ ได้มีงานวิจัยที่ศึกษาประชากรวัยทำงานที่พักอาศัยอยู่ในต่างหวัดอีกด้วย ปิยะดา (2554) ได้เปิดเผยถึงกลุ่มวัยทำงานที่อายุระหว่าง 50-60 ปี ที่ไม่ได้ทำงานที่กรุงเทพมหานคร โดยพบว่าคนกลุ่มนี้เมื่อได้มาทำงานต่างถิ่นเป็นระยะเวลาแล้ว เมื่อเกษียณอายุก็ไม่อยากกลับไปภูมิลำเนาเดิมของตน เพราะพอใจกับความเป็นอยู่ที่ตนได้ใช้ชีวิตอยู่ในต่างถิ่นเป็นระยะเวลาแล้ว ที่น่าสนใจคือคนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนที่มีรายได้ตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไป ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้วางแผนการออมเงินและการลงทุนเพื่อชีวิตหลังเกษียณเอาไว้ล่วงหน้า

กนกวรรณ (2558) การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการลงทุน และแรงจูงใจในการลงทุนที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยโดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความแตกต่างของข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล อันส่งผลกระทบต่อตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการลงทุน ที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 3) เพื่อศึกษาแรงจูงใจ ที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ทั้งนี้ กนกวรรณ (2558) ได้ทำการรวบรวมเก็บข้อมูล ผ่านแบบสอบถาม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการรวบรวมทำวิจัยครั้งนี้ คือ นักลงทุนไทยที่พักอาศัยอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งหมด 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบหาความแตกต่างค่าเอฟ (F-test) หรือการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance: One-way ANOVA จากนั้นจะทำการทดสอบความแตกต่างด้วยการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ (Multiple Comparisons) ด้วยการใช้วิธีของ เชฟเฟ (Scheffe) และการ

วิเคราะห์ทางสถิติที่กนกวรณ (2558) ใช้คือการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) และการวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis)

นอกจากนี้ กนกวรณ (2558) ได้พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 40-59 ปี สถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีรายได้ตั้งแต่ 50,001 บาท ขึ้นไป ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว และมีประสบการณ์การการลงทุน 4-5 ปี โดยพบว่าตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก็คือพฤติกรรมการลงทุน และแรงจูงใจในการทำงาน

มุกดา (2558) การจัดการการเงินส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมออมของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล การศึกษาวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและการจัดการการเงินส่วนบุคคลที่มีผลและมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมออมของประชาชนโดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้มีรายได้ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวนทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า Chi-Square

ผลการศึกษาของ มุกดา (2558) ยังพบอีกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด คือ เพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุ 18-28 ปี สถานภาพ โสด มีระดับการศึกษาปริญญาโท ส่วนใหญ่มีอาชีพในบริษัทเอกชน โดยมีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท และมีรายจ่าย 10,001-15,000 บาท สำหรับการจัดการการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ข้อแรกคือ เรื่องความรู้ความเข้าใจการจัดการการเงินส่วนบุคคล โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (มุกดา, 2558) ซึ่งอันดับแรกคือ เรื่องความสำคัญของการจัดการการเงินส่วนบุคคล อันดับสองคือ เรื่องที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์การจัดการการเงินส่วนบุคคล ซึ่งถ้าดูแล้วจะพบว่าค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต้องทำอย่างแรกคือ ต้องมีจัดการกับรายรับ-รายจ่ายอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผลการวิจัยยังแนะนำว่า อันดับที่สามที่ส่งผลต่อพฤติกรรมออมคือ เรื่องรูปแบบการจัดการการเงินส่วนบุคคล ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ) สิ่งที่ต้องทำด้วยก็คือ การตั้งเป้าหมายเพื่อสร้างฐานะและความมั่นคงทางการเงิน อันดับที่ดีคือ เรื่องการวางแผนการจัดการเงิน ส่วนบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอันดับแรกคือ มีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินชีวิตและเป้าหมายทางการเงิน และ อันดับสุดท้ายคือ เรื่องปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคล ซึ่งมีคะแนนอยู่ในระดับมากเช่นกัน ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อพฤติกรรมออมคือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจได้แก่ ภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด อีกทั้งการใช้จ่ายของผู้บริโภคและอัตราดอกเบี้ย (มุกดา, 2558)

ส่วนพฤติกรรมออม มุกดา (2558) พบว่าคนส่วนใหญ่มีรูปแบบการออมมากที่สุดคือ มีบัญชีเงินฝากกับธนาคาร ซึ่งมีทั้งบัญชีออมทรัพย์และบัญชีเงินฝากประจำ ในส่วนของการจัดสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ในแต่ละเดือนนั้น ไม่ได้กำหนดเอาไว้แน่นอน แต่จะออมเท่าที่เหลือในแต่ละเดือน และจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน มีจำนวนมากกว่า 5,000 บาท

ทั้งนี้ มุกดา (2558) ได้เปิดเผยว่าเหตุผลหลักในการออมของกลุ่มตัวอย่าง คือ ออมไว้เพื่อเอาไว้ใช้จ่ายตอนฉุกเฉิน ซึ่งมีระยะเวลาออมเงินอยู่ที่ 1-5 ปี โดยตนเองเป็นผู้ตัดสินใจในการออมเป็นสำคัญ จากนั้นมุกดา (2558) ยังพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ การศึกษาและรายได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมทุกด้าน ยกเว้น ด้านอายุ สถานภาพ และรายจ่ายที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมรวมทั้งสัดส่วนการออมและผู้มีส่วนตัดสินใจในการออม

สำหรับเรื่องเพศที่แตกต่างกัน มุกดา (2558) พบว่าไม่ได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมในทุกด้าน ยกเว้น เรื่องจำนวนเงินที่จะออม ทั้งนี้ด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคล และด้านความรู้ความเข้าใจการจัดการการเงินส่วนบุคคล รูปแบบการจัดการการเงินส่วนบุคคล และการวางแผนการจัดการการเงินส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมทุกด้าน ยกเว้นวัตถุประสงค์การจัดการการเงินส่วนบุคคลที่ไม่มีความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนตัดสินใจในการออม ซึ่ง มุกดา (2558) ยังได้พบอีกว่า ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลไม่ได้มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการออมเงินเลย

ธีรพัฒน์ (2557) ความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมการออมที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณอายุกรณีศึกษากลุ่มคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความรู้ทางการเงินที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมและความรู้ทางการเงินกับพฤติกรรมการออมที่มีผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณอายุของกลุ่มคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูล และประมวลผลโดยการใช้โปรแกรม SPSS ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ได้เก็บข้อมูลคือ กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 410

ทั้งนี้ผลการวิจัยสามารถจัดกลุ่มพฤติกรรมการออมได้ใหม่ออกเป็น 2 ปัจจัยสำคัญด้วยกันคือ การจัดสรรเงินออม และการควบคุมค่าใช้จ่าย โดยผลการวิจัยพบว่า ความรู้ทางการเงินส่งผลต่อการจัดสรรเงินออมและการควบคุมค่าใช้จ่ายอย่างมีนัยยะสำคัญ ในขณะที่การจัดสรรเงินออมเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุมากที่สุด อันดับต่อมาคือ ปัจจัยด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย และปัจจัยด้านความรู้ทางการเงิน ตามลำดับ (ธีรพัฒน์, 2557)

หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสังคมผู้สูงอายุ

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ทุกหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ หรือเอกชน ต่อให้มีความสำคัญในประเด็นการเพิ่มจำนวนประชากรผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก จึงทำให้มีหน่วยงานต่างๆมากมายที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลจัดการเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคมผู้สูงวัย

ในการรองรับและพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทยให้มีคุณภาพที่ดีนั้น มีหน่วยงานต่างๆ มากมายที่ให้ความสำคัญและรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ซึ่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่

เกี่ยวกับการวางแผนผู้สูงอายุ หน่วยงานเหล่านี้ต่างมุ่งมั่นในการค้นคว้าศึกษาและทำวิจัยในเรื่องที่จะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่มีค่าและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสังคมผู้สูงอายุในประเทศ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (2559) ได้รวบรวมข้อมูลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเอาไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปไว้ในตาราง 2.2 ที่แสดงให้เห็นรายชื่อและหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่ทำหน้าที่วางแผนและดำเนินงานเกี่ยวกับข้อมูลและงานวิจัยในเรื่องของผู้สูงอายุในประเทศไทย ซึ่งมีทั้งกระทรวง สำนักงาน สถาบันการศึกษาและ มูลนิธิต่างๆ โดยแต่ละหน่วยงานได้แยกขอบเขตการทำงานไว้ชัดเจนอย่างหน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ จะประกอบด้วย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน

ส่วนหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการวางแผนผู้สูงอายุประกอบด้วย สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและ สภาผู้สูงอายุ ขณะที่หน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวกับข้อมูลและการวิจัยผู้สูงอายุประกอบด้วยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทยและ สถาบันวิทยาลัยประชากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล รวมทั้งและสถานศึกษาอื่นๆ อีกเช่น มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นต้น

นอกจากหน่วยงานที่ผู้วิจัยได้แสดงข้อมูลในตาราง 2.2 ที่เปิดเผยว่ายังมีหน่วยงานอื่นๆ รวมทั้งนักวิชาการอีกมากมายที่ให้ความสนใจและส่งเสริมการค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนและส่งเสริมสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทยที่ดำเนินการในรูปแบบงานวิจัยด้วยเช่นกันซึ่งส่วนมากจะเป็นงานวิจัยด้านการออมเงินและสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ตารางที่ 2.2: หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนและดำเนินงานด้านข้อมูลและการวิจัยผู้สูงอายุ

หน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	หน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการวางแผนผู้สูงอายุ	หน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวกับข้อมูลและการวิจัยผู้สูงอายุ
- กระทรวงสาธารณสุข	- สำนักงานสถิติแห่งชาติ	- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย
- กระทรวงมหาดไทย	- สภาผู้สูงอายุ	- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย

- กระทรวงแรงงาน		- สถาบันวิทยาลัย ประชากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
		- และสถานศึกษาอื่นๆ

แหล่งข้อมูล: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (2559)

สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ

ทุกวันนี้ภาครัฐได้เห็นถึงความสำคัญกับผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก อันจะเห็นได้จากการที่ส่งเสริมคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ อีกทั้งสร้างความมั่นคงในการใช้ชีวิตให้ผู้สูงอายุ อันเห็นได้จากค่าใช้จ่ายเรื่องเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่ได้มีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอเพื่อรองรับการขยายตัวของจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นทุกปี ข้อมูลจากกรมกิจการผู้สูงอายุ (2564) ได้เปิดเผยค่าใช้จ่ายเรื่องเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในปี 2560 ว่าใช้งบประมาณทั้งสิ้น 64,700,000 บาท เพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุที่ได้รับสิทธิ จำนวน 8,100,000 คน

นอกจากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแล้ว รัฐบาลยังได้จัดสรรสวัสดิการอย่างอื่นเพื่อสร้างความมั่นคง และเป็นหลักประกันในชีวิตเพื่อความอยู่ที่ดีให้ผู้สูงอายุตั้งสวัสดิการต่อไปนี้ (กิจการผู้สูงอายุ, 2561)

- กองทุนผู้สูงอายุ ถูกจัดตั้งเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเงินทุนที่ใช้ประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ รวมถึงการสนับสนุนโครงการด้านต่างๆ เพื่อผู้สูงอายุอีกด้วย
- มาตรการเงินช่วยเหลือเพื่อการยังชีพแก่ผู้มีรายได้น้อยตามโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ

ตาราง 2.3 เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุปี 22560

เงื่อนไขการรับเบี้ยยังชีพ	จำนวนเงินที่จะได้รับ
อายุ 60 – 69 ปี	600 บาท/เดือน
อายุ 70 – 79 ปี	700 บาท/เดือน
อายุ 80 – 89 ปี	800 บาท/เดือน
อายุ 90 ปีขึ้นไป	1,000 บาท/เดือน

แหล่งข้อมูล : แผนบูรณาการผู้สูงอายุ พ.ศ. 2561 กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2561

จากตาราง 2.3 จะเห็นได้ว่าเกณฑ์การพิจารณาจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จะพิจารณาจ่ายตามช่วงอายุ โดยแบ่งเป็นทั้งหมด 4 ช่วงอายุคือ อายุ 1) 60–69 ปี 2) อายุ 70–79 ปี 3) อายุ 80–89 ปี และ 4) อายุ 90 ปีขึ้นไป โดยเริ่มจ่ายกลุ่มแรกอยู่ที่ 600 บาทต่อเดือน จากนั้นจะเพิ่มค่าเบี้ยยังชีพให้อีกเดือนละ 1,100 บาท สำหรับ

กลุ่มอายุที่ขึ้นที่สูงขึ้นอีก โดยกำหนดเกณฑ์ช่วงอายุที่เพิ่มขึ้นไปกลุ่มละ 10 ปี ยกเว้นกลุ่มสุดท้ายที่อายุ 90 ปี ขึ้นไปที่เป็นกลุ่มสุดท้าย ซึ่งจะได้รับการจ่ายค่าเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุสูงสุดคือจำนวนเงิน 1,000 บาทต่อเดือน

สัมฤทธิ์ และกนิษฐา (2553) ได้กล่าวไว้ว่ามั่นใจเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐต้องมีการวางแผนเตรียมการในด้านต่างๆ เพื่อจัดสรรงบประมาณในการดูแลผู้สูงอายุได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งจำเป็นต้องเร่งหามาตรการที่จะช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพอนามัย และสวัสดิการของผู้สูงอายุ และสิ่งที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จของภาครัฐก็คือการวางแผนหรือการหามาตรการที่มีประสิทธิภาพผ่านการศึกษาค้นคว้าและการทำวิจัยที่ตรงประเด็น

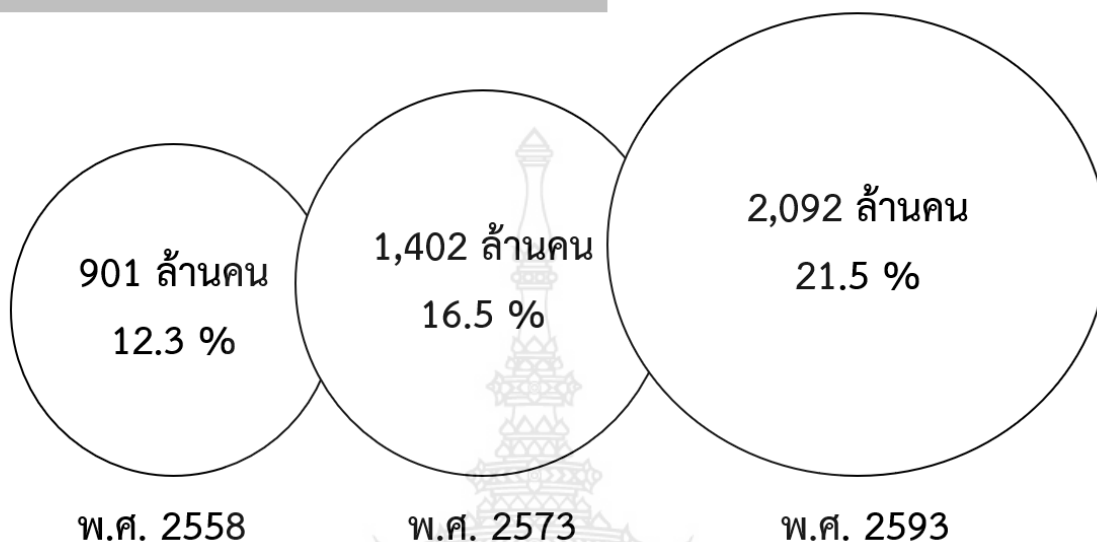
สังคมผู้สูงอายุในต่างประเทศ

องค์การสหประชาชาติได้จำกัดความคำว่า "ผู้สูงอายุ" เอาไว้ว่าหมายถึง ประชากรที่รวมทั้งเพศชายและเพศหญิงซึ่งบุคคลเหล่านั้นได้มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป โดยเริ่มนับตั้งแต่อายุเกิด ขณะที่องค์การอนามัยโลกระบุว่าประเทศต่างๆ ทั่วโลกต่างมีนิยามหรือคำจำกัดความของคำว่า "ผู้สูงอายุ" แตกต่างกันไป อย่างเช่น ความหมายที่ให้สำหรับคำว่า "อายุเกิด" ว่ากล่าวถึงบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป หรืออาจถูกจำกัดความ ตามบริบททางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสภาพร่างกายของบุคคลนั้นๆ ขณะที่ในบางประเทศไม่ได้ให้คำจำกัดความ "ผู้สูงอายุ" ในแบบนั้น เพราะบางประเทศคำว่า "อายุเกิด" จะหมายถึงบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปเป็นต้น (UNFPA, 2564)

(UNFPA (2564) ให้ข้อมูลว่า มีข้อมูลจากองค์การอนามัยโลก (World Health Organization) หรือ (WHO) ที่ได้คาดการณ์พหวนประชากรผู้สูงอายุทั่วโลกเอาไว้ว่าในปีค.ศ. 2050 หรือ พ.ศ. 2593 ที่จะถึงในอนาคตนั้น จะมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุ คือหมายถึงคนที่อายุมากกว่า 65 ขึ้นไปสูงขึ้นถึง อัตราส่วนร้อยละ 11 เลยทีเดียว โดยคำนวณจากจำนวนผู้สูงอายุทั่วโลกในปัจจุบันที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป ที่มีจำนวน 605,000,000 คนทั่วโลกวันนี้

รูปที่ 2.4 : แนวโน้มจำนวนประชากรที่มาอายุ 60 ปีขึ้นไปทั่วโลก ตั้งแต่พ.ศ. 2558 - 2593

แนวโน้มประชากรผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปทั่วโลก

แหล่งข้อมูล : รายงาน "สูงวัยในศตวรรษที่21: การเฉลิมฉลองและความท้าทาย. กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA), 2564.

จากรูป 2.4 UNFPA (2564) ได้เปิดเผยข้อมูลจาก WHO ที่คาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2573 จำนวนประชากรผู้สูงวัยที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทั่วโลก จากเดิมในปี พ.ศ. 2558 ที่มีจำนวน 901,000,000 คน คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 12.3 จากจำนวนประชากรทั้งหมดทั่วโลก จะเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2573 สูงถึงจำนวน 1,402,000,000 คน คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 16.5 จากจำนวนประชากรทั้งหมดทั่วโลก และในปี พ.ศ. 2593 ประชากรผู้สูงอายุทั่วโลกจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นถึง 2,092,000,000 คนทั่วโลก คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 21.5 จากจำนวนประชากรทั้งหมดทั่วโลก ข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นว่าสังคมผู้สูงอายุไม่ได้กระจุกตัวอยู่แค่ประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่การเพิ่มขึ้นของสังคมผู้สูงอายุนั้นเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนโครงสร้างประชากรทั่วโลก

ในต่างประเทศเองก็เช่นกันที่ยังมีหลายคนที่ไม่ได้วางแผนเรื่องการออมเงินเพื่อการเตรียมตัวสำหรับการเกษียณอายุ (Munnell, Webb, and Golub-Sass 2552). Hershfield et al. (2554) ได้เปิดเผยว่านั่นทำให้ในประเทศสหรัฐอเมริการัฐบาลได้เริ่มมีการส่งเสริมให้ประชากรหันมาวางแผนการออมเงินเพื่อการเกษียณอายุ โดยสังเกตได้จากการที่องค์กรต่างๆ และบริษัททั้งหลายในประเทศอเมริกาจะมีการนำกลยุทธ์การวางแผนรายได้หลังเกษียณมาใช้ขณะที่พนักงานยังไม่เกษียณอายุ และดูเหมือนแผนการเก็บออมเพื่อวัยเกษียณจะประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมากด้วย (Choi, Laibson, Madrian, and Metrick 2006; Thaler and Benartzi, 2547)

ทั้งนี้ทักษะทางการเงิน หรือ Financial Literacy นับเป็นทักษะสำคัญที่ผู้เกษียณเกษียณอายุควรศึกษาเพื่อบริหารจัดการรายได้หลังที่เคยได้รับขณะที่ยังทำงาน เพราะทักษะทางการเงินคือ การผสมผสานความสามารถทางการเงินและความรู้ทางเศรษฐกิจ (Thaler and Benartzi, 2004) นักวิจัยบางท่านนิยามว่าเป็นทักษะที่จำเป็นในการรับและใช้ข้อมูลทางการเงินซึ่งสามารถวัดได้จากความเข้าใจด้านการเงินผ่านความสามารถในการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ (Mason and Wilson, 2000)

Organization for Economics and Cooperation for Development : OECD (2555) ได้นิยามทักษะทางการเงินว่า “การผสมผสานระหว่างการรับรู้ ความรู้ ทักษะ ทักษะคิด และพฤติกรรมที่จำเป็นในการตัดสินใจทางการเงินที่ถูกต้อง เพื่อให้บรรลุความเป็นอยู่ทางการเงินที่ดีของแต่ละบุคคล” จะเห็นได้ว่าการแบ่งทักษะทางการเงินออกเป็น 3 ส่วน คือ ความรู้ทางการเงิน ทักษะคิดทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงินที่ดีจะส่งผลให้บรรลุความเป็นอยู่ทางการเงินที่ดี

ในสังคมปัจจุบันคนหนุ่มสาวต้องเผชิญกับแรงกดดันทางการเงินที่เพิ่มขึ้นตั้งแต่อายุน้อย ครอบครัวมีส่วนสำคัญในการปลูกทักษะทางการเงินให้กับลูกหลาน ซึ่งในบางครอบครัวยังไม่ได้แนะนำให้ผู้รู้จักการจัดการทางการเงินใด ๆ ซึ่งส่วนหนึ่งของปัญหาเป็นไปได้ว่าจะเกิดจากการที่ผู้ปกครองไม่ได้พูดคุยกับลูกหลานในเรื่องเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินและความสามารถทางการเงิน (Sherwood, 2563) ดังนั้นการให้การศึกษาอย่างเป็นทางการเกี่ยวกับการเงินจึงเป็นสิ่งจำเป็นครอบครัวที่จะปลูกฝังความรู้ให้กับลูกหลาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นอกจากเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การออมเงินเพื่อวัยเกษียณ และการทำงานผู้สูงอายุแล้ว ยังมีงานวิจัยอีกเรื่องที่มีความคุณค่าสำหรับสังคมผู้สูงวัยไทยด้วยก็คือ งานวิจัยเกี่ยวกับการรักษาและส่งเสริมคุณค่าของผู้สูงอายุที่ ซึ่งยังไม่ค่อยถูกพูดถึงกันมากสักเท่าไรในด้านวิชาการ ในอดีตมีผลการศึกษาอยู่บ้างเกี่ยวกับคุณค่าของผู้สูงอายุในสังคมไทย ซึ่งถูกเชื่อกันมาตลอดว่าผู้สูงอายุคือบุคคลที่สังคมไทยควรให้คุณค่า ดังเช่น วัฒนธรรมที่มีกันมาช้านานของคนไทย นั่นก็คือขนบธรรมเนียมประเพณีที่ให้เกียรติผู้อาวุโสในทุกวาระโอกาสสำคัญก็ควรไปแสดงความนับถือ และขอพรจากผู้สูงอายุ เพราะสังคมไทยเชื่อในเรื่องคุณธรรมและการกตัญญูต่อบิดามารดาและ ปู่ย่าตายาย(ยงยุทธ และขวัญจิต, 2561)

จึงนับเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับสังคมไทยในการให้ความสำคัญเรื่องการดูแลผู้มีพระคุณ และเรื่องนี้ได้เชื่อมโยงให้หลายๆ คนไม่ได้สนใจเรื่องการเตรียมตัวเพื่อวัยเกษียณมากสักเท่าไร ความคิดที่ว่าจะอยู่โดยไม่ต้องเป็นภาระลูกหลานไม่อยู่ในความคิดของผู้สูงอายุมากสักเท่าไร นั่นเป็นเพราะความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ถูกหล่อหลอมกันมาช้านานของสังคมไทยว่ายามแก่เฒ่าลูกหลานที่ตนเคยดูแลจะเป็นผู้ตอบแทนพระคุณเมื่อพวกเขาแก่เฒ่า จึงไม่มีความจำเป็นที่ต้องเตรียมอะไรเมื่อเกษียณอายุ (ชนภัก, 2553)

ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นบิดา มารดา ยาย คุณปู่ คุณย่า คุณตา คุณน้า รวมทั้งลุง ป้า น้า อา ต่างเป็นบุคคลที่ไม่ถูกทอดทิ้งเมื่อพวกเขาเข้าสู่วัยชรา คนไทยถูกปลูกฝังมาเป็นอย่างดีมาช้านานว่าการกตัญญูต่อผู้มีพระคุณคือสิ่งที่สังคมยอมรับและควรปฏิบัติ เพราะประเทศไทยคือเมืองพุทธที่ทุกคนต่างกลัวเรื่องบาปบุญคุณโทษ หากไม่ปฏิบัติตัวให้ดีมีศีลธรรม (ชนภักซ์, 2553)

แต่ในยุคปัจจุบันที่ทำการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างสูงในหลายๆด้าน อีกทั้งการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจที่ทำให้ค่าครองชีพในประเทศไทยสูงขึ้น การตระหนักถึงเรื่องคุณงามความดี และการกตัญญูต่อผู้มีอุปการะคุณ อย่างเช่น พ่อ แม่ ญาติผู้ใหญ่ ความเชื่อเหล่านี้ปัจจุบันได้ถูกลดน้อยถอยลงไปจากอดีตมาก ดังจะเห็นได้จากข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ หรือข่าวในโทรทัศน์ที่ว่า สังคมสมัยนี้ไม่ได้เป็นอย่างแต่ก่อน เพราะข่าวที่รายงานกันบ่อยครั้งเกี่ยวกับการเสื่อมของจิตใจมนุษย์ที่มีการทำร้าย ฆ่าฟันกัน และหนึ่งในนั้นก็มีข่าวลูกทอดทิ้งพ่อแม่ ให้อาศัยอยู่ตามลำพัง โดยไม่สนใจใยดีพวกท่านอีกด้วย แต่กลับมุ่งหาแต่ความเจริญในเมืองหลวงและสร้างครอบครัวใหม่ จนลืมพ่อแม่ผู้มีพระคุณให้อยู่กันตามลำพังอย่างลำบาก (ชนภักซ์, 2553)

อย่างไรก็ตาม เรื่องค่านิยมในสังคมไทยเป็นเรื่องละเอียดอ่อน เพราะถ้าพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในยุคสมัยแห่งกระแสโลกาภิวัตน์ คนรุ่นใหม่ก็อาจมีค่านิยมแตกต่างไปจากอดีตอยู่ไม่น้อย ไม่ว่าจะเป็นความกตัญญูและให้คุณค่าสูงแก่ผู้อาวุโส ที่ถูกแสดงออกในด้านที่ไม่ค่อยจะคล้ายกับในบุคคลสมัยก่อนสักเท่าไร แต่ถ้ามีการวิจัยและศึกษาเรื่องค่านิยมให้เพียงพอ หรือหามาตรการและวางแผนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในยุคสมัยใหม่ได้ทันถ่วงที เรื่องค่านิยมที่มีอยู่เดิมก็น่าจะยังคงฝังรากลึกอยู่ในสังคมได้ไปอีกนาน (ยงยุทธ และขวัญจิต, 2561)

ค่านิยมและคุณค่าที่สังคมให้กับผู้สูงอายุ จะเป็นเรื่องที่ถูกให้คุณค่าที่ทุกคน ทุกเพศ ทุกวัยในสังคมที่อาศัยอยู่ร่วมกันจะให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ การให้ข้อมูลข่าวสารความรู้กับทุกคนในสังคมในเรื่องกระบวนการสูงวัยของประชากร หรือที่ถูกเรียกว่า “พลวัติศึกษา” เป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วน (ยงยุทธ และขวัญจิต, 2561)

ยงยุทธ และขวัญจิต (2561) ได้กล่าวว่าประเทศไทยยังขาดผลการวิจัยในเรื่องการให้พลวัติศึกษานี้ คำว่า “พลวัติศึกษา” ในที่นี้หมายถึงการให้การศึกษาแก่ทุกคน ทุกที่ ไม่ได้จำกัดเพียงแค่นักเรียน นักศึกษาที่เรียนในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาเท่านั้น ซึ่งรวมทั้งวิธีการของการให้การศึกษาในระบบ และการเผยแพร่ผ่านสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ

สิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมของผู้สูงวัยก็คือ การรู้สึกว่าคุณค่าและมีศักดิ์ศรี ซึ่งหมายถึงลูกหลาน หรือคนรอบข้างยังต้องการที่จะพบปะ พูดคุย ขอคำแนะนำ หรือมาขอให้ช่วยเป็นกำลังใจในยามที่พวกเขามีเรื่องราวเกิดขึ้นไม่ว่าจะเรื่องร้ายหรือเรื่องดีก็ตาม ซึ่งมีการรู้สึกที่ว่าตนเองนั้นมี

คุณค่าและมีศักดิ์ศรีอยู่ในสังคมนั้น ได้ส่งผลต่อกระทบทางตรงและทางอ้อมต่อสุขภาพทั้งกายและใจของผู้สูงอายุด้วย ดังนั้นการจะช่วยส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับผู้สูงอายุนั้นจำเป็นต้องให้ความสำคัญหรือสร้างความรู้สึกร่วมกันให้ผู้สูงอายุยังรู้สึกว่าการรู้สึกรู้สึกว่าตนเองนั้นยังมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรีอยู่เสมอ (ยงยุทธ และขวัญจิต, 2561)

อย่างไรก็ตามสามารถสรุปได้ว่าการวิจัยที่จำเป็นต้องเร่งดำเนินการศึกษานั้นด่วน คือการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ และคนในวัยอื่นๆ เพื่อส่งเสริมคุณค่าให้ผู้สูงอายุในสังคมผู้สูงอายุที่กำลังเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งจะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม และทำให้สังคมไทยสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขในอนาคตอีกด้วย

กรมกิจการผู้สูงอายุ (2561) ได้มีการการคาดประมาณจำนวนประชากรสูงวัยและความต้องการด้านต่างๆ ในสังคมสูงวัยเอาไว้ว่าจะเพิ่มจำนวนประชากรกลุ่มนี้มากขึ้นเรื่อยๆ ในอนาคต สิ่งจำเป็นที่ต้องมีคือสถิติข้อมูล ตัวเลขที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับสถานการณ์การผู้สูงวัยเพราะเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ขึ้นเนื่องจากเมื่อมีมูลตัวเลขที่เพียงพอและเชื่อถือได้ จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการเตรียมการวางแผนได้ทันเวลา ทั้งนี้จะสามารถนำมาใช้ประกอบการวางแผนนโยบายสำหรับสังคมสูงวัยได้ด้วยเช่นกัน

ธีรพัฒน์ (2557) การคาดประมาณเรื่องความยืนยาวในชีวิต อายุคาดเฉลี่ยของผู้สูงอายุ (Life Expectancy) ต่างจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยข้อมูลและเทคนิควิธีการทางประชากรศาสตร์ เพื่อใช้ในการคาดประมาณดัชนีเหล่านี้ได้อย่างถูกต้องต่อในภายหน้า ตัวอย่างของดัชนีเกี่ยวกับการสูงวัย และความยืนยาวของชีวิตประชากร เพราะข้อมูลสถิติเหล่านี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวางแผนนโยบายเพื่อประมาณค่าใช้จ่ายในเรื่องบริการสุขภาพอนามัย และสวัสดิการต่างๆ ให้เพียงพอต่อจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี

ยิ่งไปกว่านั้นสถิติข้อมูลเหล่านี้ยังเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยพร้อมที่จะรับมือและพัฒนาสำหรับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องสังคมผู้สูงวัยในประเทศได้มากน้อยเพียงใดอีกด้วย เพื่อจะได้ช่วยให้เห็นทิศทางและแนวโน้มการสูงวัยของประชากรในอนาคตได้อย่างถูกต้อง เพราะข้อมูลตัวเลขสถิติ เหล่านี้ล้วนได้มาจากการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์โดยละเอียด ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการศึกษาวิเคราะห์เรื่องการสูงวัยของประชากรในขั้นต่อไป (ธีรพัฒน์, 2557)

วิทยาลัยประชากรศาสตร์ (2561) ได้เปิดเผยถึงจุดแข็งจุดอ่อนและจุดแข็งในเรื่องการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย

- จุดแข็ง

จากงานวิจัยของวิทยาลัยประชากรศาสตร์ (2561) พบว่าประเทศไทยมีแนวโน้มการขาดแคลนปริมาณด้านแรงงาน เพราะพบว่าอัตราการเสียชีวิตลดลง อัตราการเกิดก็ลดลงด้วยเช่นกัน ส่งผลให้จำนวนประชากรที่เกิดใหม่ไม่ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเหมือนที่เคยเป็นมาในอดีต แถมยังทำให้ขาดแคลนแรงงานเพราะประชากรวัยทำงานกลุ่มเดิมได้เปลี่ยนเป็นประชากรผู้สูงอายุ แต่ไม่มีประชากรวัยแรงงานกลุ่มใหม่มาแทนที่ได้ตามปริมาณที่ต้องการ เพราะประชากรที่อายุตั้งแต่ 15-59 มีจำนวนไม่เพียงพอในปัจจุบัน ขณะที่จำนวนประชากรที่อายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

การลดจำนวนประชากรวัยแรงงานลงในครั้งนี้ เทียบเท่าอัตราส่วนร้อยละ 67.37 โดยเริ่มคิดจากปี พ.ศ. 2551 และคาดการณ์ว่าจะยังลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 62.86 ในปีพ.ศ. 2570 โดยคิดจากจำนวนประชากรทั้งหมดทั่วประเทศไทย กล่าวคือประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยอย่างเต็มรูปแบบในปีพ.ศ. 2570 ที่จะถึงในอีกไม่ช้านี้ (วิทยาลัยประชากรศาสตร์, 2561)

เป็นที่รู้กันดีว่าทุกที่ทุกประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย ต่างต้องการแรงงานฝีมือที่มีความรู้ความสามารถและทักษะเฉพาะทางที่สามารถผลิตผลงานต่าง ๆ ให้องค์กรธุรกิจต่างๆ แต่ทว่าการขาดปริมาณแรงงานเฉพาะคนกลุ่มที่มีความสามารถเฉพาะทางยังไม่ใช่ประเด็นที่เป็นปัญหามากนักเท่าไรเพราะเป็นเพียงประชากรกลุ่มน้อย แต่แนวทางในการแก้ไขปัญหานี้ก็คือการส่งเสริมความรู้ความสามารถและทักษะฝีมือแรงงาน ให้พัฒนาขึ้นไปอย่างที่องค์กรต้องการ แต่เมื่อคนเหล่านี้ได้มีอายุมากขึ้นจนก้าวเข้าสู่วัยเกษียณ ความรู้ความสามารถ และทักษะต่างๆ ที่ติดตัวพวกเขาก็ไม่ได้หายไปไหนเพราะยังคงอยู่ในตัวพวกเขาตลอดไป ดังนั้นจุดแข็งข้อนี้คือสิ่งที่ยังต้องหาแนวทางพัฒนาการคงไว้ซึ่งแรงงานผู้สูงวัยเพื่อคงไว้ซึ่งคุณค่าด้านความรู้ความสามารถที่สามารถส่งต่อได้ของกลุ่มแรงงานผู้เกษียณอายุแล้ว อันจะยังคงไว้ซึ่งประโยชน์ทั้งองค์กรต่างๆ และรักษาไว้ซึ่งเศรษฐกิจที่ดีของประเทศอีกด้วย (วิทยาลัยประชากรศาสตร์, 2561)

ปัจจุบันมีผู้สูงอายุอยู่จำนวนไม่น้อยที่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขนั้นโดยการเรียนรู้จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสามารถนำความรู้ ทักษะและศักยภาพที่ตนเองมีในตัวออกมาใช้ในการแบ่งปัน ถ่ายทอดสิ่งที่ดีๆให้คนรุ่นหลัง ในการพัฒนาตนเองและสังคมอีกด้วย

- จุดอ่อน

จากข้อมูลของวิทยาลัยประชากรศาสตร์ (2561) พบว่าในอีก 20 ปีที่จะถึงนี้ อัตราการเจริญพันธุ์ในประเทศไทยจะลดน้อยลงมาก เรียกว่าแทบจะเป็นศูนย์เสียก็ว่าได้ ยิ่งไปกว่านั้นการวิเคราะห์และคาดการณ์ด้านประชากรศาสตร์ยังพบว่า การเพิ่มจำนวนประชากรไทยคงใกล้จะถึงจุดคงที่แล้วก็ได้แล้ว เมื่ออัตราการเพิ่ม

ประชากรใกล้เคียงกับศูนย์ ประชากรก็จะมีจำนวนคงตัวที่ประมาณ 65 ล้านคน ในแต่ละปี เท่ากับว่าจำนวนประชากรไทยในแต่ละปีจะไม่ได้เพิ่มหรือลดลงไปจากจำนวนเดิมมากนัก

จากข้อมูลสถิติประชากรไทยพบว่า อัตราส่วนผู้สูงอายุทั่วประเทศสามารถคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 10 จากจำนวนประชากรไทยทั้งประเทศ แต่ในอนาคตอีก 30 ปีข้างหน้า จำนวนประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นอัตราส่วนร้อยละ 25 เลยหรือมีจำนวนถึง 16,000,000 คนเลยทีเดียว ขณะที่อัตราการเกิดมีเพียงเล็กน้อย และสิ่งที่ตามมาคือเรื่องการเปลี่ยนแปลงในด้านลักษณะการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจ จากเดิมที่ประชากรทุกวัยจะพึ่งพาประชากรวัยทำงานเป็นหลัก แต่ต่อไปจะเปลี่ยนเป็นประชากรผู้สูงอายุที่พึ่งพาประชากรวัยทำงานเพิ่มขึ้นแทน โดยอัตราเฉลี่ยการพึ่งพาในอีก 30 ปีข้างหน้าจะกลายเป็น ประชากรวัยทำงาน 2 คนต่อผู้สูงอายุ 1 คน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในลักษณะดังกล่าวจะเป็นเรื่องที่ต้องคิดแผนเชิงนโยบายในการรับมือกับจุดอ่อนที่จะเกิดขึ้นในอีก 30 ปีนี้ (วิทยาลัยประชากรศาสตร์, 2561)

ปานแก้วตา และวิลาวัลย์ (2561) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทักษะทางการเงินของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองในเขตลุ่มน้ำปากพนัง ซึ่งงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวัดระดับทักษะทางการเงิน และองค์ประกอบของทักษะทางการเงินของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในเขตลุ่มน้ำปากพนัง 2) ศึกษาทักษะทางการเงินของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในเขตลุ่มน้ำปากพนัง โดยการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและ 3) เสนอแนะแนวทางในการสนับสนุนและเพิ่มทักษะทางการเงินให้เหมาะสมกับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในเขตลุ่มน้ำปากพนัง ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีทักษะทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง

ปานแก้วตา และวิลาวัลย์ (2561) จึงได้กล่าวว่า เมื่อพิจารณาองค์ประกอบทักษะทางการเงินในแต่ละด้าน พบว่าเกษตรกรมีความรู้และทัศนคติทางการเงินอยู่แค่ในระดับปานกลาง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเกษตรกรมักจะตอบแค่เพียงคำถามที่ไม่ซับซ้อน เพราะเวลาเจอคำถามที่ซับซ้อนมากขึ้นก็มักจะตอบกันไม่ค่อยจะถูกต้อง เกษตรกรมีพฤติกรรมทางการเงินอยู่ในระดับสูง เนื่องเกษตรกรส่วนใหญ่มีพฤติกรรมทางการเงินที่ค่อนข้างเหมาะสม ยกเว้นเพียงเรื่องเดียวคือเรื่องการจัดทำบัญชี ที่พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีใครได้ทำบัญชี

ทั้งนี้ทัศนคติที่เกษตรกรได้คะแนนสูงที่สุด คือ เรื่องความพึงพอใจในฐานะของตนเอง ทั้งที่เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำ เมื่อวิเคราะห์ทักษะทางการเงินและองค์ประกอบของทักษะทางการเงินของเกษตรกร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าเกษตรกรที่มีเพศ ช่วงอายุ ระดับ แต่ละคนต่างมีคะแนนเฉลี่ยของทักษะทางการเงินแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่มีทักษะทางการเงินคล้ายๆ กัน (ปานแก้วตา และวิลาวัลย์, 2561)

ปานแก้วตา และวิลาวัลย์ (2561) ยังได้มีข้อเสนอแนะเรื่องความรู้และทักษะของเกษตรกรกลุ่มนี้ โดยการส่งเสริมและกระตุ้นให้เกษตรกรหันมาเพิ่มพูนทักษะทางด้านการเงินให้มากขึ้น โดยเน้นไปที่การให้ความรู้ทางการเงินที่อาจดูยากและซับซ้อน แต่มีความจำเป็นอย่างสูงที่จะเอาใช้ในเรื่องการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคล ทั้งนี้ต้องให้เกษตรกรทำพร้อมกับการให้ความรู้และกระตุ้นให้เกษตรกรจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งตรงนี้จะสะท้อนให้เกษตรกรเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการนำข้อมูลทางบัญชีไปใช้ในการจัดการการเงินต่อไป

ไอยรา (2560) ได้จัดทำงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการและอุปสรรคของการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้นำเสนอวิธีในการแก้ไขปัญหา ในเรื่องการวางแผนการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยว ด้วยวิธีการแนวปรากฏการณ์วิทยา ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ แม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวนทั้งสิ้น 6 คน โดยคัดเลือกผู้ถูกสัมภาษณ์เฉพาะผู้ที่เป็แม่เลี้ยงเดี่ยวที่เกิดจากการหย่าร้าง การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ผลการวิจัยของแม่เลี้ยงเดี่ยว ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่าแม่เลี้ยงเดี่ยวนั้นมีทักษะการบริหารจัดการการเงิน ซึ่งเริ่มจากการที่แม่เลี้ยงเดี่ยวประเมินฐานะการเงินของตน เพื่อจะได้ทราบถึงสถานะการเงิน ภาระค่าใช้จ่ายที่ต้องดูแลทั้งหมด และให้แม่เลี้ยงเดี่ยวยุ่เป้าหมายในชีวิตของตน เพื่อจะได้มีแรงบันดาลใจในและเป้าหมายในการออมเงิน จากนั้นให้แม่เลี้ยงเดี่ยวยุ่บันทึกรายรับและรายจ่าย โดยคำนวณค่าใช้จ่ายของแต่ละวันด้วย เพื่อสะท้อนถึงพฤติกรรมค่าใช้จ่าย และยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้มีเงินเหลือเก็บ อีกทั้งยังมีการหารายได้เสริม เช่น การขายสินค้าออนไลน์ รับจ้างสอนพิเศษ เป็นวิทยากรในเรื่องที่มีความรู้และความถนัด (ไอยรา, 2560)

ทั้งนี้ไอยรา (2560) ได้กล่าวว่าการทำเช่นนี้จะทำให้มีรายรับที่เข้ามามากเพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงลูกและครอบครัว นอกจากนี้ยังมีเรื่องการวางแผนในการลงทุนซื้อสินทรัพย์ ซื้อประกันชีวิต จากงานวิจัยนี้พบว่าปัญหาและอุปสรรคที่แม่เลี้ยงเดี่ยวต้องพบอยู่ตลอด คือ เรื่องรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ไม่ว่าจะเป็ค่าใช้จ่ายของตนเองและของลูก ประกอบกับการขาดทักษะเชิงลึกในการวางแผนการเงินให้เพียงพอและเหมาะสมกับตนเอง

อีกประเด็นที่ ไอยรา (2560) ได้กล่าวเกี่ยวกับปัญหาของแม่เลี้ยงเดี่ยวก็คือ เรื่องพฤติกรรมส่วนบุคคลของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มักจะซื้อแต่สินค้าฟุ่มเฟือยอยู่เป็นประจำ ด้านการแก้ไขปัญหา แม่เลี้ยงเดี่ยวยุ่ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินในยุคปัจจุบัน และตั้งเป้าหมายทางการเงินที่สามารถทำได้อย่างชัดเจนเพื่อความมั่นคงในอนาคต โดยมีกรวางแผนในระยะสั้นและระยะยาวให้สอดคล้องกับรายรับของตน

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษา ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในครั้งนี้ได้มีการใช้วิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Methodology) โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมการจัดการการใช้ชีวิตของประชาชนวัยเกษียณอายุโดยพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างคือ วัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 25-59 ปี
- 2) เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการวางแผนการจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุอย่างยั่งยืน และ
- 3) เพื่อศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งก่อนและหลังเกษียณอายุโดยพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างคือ วัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 25-59 ปี

ทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณมาตรวจสอบควบคู่ไปกับกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่มีหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและกำหนดขึ้นมาเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ โดยมีระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเรื่องการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษา ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

การดำเนินการวิจัย

- ประชากร
- การเลือกกลุ่มตัวอย่าง
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ
- วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล
- การประมวลผล
- วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิจัย

การศึกษาการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษา ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรีนั้น ผู้วิจัยใช้การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ โดยอาศัยการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลผ่านแบบสอบถาม (Questionnaire) จากกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้กำหนด ทั้งนี้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จากการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณจะสามารถช่วยให้การวิเคราะห์ข้อมูลเชื่อมโยงผลลัพธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้เป็นอย่างดี

โดยผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลในแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วนหลัก :

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามซึ่งจะเป็นข้อมูลจำเพาะเฉพาะบุคคลที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งประกอบด้วย

- เพศ
- สถานภาพสมรส
- อายุ
- การศึกษา
- รายได้ต่อเดือน
- อาชีพก่อนเกษียณ
- อาชีพหลังเกษียณ
- จำนวนบุตร
- ก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับใคร
- หลังเกษียณอาศัยอยู่กับใคร
- สถานภาพการอยู่อาศัยผู้วิจัย
- จำนวนบัตรเครดิต

2. เป็นข้อคำถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินทัศนคติ ความคิดเห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามรู้สึกคิดเห็นอย่างไรต่อข้อคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดในแบบสอบถาม โดยแต่ละคำถามจะมีลักษณะการให้แสดงความคิดเห็นเป็นมาตราส่วนประมาณค่า หรือที่เรียกกันว่า Rating Scale ซึ่งใช้การวัดค่าตามแบบวิธี Likert Scale ซึ่งมีทั้งหมด 5 ระดับ โดยผู้วิจัยจะให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินค่าความคิดเห็นจากระดับคะแนนดังต่อไปนี้

- (1) น้อยที่สุด
- (2) น้อย
- (3) ปานกลาง
- (4) มาก
- (5) มากที่สุด

ข้อความต่าง ๆ ที่ใช้ในแบบสอบถามนั้นผู้วิจัยได้อ้างอิงจากแนวคิดและทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงินและคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ เพื่อใช้เป็นกรอบอ้างอิงการศึกษารวบรวมแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษา ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจะมีหัวข้อหลักอยู่ 8 ส่วนดังนี้

1. ความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ
2. ประสบการณ์ด้านการออมและการลงทุน
3. ภาระค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน
4. สุขอนามัยและชีวิตความเป็นอยู่
5. การวางแผนชีวิตหลังเกษียณ
6. รูปแบบวิธีที่ใช้ในการศึกษาหาข้อมูลที่สนใจ
7. ความพึงพอใจในเงินที่ใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน
8. เรื่องที่ภาครัฐควรส่งเสริมเพื่อให้เกิดการจัดการการวางแผนแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ

ประชากร

ประชากรที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาวิจัยการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษา ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี คือ ประชากรกลุ่มวัยทำงานที่ยังไม่เกษียณอายุ ซึ่งมีอายุตั้งแต่ น้อยกว่า 30 ปี ไปจนถึงอายุ 59 ปี ผู้ซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและพบว่าจำนวนประชากรไทยที่มีอายุระหว่าง 25-59 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 34,166,785 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) โดยข้อมูลประชากรไทยที่ผู้วิจัยเลือกมีจำนวนดังเช่นในตาราง 3.1

โดยกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเลือกในการศึกษาการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษา ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี นั้นมีขั้นตอนการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยวิธีการคำนวณจากสูตร ของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, 1973: 727-728) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.05 จากพนักงานทั้งหมด จำนวน 34,166,785 คน จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 คน ใช้วิธีการสุ่ม

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นจากการสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดเป็น .05

ตารางที่ 3.1 สถิติจำนวนประชากรทั้งประเทศไทยที่มีอายุตั้งแต่ 25 – 59 ปี

อายุ/ปี	จำนวน/ คน	อายุ/ปี	จำนวน/ คน	อายุ/ปี	จำนวน/ คน
25	971,717	33	880,649	41	1,031,400
26	939,146	34	910,552	42	997,697
27	946,015	35	945,754	43	1,047,054
28	960,897	36	951,220	44	1,034,475
29	954,365	37	974,067	45	1,014,537
30	942,038	38	1,008,335	46	1,032,398
31	903,384	39	1,008,542	47	1,009,897
32	884,060	40	1,029,137	48	1,041,241
อายุ/ปี	จำนวน/ คน	อายุ/ปี	จำนวน/ คน		
49	1,056,014	57	915,478		
50	1,032,017	58	889,832		
51	1,015,333	59	847,676		
52	1,048,851	รวม/คน	34,166,785		
53	999,667				
54	976,685				
55	986,784				
56	979,871				

แหล่งข้อมูล: จำนวนประชากรจากการทะเบียน จำแนกตามอายุ เพศ ภาค และจังหวัด ปี พ.ศ. 2563
(สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563)

ผู้วิจัยสามารถคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ดังต่อไปนี้

$$n = \frac{34,166,785}{1 + 34,166,785 * (0.5)^2}$$

$$N = 400 \text{ คน}$$

การศึกษาการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษา ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี คำนวณจากจำนวนประชากรไทย ที่ยังไม่เกษียณอายุทั่วทั้งประเทศไทย โดยมีอายุตั้งแต่ 25-59 ปี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 34,166,785 คน อ้างอิงสถิติจำนวนประชากรไทยทั้งประเทศจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2563 และกลุ่มตัวอย่างที่ได้เพื่อใช้ศึกษาการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษา ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดของประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในการศึกษาการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษา ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยมาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถามสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) คือสุ่มตัวอย่างเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ใน ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ที่มีอายุตั้งแต่ 25-59 ปี

นอกจากนี้ สถานที่ หน่วยงาน ที่ผู้วิจัยได้ใช้เก็บแบบสอบถาม มาจากการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีตามความสะดวก (convenience Sampling) จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ของขนาดประชากรที่ต้องการเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ที่กำหนดไว้ในข้อ 3.1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษา ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ซึ่งคำถามแต่ละข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องประเมินความคิดเห็นเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบวิธี Likert Scale ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 5 ระดับคะแนน ดังต่อไปนี้

(1) น้อยที่สุด หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความรู้สึกว่าเห็นด้วย หรือมีส่วนร่วม หรือมีความสนใจในเรื่องนั้นๆ น้อยที่สุด

92) น้อย หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความรู้สึกว่าเห็นด้วย หรือมีส่วนร่วม หรือมีความสนใจในเรื่องนั้นๆ ค่อนข้างน้อย

(3) ปานกลาง หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความรู้สึกว่าเห็นด้วย หรือมีส่วนร่วม หรือมีความสนใจในเรื่องนั้นๆ ในระดับปานกลาง

(4) มาก กลาง หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความรู้สึกว่าเห็นด้วย หรือมีส่วนร่วม หรือมีความสนใจในเรื่องนั้นๆ ค่อนข้างมาก

(5) มากที่สุด กลาง หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความรู้สึกว่าเห็นด้วย หรือมีส่วนร่วม หรือมีความสนใจในเรื่องนั้นๆมากที่สุด

นอกจากนี้ข้อคำถามต่างๆที่นอกเหนือจากข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จะเป็นคำถามที่มาจากแนวคิดและทฤษฎีต่างๆที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงินและคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุทั้งไทยและต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นกรอบอ้างอิงการศึกษาการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษา ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

หัวข้อคำถามที่ใช้ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุสามารถแบ่งออกเป็น 8 ส่วนดังต่อไปนี้

1. ความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ:

- มีการวางแผนทางการเงิน
- มีการศึกษาหาข้อมูลเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเกษียณอายุ
- มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวางแผนทางการเงินมากเพียงพอเพื่อชีวิตวัยเกษียณ

2. ประสบการณ์ด้านการออมและการลงทุน:

- ฝากเงินไว้ที่ธนาคาร
- ซื้อสลากออกสกิน
- ซื้อกองทุน
- ซื้อพันธบัตรรัฐบาล
- เล่นหุ้น
- ซื้อขายอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Forex)
- ซื้อขายสกุลเงินดิจิทัล (Bitcoin)
- ฝากสหกรณ์
- การออมเงินหรือการลงทุนในรูปแบบอื่น
- การลงทุนนอกระบบ เช่น เล่นแชร์ กวยใต้ดิน

3. ภาระค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน:

- ค่าสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอินเทอร์เน็ต ค่าโทรศัพท์
- ค่าเช่าบ้าน/หอพัก
- ผ่อนบ้าน/คอนโด
- ผ่อนรถยนต์
- ค่าบัตรเครดิต
- ค่าเลี้ยงดูบุตร

- ค่าดูแลบิดามารดา/ผู้มีอุปการคุณ
  - ค่ารักษาพยาบาล ค่ายา
  - ค่าใช้จ่ายอื่นๆนอกเหนือจากที่ระบุม่า
4. สุขอนามัยและชีวิตความเป็นอยู่:
- มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ
  - ดูแลตัวเองเป็นอย่างดี ออกกำลังกายเป็นประจำ
  - มีโรคประจำตัว ไม่ค่อยแข็งแรง
  - พบแพทย์ตามนัดเป็นประจำ เดือนละ 1-2 ครั้ง
  - ต้องทานยาตามที่แพทย์สั่งทุกวัน
  - ต้องมีคนช่วยดูแล ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้แบบปกติ
5. การวางแผนชีวิตหลังเกษียณ:
- จะดูแลตัวเองด้วยเงินเก็บหรือเงินลงทุนก่อนเกษียณได้อย่างสบาย
  - ให้อุปการคุณดูแลเลี้ยงดูยามแก่เฒ่า
  - ไปอาศัยอยู่บ้านพักคนชรา หรือศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ
  - จ้างคนมาดูแลที่บ้าน ไม่ต้องเป็นภาระลูกหลาน
6. รูปแบบวิธีที่ใช้ในการศึกษาหาข้อมูลที่สนใจ:
- ลงทะเบียนเรียน/อบรม/สัมมนา ตามสถานที่ต่างๆ
  - ลงทะเบียนเรียน/อบรม/สัมมนา แบบออนไลน์
  - อ่านหนังสือ/บทความในรูปแบบกระดาษหรือเป็นเล่มที่สัมผัสได้
  - ดาวน์โหลด E-Book/บทความในรูปแบบออนไลน์ตามเว็บไซต์
  - ดูคลิปวิดีโอที่สนใจจาก YouTube
7. ความพึงพอใจในเงินที่ใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน:
- เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต ไม่เดือดร้อน
  - ต้องการรายได้เสริมเพื่อสนับสนุนค่าครองชีพ
8. เรื่องที่ภาครัฐควรส่งเสริมเพื่อให้เกิดการจัดการการวางแผนแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ:
- ความรู้ความเข้าใจด้านการเงินและการลงทุนก่อนเกษียณอายุ
  - มาตรการให้เกิดการวางแผนทางการเงินก่อนเกษียณอายุ
  - โครงการส่งเสริมการออมเงินและการลงทุนเพื่อชีวิตวัยเกษียณ
  - โครงการส่งเสริมการดูแลสุขภาพเพื่อชีวิตวัยเกษียณ

- โครงการสอนอาชีพสำหรับสร้างรายได้เพื่อชีวิตวัยเกษียณ
- โครงการสนับสนุนทางการเงินด้านอื่นๆเพื่อชีวิตวัยเกษียณ

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เป็นผู้ออกแบบชุดคำถามและข้อคำถามต่างๆในแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเองโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาและทบทวนวรรณกรรม แนวคิดและทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งเรื่องการจัดการการวางแผนทางการเงินและคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อกำหนดกรอบคำถามให้เชื่อมโยงวัตถุประสงค์การวิจัยการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษา ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ให้ได้มากที่สุด

2. ขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุให้ช่วยตรวจสอบหัวข้อคำถามและข้อคำถามที่ใช้เก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยนี้ เพื่อเป็นการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา (Content Specialist) เพื่อเป็นการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบชุดคำถามและข้อคำถามแต่ละข้อว่าสามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้หรือไม่ หรือสามารถถามในสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการทราบได้หรือไม่ โดยมีการตรวจสอบการใช้การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจะทำการตรวจรายการข้อคำถามแต่ละข้อว่าได้ “วัดในสิ่งที่ต้องการวัด” หรือไม่ หรือถามในสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการทราบได้หรือไม่ และประกอบด้วยการตรวจ ถ้อยคำ” (words) รวมทั้งภาษาที่ใช้ในคำถาม (Language) ประโยค (Sentences) อีกทั้งรูปแบบภาษา และสำนวนภาษา เพื่อยืนยันว่ามีความถูกต้องและมีความเหมาะสมมากเพียงพอที่จะใช้เป็นแบบสอบถามเพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ตามที่ผู้วิจัยต้องการทราบ

3. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรจำนวน 30 คน ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดราชบุรี เพื่อทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือจากแบบสอบถาม (Reliability) จากนั้นผู้วิจัยได้เอาข้อมูลมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) และได้หาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.90 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่สามารถยอมรับได้ (0.70) (ยูทซ์, 2554) แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามการวิจัยนี้มีระดับความเชื่อมั่นที่น่าเชื่อถือมากเพียงพอที่จะใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงสามารถนำไปใช้เป็นแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลให้ตรงตามวัตถุประสงค์งานวิจัยครั้งนี้ได้

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อศึกษาการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ วิทยาลัยครู ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ร่างหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ วิทยาลัยครู ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
2. ส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามในครั้งนี้ไปที่ผู้บริหารชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
3. เมื่อได้รับความยินยอมให้สามารถดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มเลือกในชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรีได้ ผู้วิจัยก็ดำเนินการแจกแบบสอบถามโดยกระจายตามหน่วยงานและสถานที่ต่างๆในชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
4. นำข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามทั้งหมด 400ชุด มาวิเคราะห์และศึกษาการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ วิทยาลัยครู ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

การประมวลผล

ผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนที่ได้เพื่อประมวลผลค่าเฉลี่ย (X Bar) ในการวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความเห็นต่อการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ วิทยาลัยครู ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ตามแนวคิด Likert Scale Rating (K.Pair, 2020) ดังต่อไปนี้

1. ค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้สึกไม่เห็นด้วย หรือมีส่วนร่วม หรือมีความสนใจในเรื่องนั้นๆ ในระดับน้อยที่สุด
2. ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้สึกไม่เห็นด้วย หรือมีส่วนร่วม หรือมีความสนใจในเรื่องนั้นๆ ในระดับน้อย
3. ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้สึกไม่เห็นด้วย หรือมีส่วนร่วม หรือมีความสนใจในเรื่องนั้นๆ ในระดับปานกลาง
4. ค่าเฉลี่ย 3.50–4.49 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้สึกไม่เห็นด้วย หรือมีส่วนร่วม หรือมีความสนใจในเรื่องนั้นๆ ในระดับมาก
5. ค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้สึกไม่เห็นด้วย หรือมีส่วนร่วม หรือมีความสนใจในเรื่องนั้นๆ ในระดับมากที่สุด

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างการศึกษาการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษา ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จะใช้โปรแกรม Microsoft Excel ในการประมวลผลข้อมูล

สถิติที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษา ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรีในครั้งนี้ เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ตอบแบบสอบถามเพื่อนำมาศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

1. การหาค่าร้อยละ (Percentage) คือการหาอัตราส่วนของข้อมูล โดยนำมาเปรียบเทียบกับจำนวน ร้อย ดังสูตรต่อไปนี้

$$\text{Percentage} = \frac{x}{n} \times 100$$

Percentage หมายถึง ค่าร้อยละ

x หมายถึง จำนวนของข้อมูลที่ต้องการหาค่า

n หมายถึง จำนวนของข้อมูลทั้งหมด

2. การหาค่าเฉลี่ย (Mean) คือผลรวมของคะแนนทั้งหมดที่เอามาหารด้วยจำนวนข้อมูลในชุดนั้นๆ ซึ่งสามารถคำนวณได้ 2 แบบ (ชูศรี, 1560, หน้า 38 - 43)

แบบที่ 1 ข้อมูลที่ไม่มีการแจกแจงความถี่

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

$\bar{x}$ หมายถึง ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

x หมายถึง ข้อมูลแต่ละจำนวน

$\sum x$ หมายถึง ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด

n หมายถึง จำนวนของข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

แบบที่ 2 ข้อมูลที่มีการแจกแจงความถี่

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{n}$$

$\bar{x}$ หมายถึง ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

f หมายถึง ความถี่ของข้อมูลแต่ละตัว

x หมายถึง ค่ากึ่งกลางของข้อมูลแต่ละชั้น

3. การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือค่าที่วัดการกระจายที่สำคัญทางสถิติ เนื่องจากเป็นค่าที่ใช้บอกถึงการกระจายของข้อมูลที่ได้ผลดีกว่าค่าพิสัย และค่าส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ย ซึ่งสามารถคำนวณได้ 2 แบบ ดังวิธีต่อไปนี้ (ชูศรี, 1560, หน้า 38 - 43)

แบบที่ 1

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum(x - \bar{x})^2}{n - 1}}$$

แบบที่ 2

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum x^2 - n(\bar{x})^2}{n - 1}}$$

S.D. หมายถึง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\bar{x}$ หมายถึง ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

x หมายถึง ข้อมูล (ตัวที่ 1, 2, 3, ..., n)

n หมายถึง จำนวนของข้อมูลทั้งหมด

นอกจากนี้ ผู้วิจัยฯ ได้ใช้ สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานที่ศึกษา ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม และใช้อธิบายหรือสรุปลักษณะของประชากรทั้งหมด โดยการใช้วิธีการวิเคราะห์การเปรียบเทียบแบบตารางไขว้ (Cross tabulation) และค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Chi-square) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ 0.05 โดยมีสูตรการคำนวณดังต่อไปนี้

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}}$$

χ^2 หมายถึง ค่าสถิติไคสแควร์

O_{ij} หมายถึง ความถี่ที่ได้จากการสังเกต ในแถวที่ i คอลัมน์ที่ j

E_{ij} หมายถึง ความถี่ที่คาดหวัง ในแถวที่ i คอลัมน์ที่ j

r หมายถึง จำนวนแถว (row)

C หมายถึง จำนวนคอลัมน์ (Column)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษาชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี ในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงการสำรวจ (Survey Research) ซึ่งประยุกต์ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Method) และกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้คือ ประชากรกลุ่มวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 25–59 ปี ที่อาศัยอยู่ที่ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี จำนวนทั้งสิ้น 400 คน เพื่อให้ผู้วิจัยจะได้เก็บข้อมูลมาวิเคราะห์และศึกษาอันนำมาซึ่งผลลัพธ์ของวัตถุประสงค์งานวิจัยดังต่อไปนี้:

- 1) เพื่อศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมการจัดการการใช้ชีวิตของประชาชนวัยเกษียณอายุโดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ วัยทำงานที่ยังไม่เกษียณอายุ
- 2) เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการวางแผนการจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุอย่างยั่งยืน และ
- 3) เพื่อศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งก่อนและหลังเกษียณอายุโดยพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างคือ วัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 25–59 ปี

งานวิจัยครั้งนี้จะใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 จำนวนทั้งสิ้น 400 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์และสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด 400 ฉบับ คิดเป็น 100% สำหรับความสมบูรณ์ของข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ อย่างไรก็ตาม ผู้วิเคราะห์ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งแยกออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

- ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
- ส่วนที่ 2 การเปรียบเทียบการแจกแจงข้อมูลส่วนบุคคลในการเตรียมความพร้อมในการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ
- ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมในการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ
- ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและแสดงผลการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

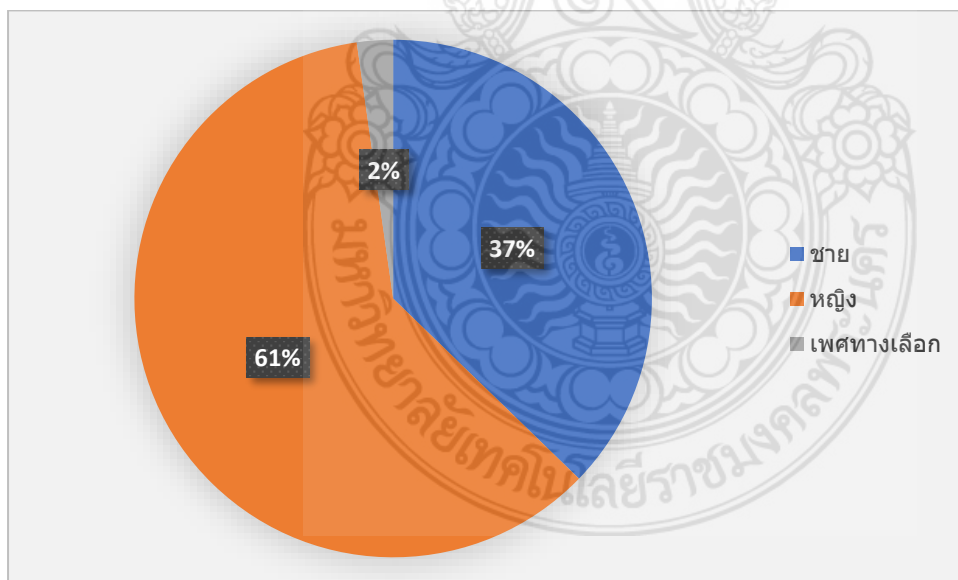
ผู้ที่ตอบแบบสอบถามทั้ง 400 ชุด โดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา ซึ่งใช้อธิบายการ แจกแจงความถี่ (Frequency) และอัตราส่วนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างสำหรับข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้ที่ต้องการดังต่อไปนี้

- เพศ	- สถานภาพสมรส	- อายุ
- การศึกษา	- รายได้ต่อเดือน	- อาชีพก่อนเกษียณ
- อาชีพหลังเกษียณ	- จำนวนบุตร	- ก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับใคร
- หลังเกษียณอาศัยอยู่กับใคร	- สถานภาพการอยู่อาศัยผู้วิจัย	- จำนวนบัตรเครดิต

เพศ

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 4.1-4.2) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ที่ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี ทั้งหมด 400 คนนั้น เป็นเพศหญิง จำนวน 242 คน ซึ่งคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 61 ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ที่ตอบแบบสอบถามที่เป็นเพศชายและเพศทางเลือก ซึ่งมีจำนวน 149 คนและ 9 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 37 และร้อยละ 2 ตามลำดับ

รูปที่ 4.1 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามเพศ

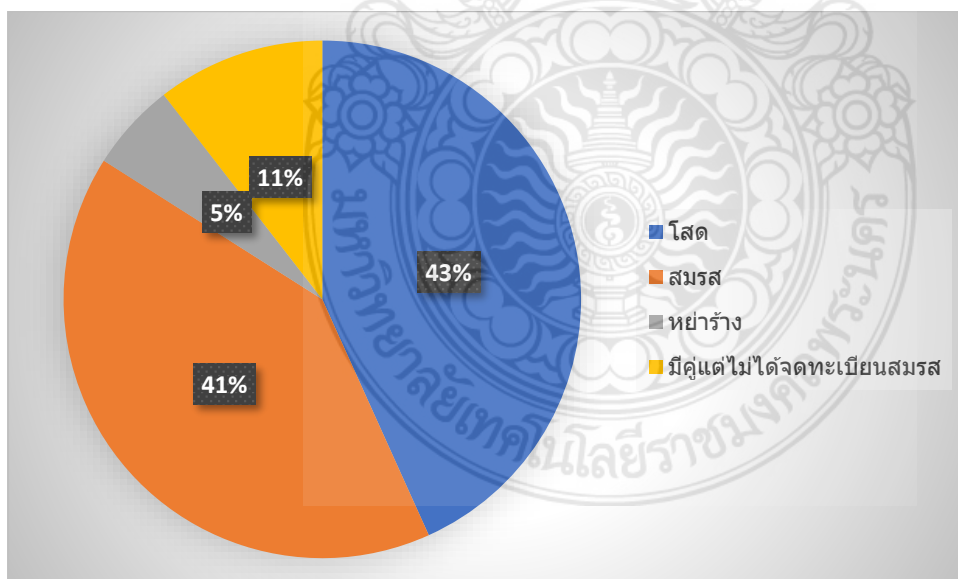
ตารางที่ 4.1 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามเพศ

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	149	37.25
หญิง	242	60.50
เพศทางเลือก	9	2.25
รวม	400	100.00

สถานภาพสมรส

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 4.3- 4.4) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ที่ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี ทั้งหมด 400 คนนั้น เป็นผู้ที่มีสถานสมรสโสดจำนวน 173 คน ซึ่งคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 43 ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด และผู้ที่สมรสแล้วมีจำนวนมากเป็นอันดับรองลงมาคือ จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 41 ซึ่งผู้ที่มีคู่แต่ไม่ได้สมรสมีจำนวนมากเป็นอันดับ 3 คือจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11 ซึ่งมากกว่าจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานสมรสหย่าร้าง ที่มีจำนวนเพียง 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5 ซึ่งจัดอยู่ในอันดับน้อยที่สุดในประเภทสถานสมรสของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ได้ให้ข้อมูลในครั้งนี้

รูปที่ 4.2 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามสถานสมรส

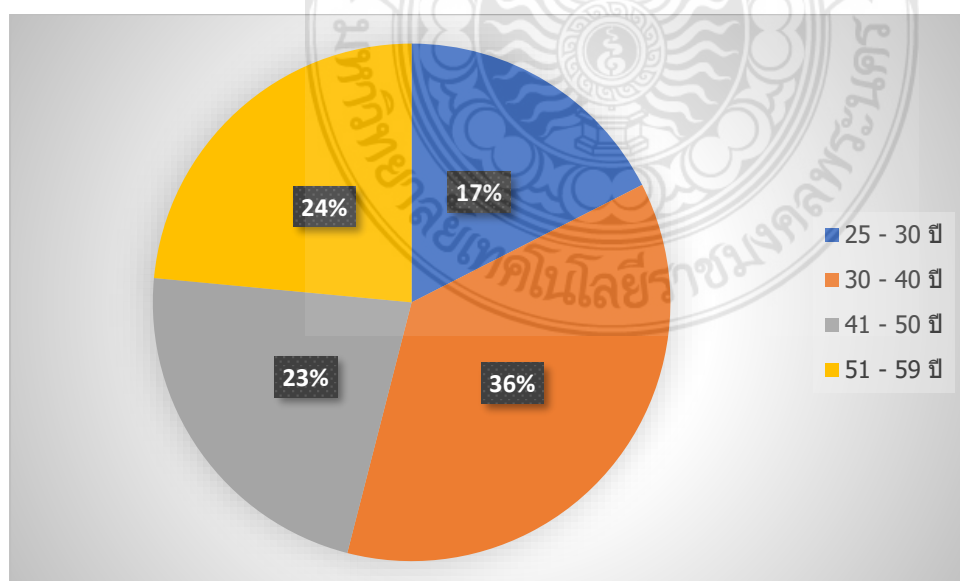
ตารางที่ 4.2 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามสถานสมรส

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
2. สถานะสมรส		
โสด	173	43.25
สมรส	163	40.75
หย่าร้าง	22	5.50
มีคู่แต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส	42	10.50
รวม	400	100.00

อายุ

จากข้อมูลในการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 4.5-4.6) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ที่ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี ทั้งหมด 400 คนนั้น เป็นกลุ่มวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 25-59 ปี โดยผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มอายุของกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 ช่วงอายุ โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี มีจำนวนมากที่สุดถึง 146 คน คิดเป็นร้อยละ 36 เมื่อเทียบกับกลุ่มอายุที่มีจำนวนมากรองลงมาคืออายุระหว่าง 51-59 ปี และกลุ่มอายุระหว่าง 41-50 ปีที่มีจำนวน 90 คนและ 94 คน คิดเป็นร้อยละ 23 และร้อยละ 24 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มอายุของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 25-30 ปีจะมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 400 คน

รูปที่ 4.3 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอายุ

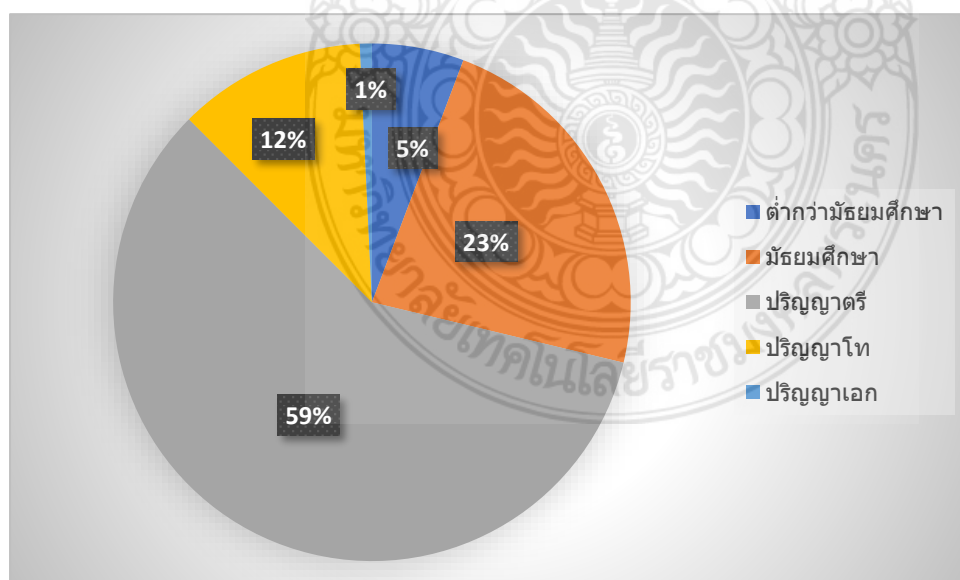
ตารางที่ 4.3 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอายุ

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
3. อายุ		
25 - 30 ปี	70	17.50
30 - 40 ปี	146	36.50
41 - 50 ปี	90	22.50
51 - 59 ปี	94	23.50
รวม	400	100.00

การศึกษา

จากข้อมูลในการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 4.7-4.8) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ที่ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี ทั้งหมด 400 คนนั้น มีจำนวนผู้จบการศึกษาระดับปริญญาสูงที่สุดถึง 235 คน คิดเป็นร้อยละ 59 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคือจำนวนผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีอยู่ 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23 ในขณะที่จำนวนผู้จบการศึกษาระดับปริญญาเอกมีจำนวนน้อยที่สุดคือ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1 เมื่อเทียบกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ที่ได้ตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้

รูปที่ 4.4 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามการศึกษา

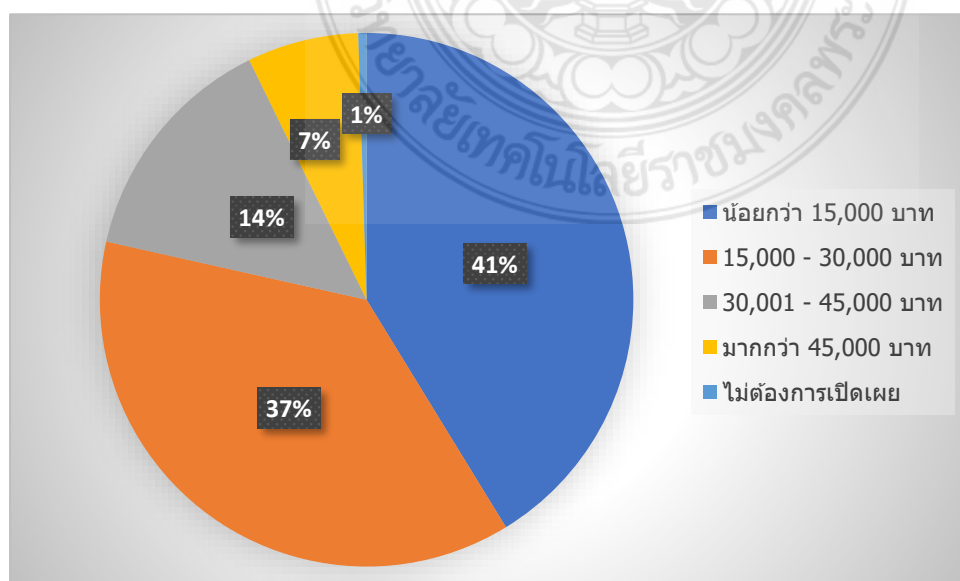
ตารางที่ 4.4 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามการศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
4. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	23	5.75
มัธยมศึกษา	92	23.00
ปริญญาตรี	235	58.75
ปริญญาโท	47	11.75
ปริญญาเอก	3	0.75
รวม	400	100.00

รายได้ต่อเดือน

จากข้อมูลในการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 4.9-4.10) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ที่ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี ทั้งหมด 400 คนนั้น เป็นผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท เป็นจำนวนมากที่สุดถึง 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41 และผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,000 - 30,000 บาท มีจำนวนมากเป็นอันดับ 2 คือจำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37 ขณะที่อันดับ 3 และอันดับ 4 ของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้คือผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 30,001-45,000 บาท และ มากกว่า 45,000 บาท ซึ่งมีจำนวน 57 คนและ 27 คน คิดเป็นร้อยละ 14 และร้อยละ 7 ตามลำดับ

รูปที่ 4.5 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามรายได้ต่อเดือน

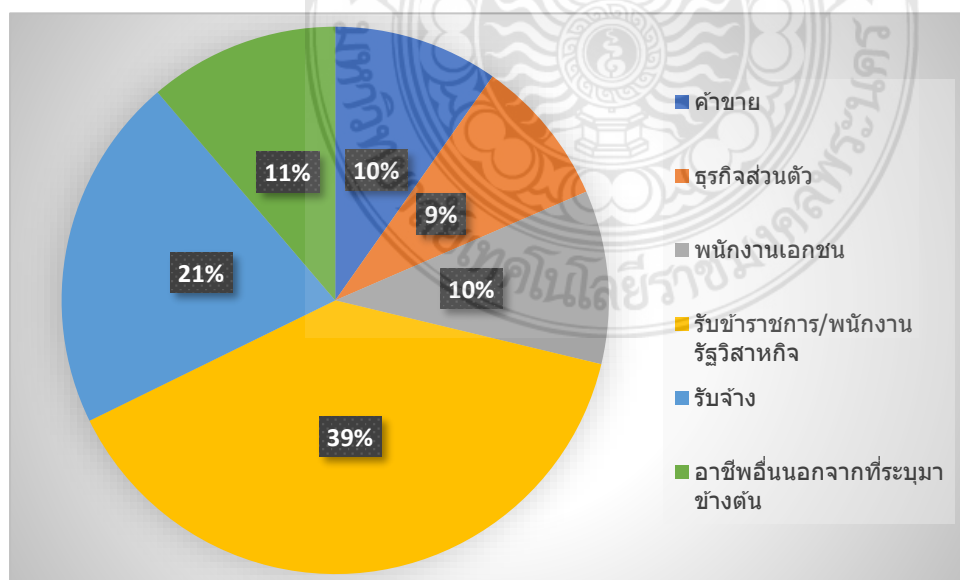
ตารางที่ 4.5 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามรายได้ต่อเดือน

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
5. รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่า 15,000 บาท	165	41.25
15,000 - 30,000 บาท	149	37.25
30,001 - 45,000 บาท	57	14.25
มากกว่า 45,000 บาท	27	6.75
ไม่ต้องการเปิดเผย	2	0.50
รวม	400	100.00

อาชีพก่อนเกษียณ

จากข้อมูลในการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 4.11-4.12) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ที่ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี ทั้งหมด 400 คนนั้น อาชีพก่อนเกษียณเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมีจำนวนมากที่สุดถึง 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39 ต่อมาคืออาชีพรับจ้างซึ่งมีจำนวนมากเป็นอันดับ 2 คือ 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21 ขณะที่ ผู้ที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวมีจำนวนน้อยที่สุดคือ 35 คน คิดเป็นร้อยละ 9 เมื่อเทียบกับจำนวนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในครั้งนั้น

รูปที่ 4.6 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอาชีพก่อนเกษียณ

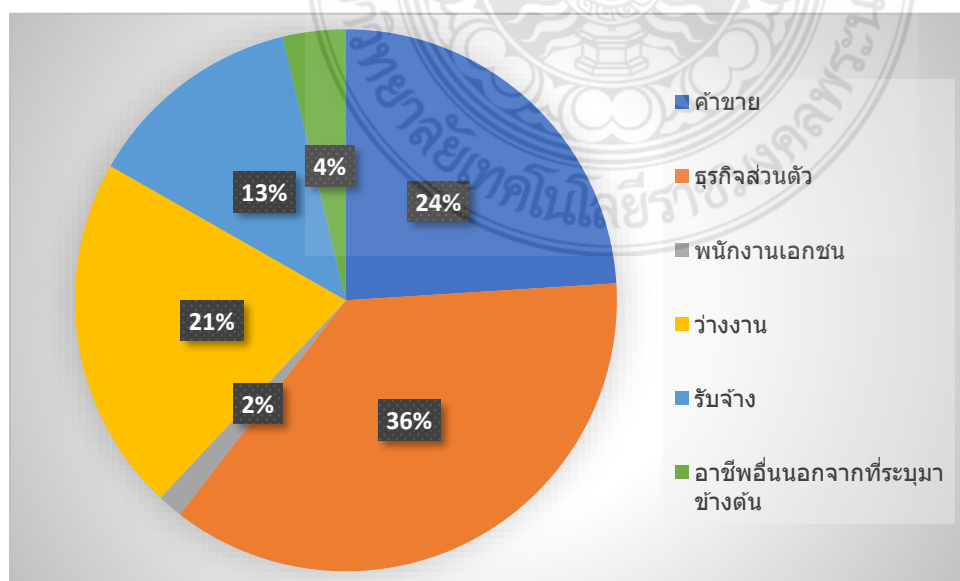
ตารางที่ 4.6 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอาชีพก่อนเกษียณ

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
6. อาชีพก่อนเกษียณ		
ค้าขาย	39	9.75
ธุรกิจส่วนตัว	35	8.75
พนักงานเอกชน	41	10.25
รับข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	156	39.00
รับจ้าง	84	21.00
อาชีพอื่นนอกจากที่ระบุมาข้างต้น	45	11.25
รวม	400	100.00

อาชีพหลังเกษียณ

ในทางกลับกัน ข้อมูลในการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 4.13-4.14) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ที่ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี ทั้งหมด 400 คนนั้น ตั้งใจว่าเมื่อเกษียณอายุแล้วจะมีอาชีพหลังเกษียณเป็นธุรกิจส่วนตัวมากที่สุดถึง จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 36 อันดับต่อมาคืออาชีพค้าขายซึ่งมีจำนวนมากเป็นอันดับ 2 คือ 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24 และอันดับที่ 3 คือจำนวนผู้ที่ตั้งใจจะว่างงาน ซึ่งมีจำนวนสูงถึง 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21 ขณะที่ ผู้ที่ตั้งใจจะประกอบอาชีพหลังเกษียณอายุโดยการเป็นพนักงานเอกชนมีจำนวนน้อยที่สุดคือ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

รูปที่ 4.7 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอาชีพหลังเกษียณ

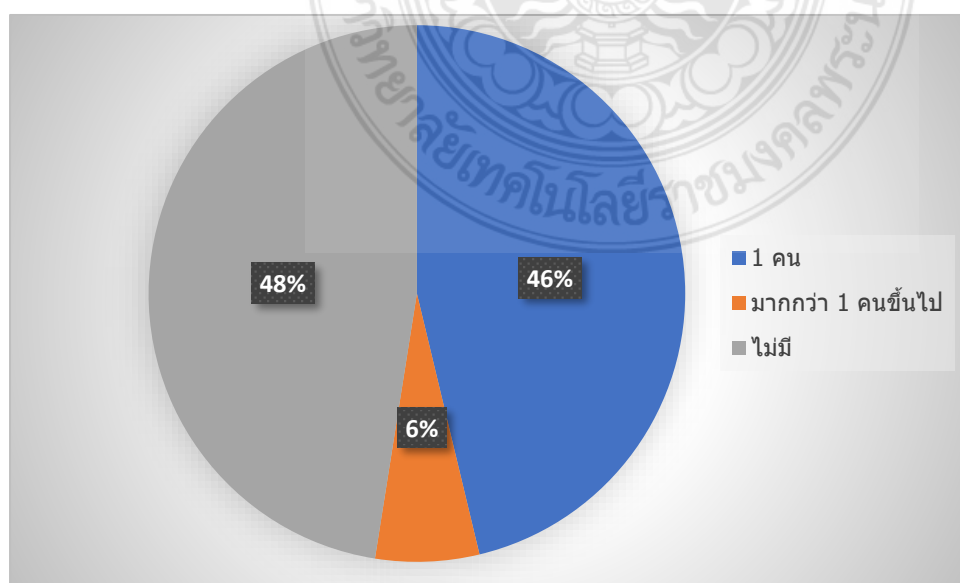
ตารางที่ 4.7 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอาชีพหลังเกษียณ

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
7. อาชีพหลังเกษียณ		
ค้าขาย	96	24.00
ธุรกิจส่วนตัว	146	36.50
พนักงานเอกชน	6	1.50
ว่างงาน	85	21.25
รับจ้าง	52	13.00
อาชีพอื่นนอกจากที่ระบุมาข้างต้น	15	3.75
รวม	400	100.00

จำนวนบุตร

จากข้อมูลในการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 4.14-4.15) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ที่ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี ทั้งหมด 400 คนนั้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่่นั้นเป็นผู้ที่ยังไม่มีบุตร จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 48 ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด และผู้ที่มีจำนวนบุตรแค่เพียง 1 คนมีจำนวนมารองลงมาใกล้เคียงกันคือ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 46 ขณะที่ จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีบุตรมากกว่า 1 คนมีจำนวนน้อยที่สุดคือ 35 คน คิดเป็นร้อยละ 6 เมื่อเทียบกับจำนวนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในครั้งนี้

รูปที่ 4.8 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามจำนวนบุตร

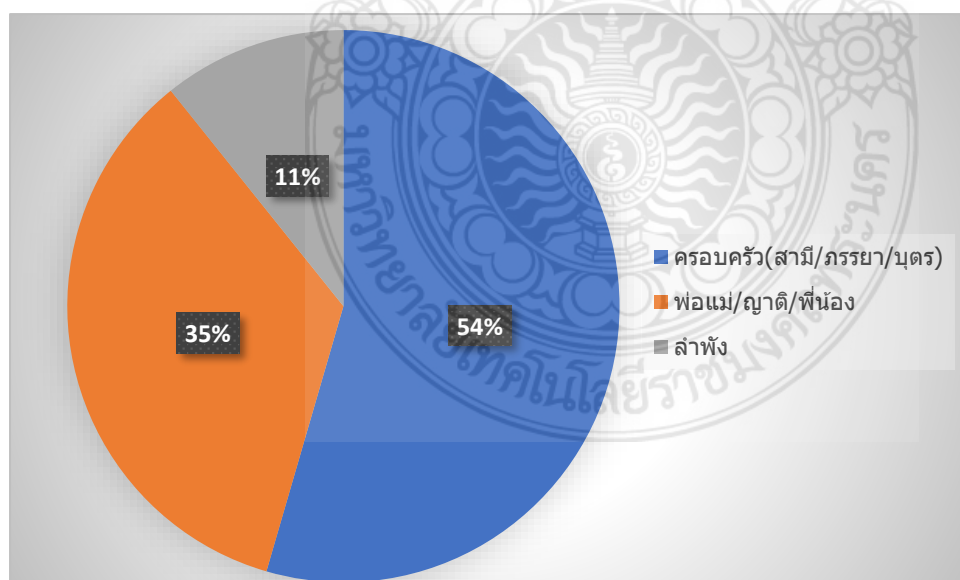
ตารางที่ 4.8 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามจำนวนบุตร

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
8. จำนวนบุตร		
1 คน	185	46.25
มากกว่า 1 คนขึ้นไป	25	6.25
ไม่มี	190	47.50
รวม	400	100.00

ก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับใคร

จากข้อมูลในการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 4.16-4.17) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ที่ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี ทั้งหมด 400 คนนั้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับครอบครัว(สามี/ภรรยา/บุตร) มีจำนวนมากที่สุดคือ 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54 ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด อันดับต่อมาคือผู้ที่ก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับพ่อแม่/ญาติ/พี่น้อง ซึ่งมีจำนวนมากเป็นอันดับ 2 คือ จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 35 และผู้ที่ก่อนเกษียณอาศัยอยู่โดยลำพังมีจำนวนน้อยที่สุดคือ 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11 เมื่อเทียบกับจำนวนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในครั้งนี้

รูปที่ 4.9 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับใคร

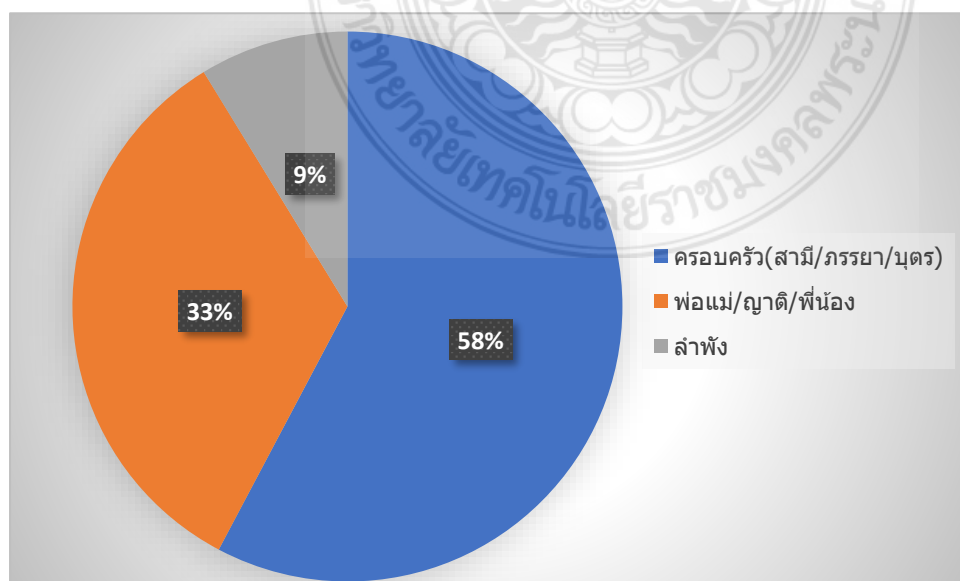
ตารางที่ 4.9 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับใคร

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
9. ก่อนเกษียณ อาศัยอยู่กับ		
ครอบครัว(สามี/ภรรยา/บุตร)	218	54.5
พ่อแม่/ญาติ/พี่น้อง	139	34.75
ลำพัง	43	10.75
รวม	400	100.00

หลังเกษียณอาศัยอยู่กับใคร

จากข้อมูลในการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 4.18-4.19) เป็นที่น่าสนใจว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ที่ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี ทั้งหมด 400 คนนั้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตั้งใจว่าหลังเกษียณอายุจะอาศัยอยู่กับครอบครัว(สามี/ภรรยา/บุตร) ยังคงมีจำนวนมากที่สุดอยู่เช่นเดียวกับตอนที่อยู่อาศัยก่อนเกษียณอายุคือ 231 คน คิดเป็นร้อยละ 58 อันดับต่อมาคือผู้ที่หลังเกษียณจะอาศัยอยู่กับพ่อแม่/ญาติ/พี่น้อง มีจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33 และผู้ที่หลังเกษียณจะอาศัยอยู่โดยลำพังยังคงมีจำนวนน้อยที่สุดคือ 35 คน คิดเป็นร้อยละ 9 จากข้อมูลในครั้งนี้นับว่าผู้ที่ตั้งใจว่าหลังเกษียณอายุจะอาศัยอยู่กับพ่อแม่/ญาติ/พี่น้องและอาศัยอยู่โดยลำพังยังคงอยู่ที่อันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ แต่ทว่ามีจำนวนลดน้อยลงกว่าตอนก่อนเกษียณอายุ ในขณะที่เดียวกันผู้ตอบแบบสอบถามที่ตั้งใจว่าหลังเกษียณอายุจะอาศัยอยู่กับครอบครัว (สามี/ภรรยา/บุตร) ก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นมากกว่าจำนวนตอนก่อนเกษียณอายุด้วย

รูปที่ 4.10 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามหลังเกษียณอาศัยอยู่กับใคร

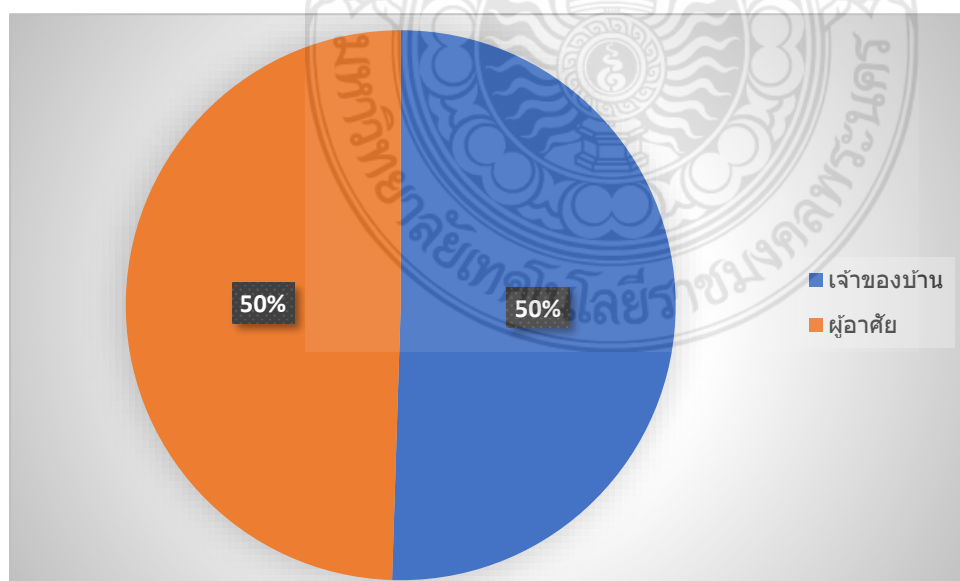
ตารางที่ 4.10 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามหลังเกษียณอาศัยอยู่กับใคร

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
10. หลังเกษียณอาศัยอยู่กับ		
ครอบครัว(สามี/ภรรยา/บุตร)	231	57.75
พ่อแม่/ญาติ/พี่น้อง	134	33.5
ลำพัง	35	8.75
รวม	400	100.00

สถานภาพการอยู่อาศัย

จากข้อมูลในการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 4.20-4.21) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ที่ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี ทั้งหมด 400 คนนั้น มีสถานภาพการอยู่อาศัยเป็นเจ้าของบ้านกับสถานภาพการอยู่อาศัยเป็นผู้อาศัย มีจำนวนใกล้เคียงกันมากคือ 202 คน และ 198 คน ตามลำดับ ซึ่งถ้าคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละจะพบว่า มีอัตราส่วนที่เท่ากันคือ ร้อยละ 50 ทั้งอัตราส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพการอยู่อาศัยเป็นเจ้าของบ้านและอัตราส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพการอยู่อาศัยเป็นผู้อาศัย

รูปที่ 4.11 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามสถานภาพการอยู่อาศัย

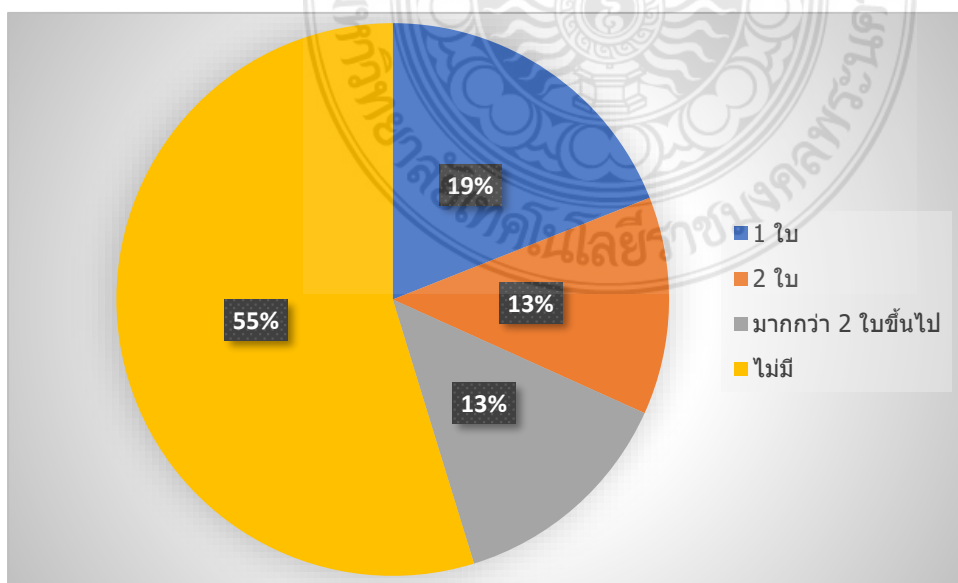
ตารางที่ 4.11 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามสถานภาพการอยู่อาศัย

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
11. สถานภาพการอยู่อาศัย		
เจ้าของบ้าน	202	50.50
ผู้อาศัย	198	49.50
รวม	400	100.00

จำนวนบัตรเครดิต

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 4.22-4.23) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ที่ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี ทั้งหมด 400 คนนั้น ส่วนมากคือผู้ที่ไม่มีบัตรเครดิต โดยพบเป็นจำนวนมากที่สุดคือ 219 คน คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 55 ซึ่งนับว่ามีจำนวนมากที่สุด และผู้ที่มีจำนวนบัตรเครดิตแค่เพียง 1 ใบนั้น มีจำนวนมากเป็นอันดับ 2 ของกลุ่มตัวอย่างคือ มีจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19 ขณะที่จำนวนของผู้ที่มีบัตรเครดิตมากกว่า 2 ใบขึ้นไปและจำนวนของผู้ที่มีบัตรเครดิต 2 ใบกลับมีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คือจำนวน 54 คนและจำนวน 51 คน ตามลำดับ ซึ่งเมื่อคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ จะพบว่ามีอัตราส่วนที่เท่ากันคือร้อยละ 13 ทั้งอัตราส่วนของผู้ที่มีจำนวนมากกว่า 2 ใบขึ้นไปและผู้ที่มีจำนวนบัตรเครดิต 2 ใบ ซึ่งจัดอยู่ในสองอันดับสุดท้ายของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ได้ให้ข้อมูลในครั้งนี้

รูปที่ 4.12 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามจำนวนบัตรเครดิต

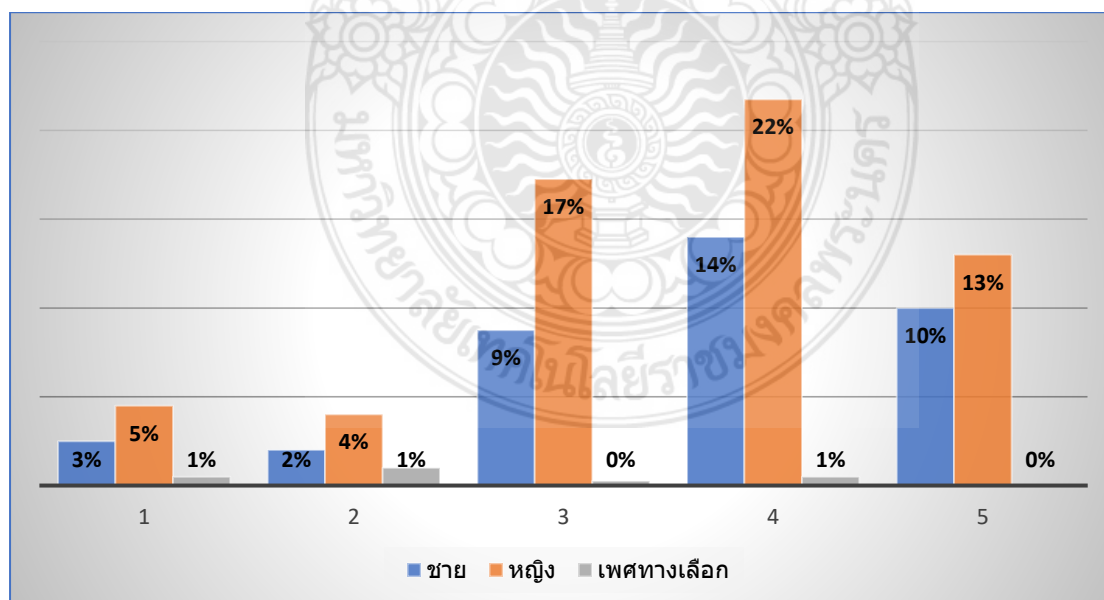
ตารางที่ 4.12 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามจำนวนบัตรเครดิต

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
12. มีบัตรเครดิต		
1 ใบ	76	19.00
2 ใบ	51	12.75
มากกว่า 2 ใบขึ้นไป	54	13.50
ไม่มี	219	54.75
รวม	400	100.00

ส่วนที่ 2 การเปรียบเทียบการแจกแจงข้อมูลส่วนบุคคลในการเตรียมความพร้อมในการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ

จากข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ได้เก็บข้อมูลมานั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวไปเปรียบเทียบในรูปแบบตารางไขว้ เพื่อจะได้ทราบทัศนคติและพฤติกรรม รวมถึงแนวทางส่งเสริมและปัญหาที่พบก่อนการเกษียณอายุ เพื่อจะได้ทราบถึงข้อเท็จจริงของบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกันว่ามีความคิดเห็นต่อการเตรียมความพร้อมในการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุเป็นอย่างไร

รูปที่ 4.13 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามเพศและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณ

ตารางที่ 4.13 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามเพศและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ

เพศ	1	2	3	4	5	รวม
ชาย	10	8	35	56	40	149
หญิง	18	16	69	87	52	242
เพศทางเลือก	2	4	1	2	0	9
รวม	30	28	105	145	92	400

หมายเหตุ: การวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุถูกประเมินด้วยคะแนนจาก 1-5

1 หมายถึง น้อยที่สุด

2 หมายถึง น้อย

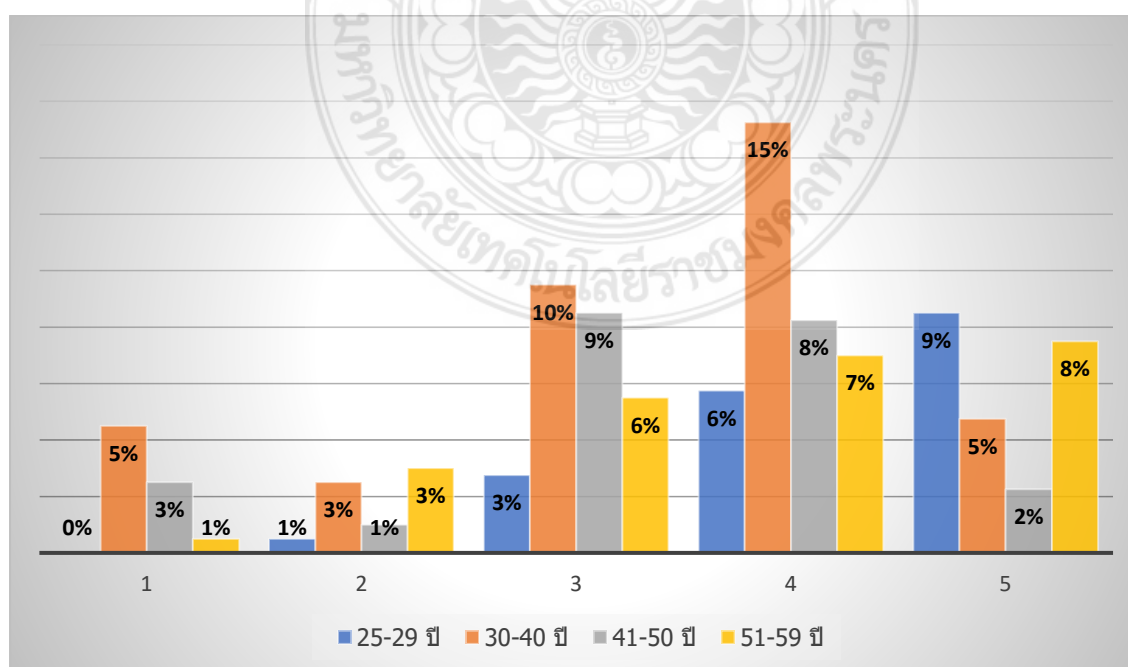
3 หมายถึง ปานกลาง

4 หมายถึง มาก

5 หมายถึง มากที่สุด

จากรูป 4.13 และตาราง 4.13 ผู้วิจัยพบว่าเพศหญิงได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดมีจำนวนถึง 52 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 13 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด อันดับต่อมาคือเพศชายที่ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดซึ่งมีจำนวนอยู่ 40 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 10 ขณะที่เพศทางเลือก ไม่ปรากฏจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดเลย ทั้งนี้เพศหญิง เพศชายและ เพศทางเลือกมีจำนวนรวมผู้ตอบแบบสอบถามสูงที่สุดคืออยู่ในระดับมากที่สุด คือ จำนวน 87,56 และ 2 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 22,14 และ 1 ตามลำดับ

รูปที่ 4.14 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอายุและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณ

ตารางที่ 4.14 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอายุและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ

อายุ	1	2	3	4	5	รวม
25-29 ปี	0	2	11	23	34	70
30-40 ปี	18	10	38	61	19	146
41-50 ปี	10	4	34	33	9	90
51-59 ปี	2	12	22	28	30	94
รวม	30	28	105	145	92	400

หมายเหตุ: การวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุถูกประเมินด้วยคะแนนจาก 1-5

1 หมายถึง น้อยที่สุด

2 หมายถึง น้อย

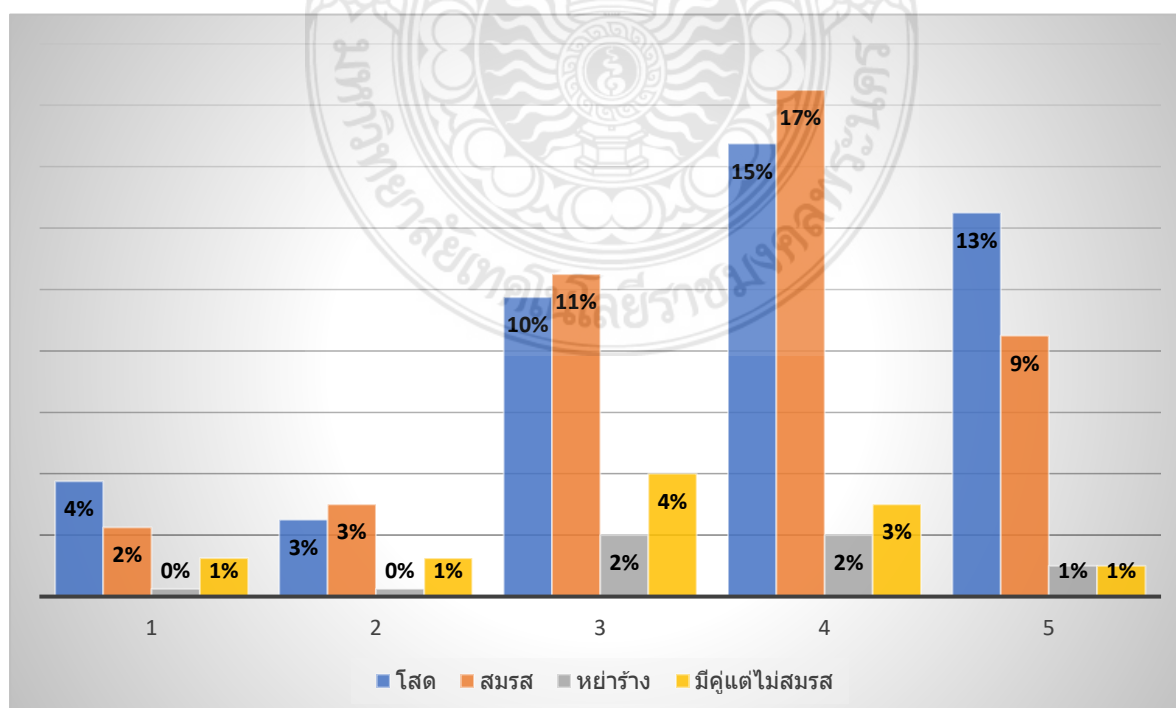
3 หมายถึง ปานกลาง

4 หมายถึง มาก

5 หมายถึง มากที่สุด

จากรูป 4.14 และตาราง 4.14 ผู้วิจัยพบว่าช่วงอายุที่ 25-29 ปีมีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดมีจำนวนถึง 34 คน คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 9 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด อันดับต่อมาคือช่วงอายุที่ 51-59 ปีที่ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดซึ่งมีจำนวนอยู่ 30 คน คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 8 ขณะที่ช่วงอายุที่ 41-50 ปี ผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดน้อยที่สุดนั้นมีจำนวนน้อยที่สุดคือมีเพียง 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2 ทั้งนี้ทุกช่วงอายุมีจำนวนรวมผู้ตอบแบบสอบถามสูงที่สุดคืออยู่ในระดับมากที่สุดด้วยเช่นกัน

รูปที่ 4.15 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอายุและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณ

ตารางที่ 4.15 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอายุและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ

สถานะสมรส	1	2	3	4	5	รวม
โสด	15	10	39	59	50	173
สมรส	9	12	42	66	34	163
หย่าร้าง	1	1	8	8	4	22
มีคู่แต่ไม่สมรส	5	5	16	12	4	42
รวม	30	28	105	145	92	400

หมายเหตุ: การวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุถูกประเมินด้วยคะแนนจาก 1-5

1 หมายถึง น้อยที่สุด

2 หมายถึง น้อย

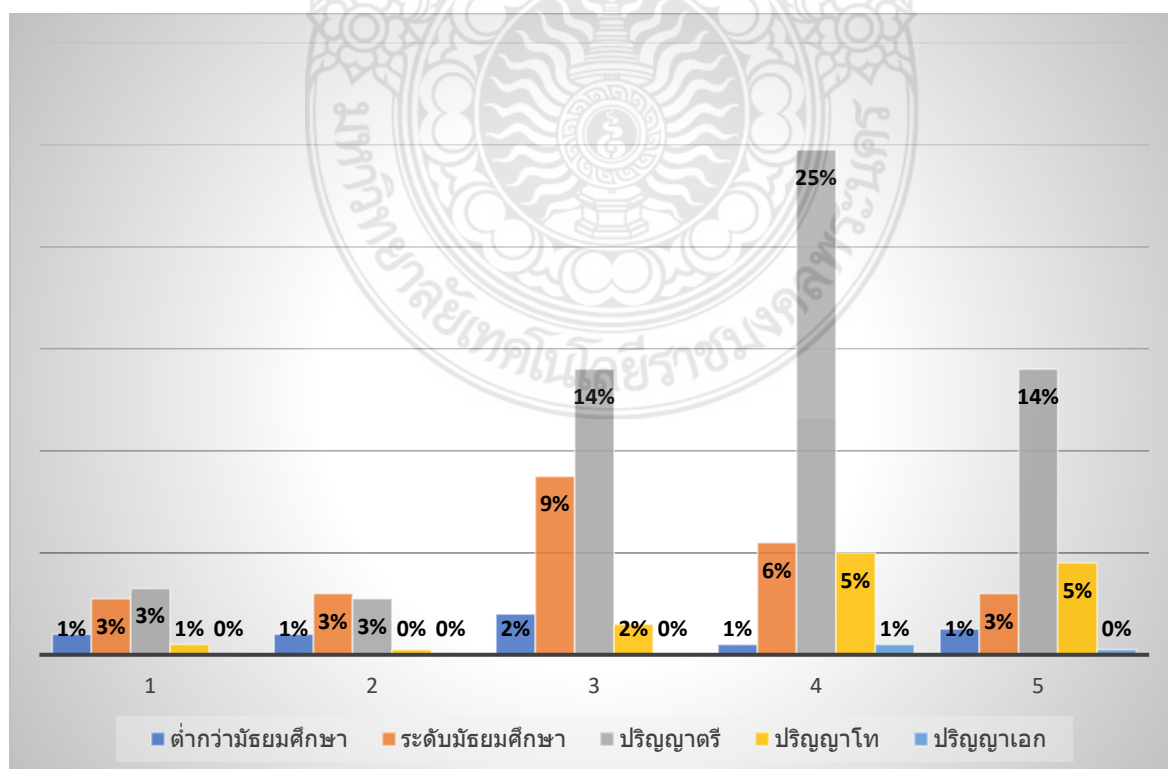
3 หมายถึง ปานกลาง

4 หมายถึง มาก

5 หมายถึง มากที่สุด

จากรูป 4.15 และตาราง 4.15 ผู้วิจัยพบว่าสถานะสมรสที่โสดได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดมีจำนวนถึง 50 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 13 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด อันดับต่อมาคือผู้ที่สมรสแล้วได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดซึ่งมีจำนวนอยู่ 34 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 9 ขณะที่สถานะหย่าร้างและมีคู่แต่ไม่สมรสมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดจำนวนเท่ากันคือ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1 ด้วยกัน ทั้งนี้ทุกสถานะสมรสมีจำนวนรวมผู้ตอบแบบสอบถามสูงที่สุดคืออยู่ในระดับมากที่สุดรวมทั้งสิ้น 145 คน

รูปที่ 4.16 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามการศึกษาและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณ

ตารางที่ 4.16 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามการศึกษาและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ

ระดับการศึกษา	1	2	3	4	5	รวม
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	4	4	8	2	5	23
ระดับมัธยมศึกษา	11	12	35	22	12	92
ปริญญาตรี	13	11	56	99	56	235
ปริญญาโท	2	1	6	20	18	47
ปริญญาเอก	0	0	0	2	1	3
รวม	30	28	105	145	92	400

หมายเหตุ: การวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุถูกประเมินด้วยคะแนนจาก 1-5

1 หมายถึง น้อยที่สุด

2 หมายถึง น้อย

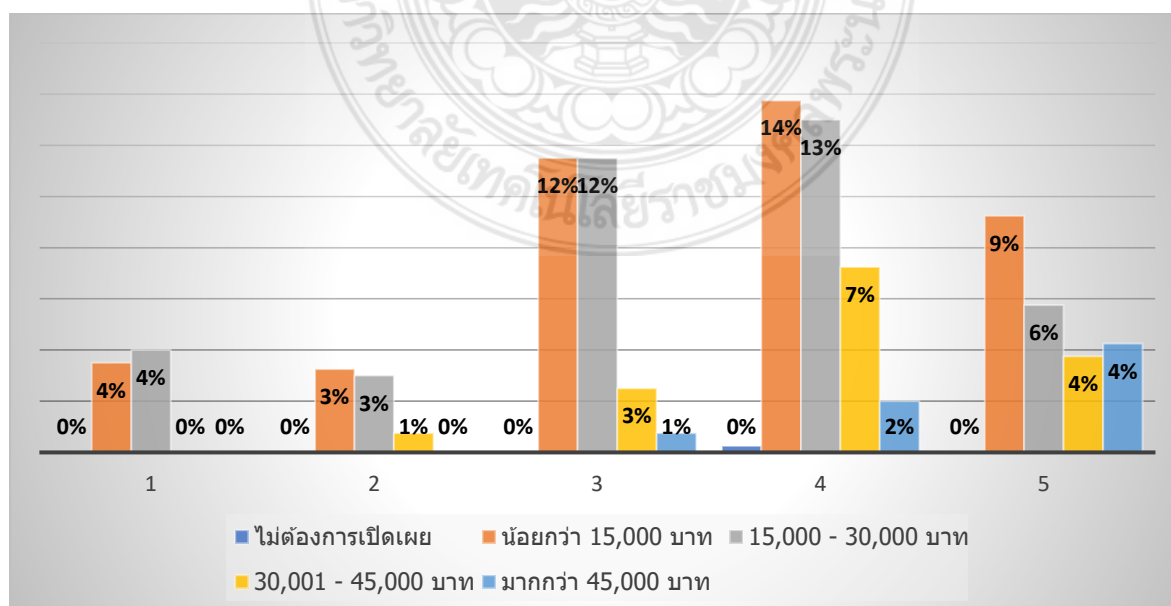
3 หมายถึง ปานกลาง

4 หมายถึง มาก

5 หมายถึง มากที่สุด

จากรูป 4.16 และตาราง 4.16 ผู้วิจัยพบว่าการศึกษาในระดับปริญญาตรีได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดมีจำนวนถึง 56 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 14 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด อันดับต่อมาคือการศึกษาในระดับปริญญาโทได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดซึ่งมีจำนวนอยู่ 18 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 5 ขณะที่สองอันดับสุดท้ายของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดคือการศึกษาในระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาและปริญญาเอกซึ่งมีจำนวนคือ 5 และ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1 และ 0 ตามลำดับ ทั้งนี้ทุกระดับการศึกษาที่มีจำนวนรวมผู้ตอบแบบสอบถามสูงที่สุดคืออยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสิ้น 145 คน

รูปที่ 4.17 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามการศึกษาและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณ

ตารางที่ 4.17 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามการศึกษาและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ

รายได้	1	2	3	4	5	รวม
ไม่ต้องการเปิดเผย	0	0	0	1	0	1
น้อยกว่า 15,000 บาท	14	13	46	55	37	165
15,000 - 30,000 บาท	16	12	46	52	23	149
30,001 - 45,000 บาท	0	3	10	29	15	57
มากกว่า 45,000 บาท	0	0	3	8	17	28
รวม	30	28	105	145	92	400

หมายเหตุ: การวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุถูกประเมินด้วยคะแนนจาก 1-5

1 หมายถึง น้อยที่สุด

2 หมายถึง น้อย

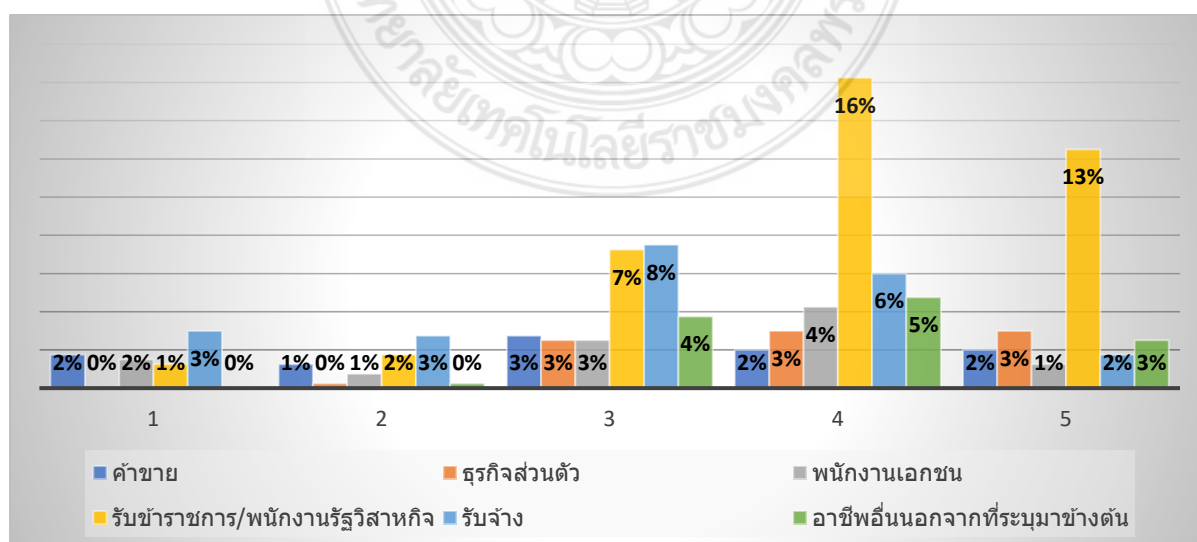
3 หมายถึง ปานกลาง

4 หมายถึง มาก

5 หมายถึง มากที่สุด

จากรูป 4.17 และตาราง 4.17 ผู้วิจัยพบว่าระดับรายได้ที่น้อยกว่า 15,000 บาทได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดมีจำนวนถึง 37 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 9 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด อันดับต่อมาคือระดับรายได้ที่ 15,000-30,000 บาทได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดซึ่งมีจำนวนอยู่ 23 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 6 ขณะที่สองอันดับสุดท้ายของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดคือระดับรายได้ที่ 30,001-45,000 บาทและไม่ต้องการเปิดเผย ซึ่งมีจำนวนคือ 17 และ 0 คน คิดเป็นร้อยละ 4 และ 0 ตามลำดับ ทั้งนี้ทุกระดับรายได้ที่มีจำนวนรวมผู้ตอบแบบสอบถามสูงที่สุดคืออยู่ในระดับมากรวมทั้งสิ้น 145 คน

รูปที่ 4.18 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอาชีพก่อนเกษียณและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณ

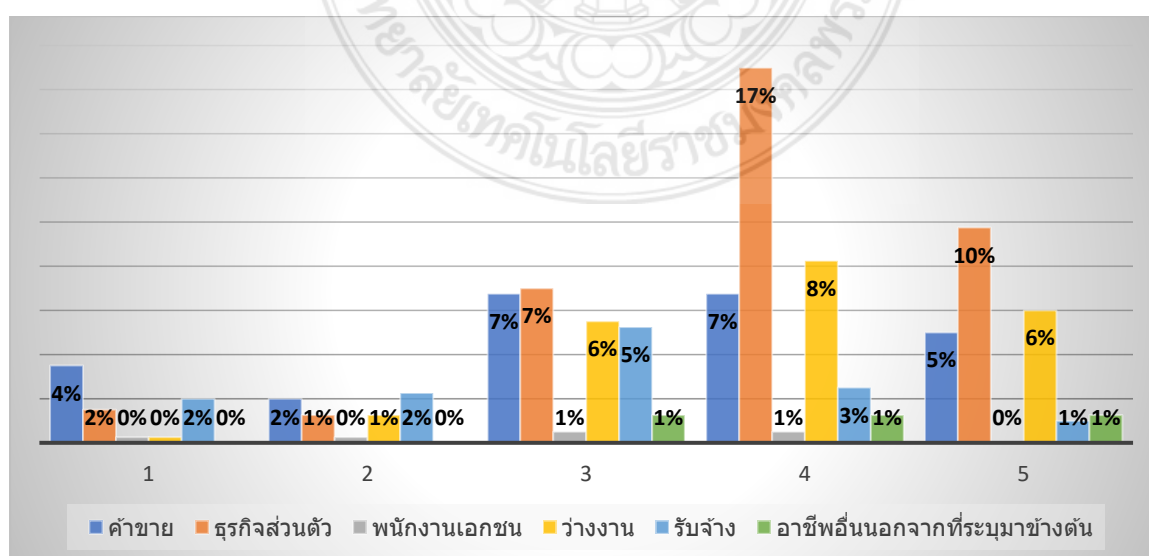

ตารางที่ 4.18 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอาชีพก่อนเกษียณและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ

อาชีพก่อนเกษียณ	1	2	3	4	5	รวม
ค้าขาย	7	5	11	8	8	39
ธุรกิจส่วนตัว	0	1	10	12	12	35
พนักงานเอกชน	6	3	10	17	5	41
รับข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	5	7	29	65	50	156
รับจ้าง	12	11	30	24	7	84
อาชีพอื่นนอกจากที่ระบุมาข้างต้น	0	1	15	19	10	45
รวม	30	28	105	145	92	400

จากรูป 4.18 และตาราง 4.18 ผู้วิจัยพบว่าอาชีพก่อนเกษียณที่รับข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดมีจำนวนถึง 50 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 13 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด อันดับต่อมาคือธุรกิจส่วนตัวได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดซึ่งมีจำนวนอยู่ 12 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 3 ขณะที่สองอันดับสุดท้ายของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดคืออาชีพรับจ้างและพนักงานเอกชน ซึ่งมีจำนวนคือ 7 และ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2 และ 1 ตามลำดับ ทั้งนี้ทุกอาชีพก่อนเกษียณที่มีจำนวนรวมผู้ตอบแบบสอบถามสูงที่สุดคืออยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสิ้น 145 คน

รูปที่ 4.19 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอาชีพหลังเกษียณและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ

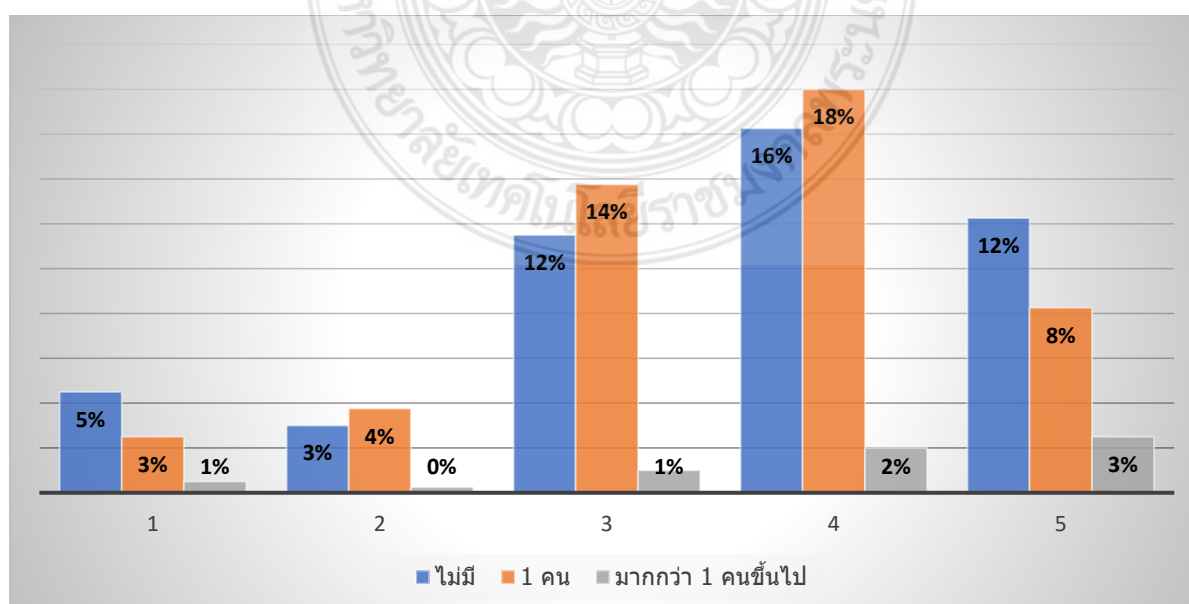

ตารางที่ 4.19 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามอาชีพหลังเกษียณและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ

อาชีพหลังเกษียณ	1	2	3	4	5	รวม
ค้าขาย	14	8	27	27	20	96
ธุรกิจส่วนตัว	6	5	28	68	39	146
พนักงานเอกชน	1	1	2	2	0	6
ว่างงาน	1	5	22	33	24	85
รับจ้าง	8	9	21	10	4	52
อาชีพอื่นนอกจากที่ระบุ มาข้างต้น	0	0	5	5	5	15
รวม	30	28	105	145	92	400

จากรูป 4.19 และตาราง 4.19 ผู้วิจัยพบว่าอาชีพหลังเกษียณที่เป็นธุรกิจส่วนตัวได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดมีจำนวนถึง 39 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 10 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด อันดับต่อมาคือการว่างงานซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนี้ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดซึ่งมีจำนวนอยู่ 24 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 6 ขณะที่สองอันดับสุดท้ายของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดคืออาชีพรับจ้างและพนักงานเอกชนซึ่งมีจำนวนคือ 4 และ 0 คน คิดเป็นร้อยละ 1 และ 0 ตามลำดับ ทั้งนี้ทุกอาชีพหลังเกษียณที่มีจำนวนรวมผู้ตอบแบบสอบถามสูงที่สุดคืออยู่ในระดับมากที่สุดรวมทั้งสิ้น 145 คน

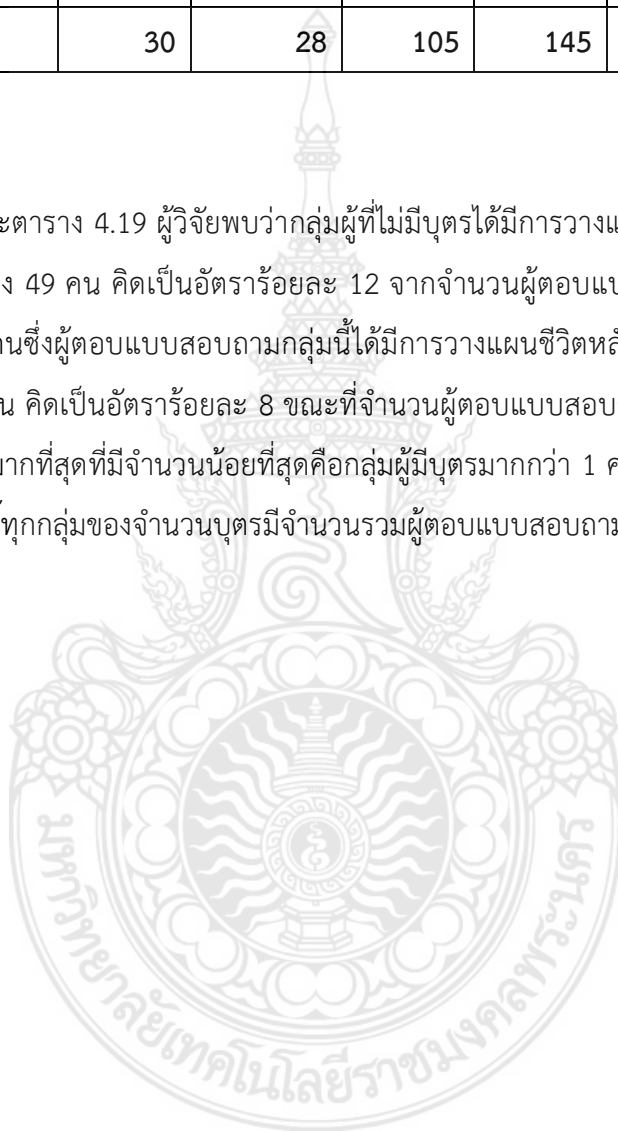
รูปที่ 4.20 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามจำนวนบุตรและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ

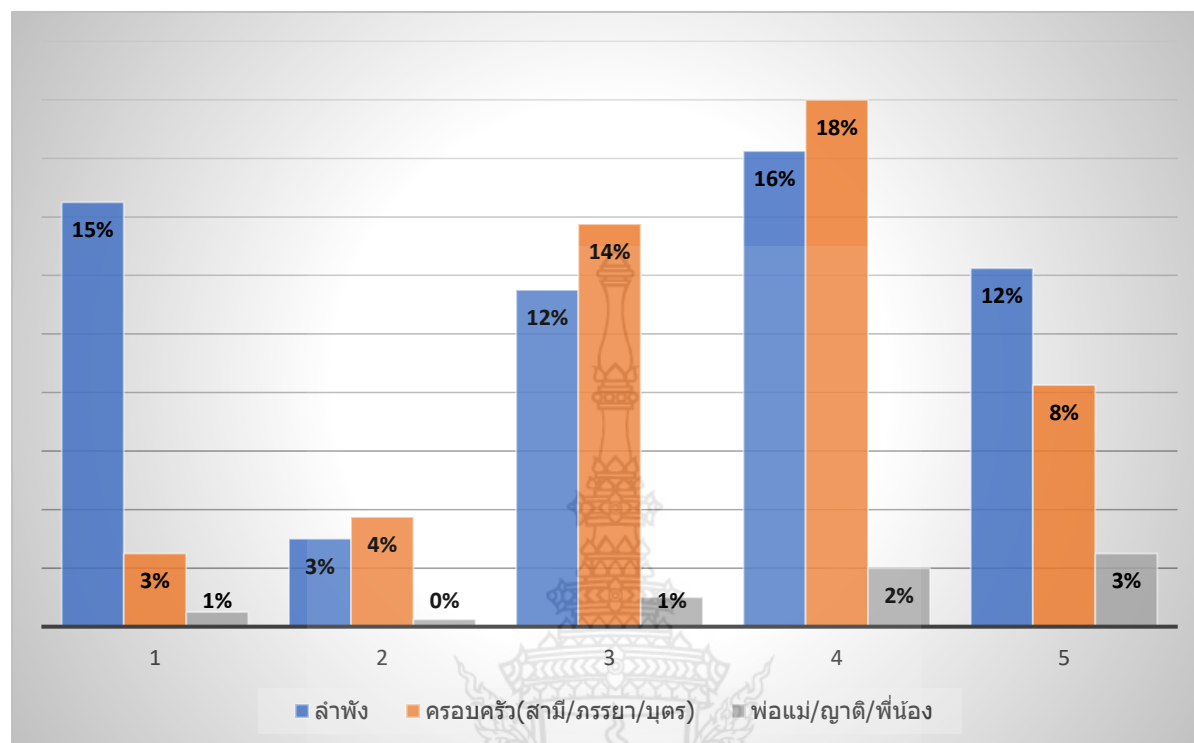
ตารางที่ 4.20 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามจำนวนบุตรและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ

จำนวนบุตร	1	2	3	4	5	รวม
ไม่มี	18	12	46	65	49	190
1 คน	10	15	55	72	33	185
มากกว่า 1 คนขึ้นไป	2	1	4	8	10	25
รวม	30	28	105	145	92	400

จากรูป 4.19 และตาราง 4.19 ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มผู้ที่ไม่มีบุตรได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดมีจำนวนถึง 49 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 12 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด อันดับต่อมาคือกลุ่มผู้มีบุตร 1 คนซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนี้ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดซึ่งมีจำนวนอยู่ 33 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 8 ขณะที่จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือกลุ่มผู้มีบุตรมากกว่า 1 คนขึ้นไป ซึ่งมีจำนวนคือ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3 ทั้งนี้ทุกกลุ่มของจำนวนบุตรมีจำนวนรวมผู้ตอบแบบสอบถามสูงที่สุดคืออยู่ในระดับมารวมทั้งสิ้น 145 คน

รูปที่ 4.21 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามกลุ่มว่าก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับใครและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ

ตารางที่ 4.21 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามกลุ่มว่าก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับใครและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ

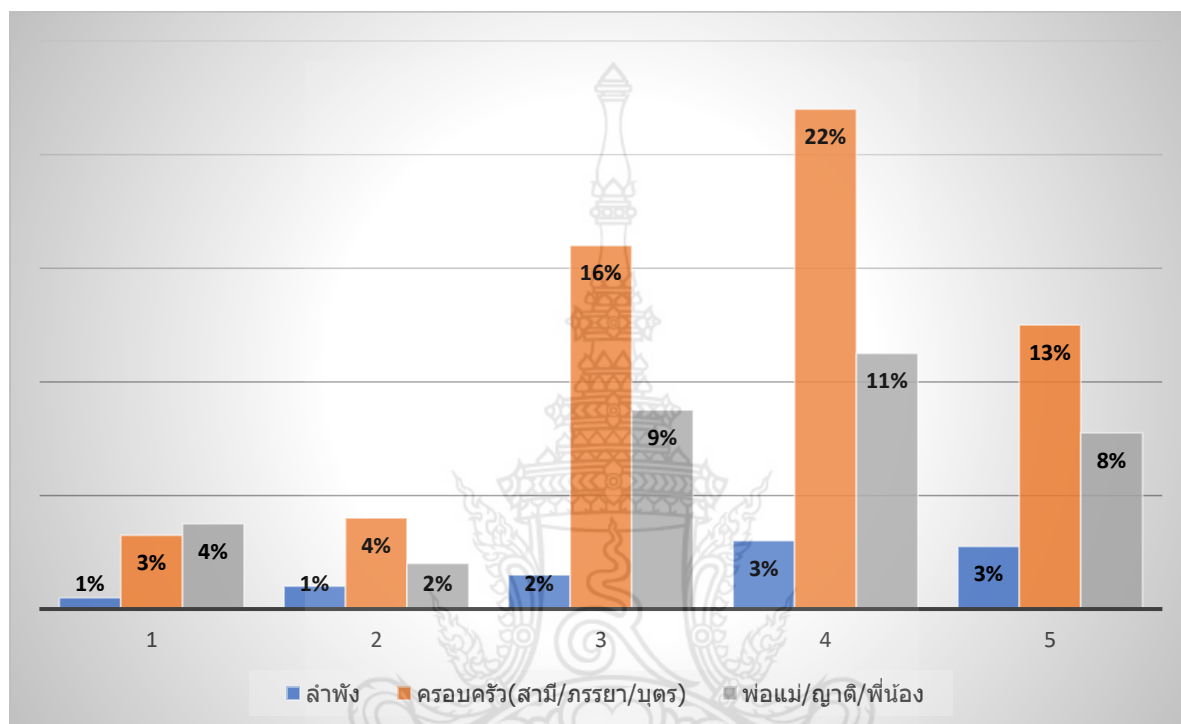
ก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับ	1	2	3	4	5	รวม
ลำพัง	2	5	6	14	16	190
ครอบครัว(สามี/ภรรยา/บุตร)	12	15	58	87	46	185
พ่อแม่/ญาติ/พี่น้อง	16	8	41	44	30	25
รวม	30	28	105	145	92	400

จากรูป 4.21 และตาราง 4.21 ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มที่ก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับครอบครัว(สามี/ภรรยา/บุตร) ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดมีจำนวนถึง 46 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 12 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด อันดับต่อมาคือกลุ่มที่ก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับพ่อแม่/ญาติ/พี่น้องได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดซึ่งมีจำนวนอยู่ 30 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 8 ขณะที่อันดับสุดท้ายของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดคือกลุ่มที่ก่อน

เกษียณอาศัยอยู่ตามลำพัง ซึ่งมีจำนวนคือ 16 คน คิดเป็นร้อยละ 3 ทั้งนี้ทุกกลุ่มที่ก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับใคร ที่มีจำนวนรวมผู้ตอบแบบสอบถามสูงที่สุดคืออยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสิ้น 145 คน

รูปที่ 4.22 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามกลุ่มว่าหลังเกษียณอาศัยอยู่กับใครและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ

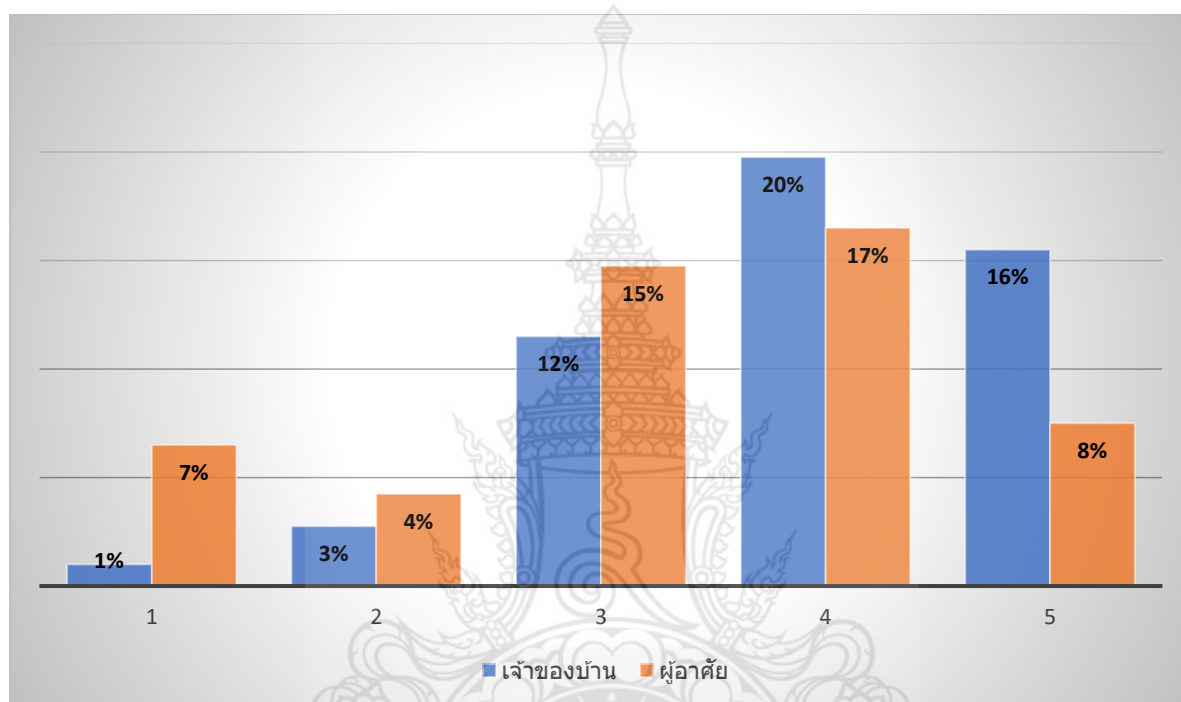
ตารางที่ 4.22 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามกลุ่มว่าหลังเกษียณอาศัยอยู่กับใครและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ

หลังเกษียณอาศัยอยู่กับ	1	2	3	4	5	รวม
ลำพัง	2	4	6	12	11	35
ครอบครัว(สามี/ภรรยา/บุตร)	13	16	64	88	50	231
พ่อแม่/ญาติ/เพื่อน	15	8	35	45	31	134
รวม	30	28	105	145	92	400

จากรูป 4.22 และตาราง 4.22 ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มที่หลังเกษียณอาศัยอยู่กับครอบครัว(สามี/ภรรยา/บุตร)ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดมีจำนวนถึง 50 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 13 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด อันดับต่อมาคือกลุ่มที่หลังเกษียณอาศัยอยู่กับพ่อแม่/ญาติ/เพื่อนได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดซึ่งมีจำนวนอยู่ 31 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 8 ขณะที่อันดับ

สุดท้ายของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดคือกลุ่มที่หลังเกษียณอาศัยอยู่ตามลำพัง ซึ่งมีจำนวนคือ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3 ทั้งนี้ทุกกลุ่มที่หลังเกษียณอาศัยอยู่กับใครที่มีจำนวนรวมผู้ตอบแบบสอบถามสูงที่สุดคืออยู่ในระดับมากที่สุดรวมทั้งสิ้น 145 คน

รูปที่ 4.23 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามสถานภาพการอยู่อาศัยและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ

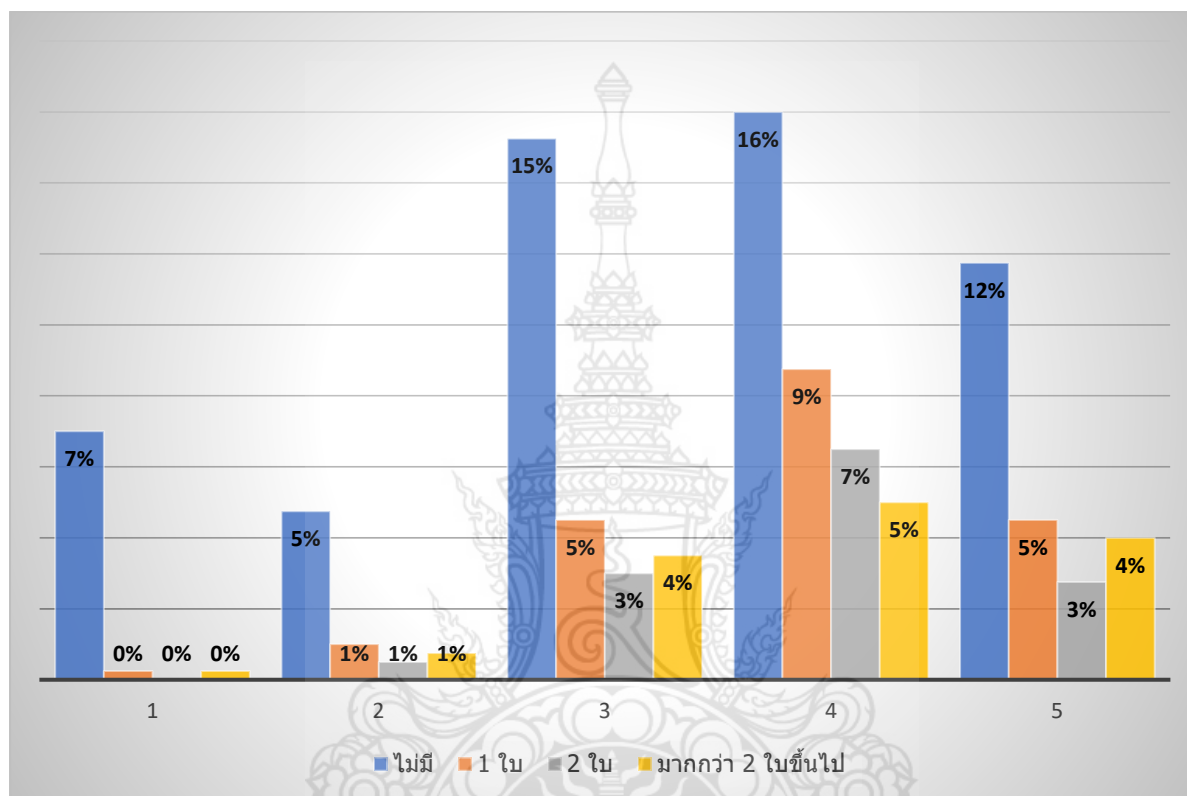
ตารางที่ 4.23 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามสถานภาพการอยู่อาศัยและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ

สถานภาพการอยู่อาศัย	1	2	3	4	5	รวม
เจ้าของบ้าน	4	11	46	79	62	202
ผู้อาศัย	26	17	59	66	30	198
รวม	30	28	105	145	92	400

จากรูป 4.23 และตาราง 4.23 ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มสถานภาพการอยู่อาศัยในฐานะเจ้าของบ้านได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดมีจำนวนถึง 62 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 16 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ในขณะที่กลุ่มสถานภาพการอยู่อาศัยในฐานะผู้อาศัยได้มีการวางแผนชีวิตหลัง

เกษียณอายุในระดับมากที่สุดซึ่งมีจำนวนอยู่ 30 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 8 ทั้งนี้ทั้ง 2 กลุ่มที่สถานภาพการอยู่อาศัยที่มีจำนวนรวมผู้ตอบแบบสอบถามสูงที่สุดคืออยู่ในระดับมากที่สุดรวมทั้งสิ้น 145 คน

รูปที่ 4.24 อัตราส่วนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกตามจำนวนบัตรเครดิตและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ

ตารางที่ 4.24 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยแยกจำนวนบัตรเครดิตและการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ

จำนวนบัตรเครดิต	1	2	3	4	5	รวม
ไม่มี	28	19	61	64	47	219
1 ใบ	1	4	18	35	18	76
2 ใบ	0	2	12	26	11	51
มากกว่า 2 ใบขึ้นไป	1	3	14	20	16	54
รวม	30	28	105	145	92	400

จากรูป 4.24 และตาราง 4.24 ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มผู้ที่ไม่มีบัตรเครดิตได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดมีจำนวนถึง 47คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 12 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

ทั้งหมด อันดับต่อมาคือกลุ่มผู้ที่มีบัตรเครดิตจำนวน 1 ใบ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนี้ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดซึ่งมีจำนวนอยู่ 18 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 5 ขณะที่สองอันดับสุดท้ายของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดคือกลุ่มผู้ที่มีบัตรเครดิตมากกว่า 2 ใบและกลุ่มผู้ที่มีบัตรเครดิตจำนวน 2 ใบ ซึ่งมีจำนวนคือ 16 และ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4 และ 3 ตามลำดับ ทั้งนี้กลุ่มจำนวนบัตรเครดิตที่มีจำนวนรวมผู้ตอบแบบสอบถามสูงที่สุดคืออยู่ในระดับมากที่สุดรวมทั้งสิ้น 145 คน

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมในการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ วิทยาลัยชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี โดยการวัดค่ากลางของข้อมูล (mean) การวัดการกระจายของข้อมูล (Standard Deviation)

ทั้งนี้ปัจจัยต่างๆที่ปรากฏอยู่ด้านล่างและถูกใช้ในแบบสอบถามคือหัวข้อผู้วิจัยได้อ้างอิงมาจากแนวคิดและทฤษฎีต่างๆในบทที่ 2 ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการจัดการทางการเงินและคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ เพื่อใช้เป็นกรอบอ้างอิงการศึกษาการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ วิทยาลัยชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพนาราม จังหวัดราชบุรี ซึ่งประกอบด้วย 8 หัวข้อหลักดังต่อไปนี้

1. ความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ
2. ประสบการณ์ด้านการออมและการลงทุน
3. ภาระค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน
4. สุขอนามัยและชีวิตความเป็นอยู่
5. การวางแผนชีวิตหลังเกษียณ
6. รูปแบบวิธีที่ใช้ในการศึกษาหาข้อมูลที่สนใจ
7. ความพึงพอใจในเงินที่ใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน
8. เรื่องที่ภาครัฐควรส่งเสริมเพื่อให้เกิดการจัดการการวางแผนแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้จะวิเคราะห์ทั้งภาพรวมเพื่อสรุปหัวข้อต่างๆ และรายละเอียดย่อยในแต่ละหัวข้ออีกด้วย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. คะแนนเฉลี่ย 1.00–1.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ที่ รู้สึกว่าเห็นด้วย หรือมีส่วนร่วม หรือมีความสนใจในเรื่องนั้นๆ ในระดับน้อยที่สุด
2. คะแนนเฉลี่ย 1.50–2.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ที่ รู้สึกว่าเห็นด้วย หรือมีส่วนร่วม หรือมีความสนใจในเรื่องนั้นๆ ในระดับน้อย
3. คะแนนเฉลี่ย 2.50–3.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ที่ รู้สึกว่าเห็นด้วย หรือมีส่วนร่วม หรือมีความสนใจในเรื่องนั้นๆ ในระดับปานกลาง

4. คะแนนเฉลี่ย 3.50–4.49 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ที่ รู้สึกว่าเห็นด้วย หรือมีส่วนร่วม หรือมีความสนใจในเรื่องนั้นๆ ในระดับมาก

5. คะแนนเฉลี่ย 4.50–5.00 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ที่ รู้สึกว่าเห็นด้วย หรือมีส่วนร่วม หรือมีความสนใจในเรื่องนั้นๆ ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.25 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาพรวมความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ

หัวข้อ	$\bar{x}$	S.D.
ภาพรวมการวางแผนและการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ	2.86	1.4
1. ความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ	3.47	1.18
2. ประสบการณ์ด้านการออมและการลงทุน	2.23	1.39
3. ภาระค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน	2.53	1.4
4. สุขอนามัยและชีวิตความเป็นอยู่	2.41	1.42
5. การวางแผนชีวิตหลังเกษียณ	2.42	1.44
6. รูปแบบวิธีที่ใช้ในการศึกษาหาข้อมูลที่สนใจ	3.02	1.25
7. ความพึงพอใจในเงินที่ใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน	3.53	0.96
8. เรื่องที่ภาครัฐควรส่งเสริมเพื่อให้เกิดการจัดการการวางแผนแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ	3.23	1.05

ผลการวิเคราะห์ที่ปรากฏในตาราง 4.25 ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการวางแผนและการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 และผู้วิจัยได้เรียงอันดับคะแนนเฉลี่ยของหัวข้อทั้ง 8 ที่ใช้ศึกษาการวางแผนและการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุที่ประกอบด้วย ความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ ประสบการณ์ด้านการออมและการลงทุน ภาระค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน สุขอนามัยและชีวิตความเป็นอยู่ การวางแผนชีวิตหลังเกษียณ รูปแบบวิธีที่ใช้ในการศึกษาหาข้อมูลที่สนใจ ความพึงพอใจในเงินที่ใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน เรื่องที่ภาครัฐควรส่งเสริมเพื่อให้เกิดการจัดการการวางแผนแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ โดยเรียงลำดับจากหัวข้อที่ได้คะแนนมากที่สุดไปหาหัวข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุดดังนี้

อันดับ 1 ความพึงพอใจในเงินที่ใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53

อันดับ 2 ความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47

อันดับ 3 เรื่องที่ภาครัฐควรส่งเสริมเพื่อให้เกิดการจัดการการวางแผนแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23

อันดับ 4 รูปแบบวิธีที่ใช้ในการศึกษาหาข้อมูลที่สนใจ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02

อันดับ 5 ภาระค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53

อันดับ 6 การวางแผนชีวิตหลังเกษียณ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.42

อันดับ 7 สุขอนามัยและชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.41

อันดับ 8 ประสพการณ์ด้านการออมและการลงทุน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.23

ตารางที่ 4.26 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ

การวางแผนและการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ	$\bar{x}$	S.D.
1. ความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุโดยภาพรวม	3.47	1.18
1.1 การวางแผนทางการเงินเพื่อชีวิตวัยเกษียณ	3.60	1.14
1.2 ศึกษาหาข้อมูลเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับชีวิตวัยเกษียณ	3.38	1.20
1.3 มีความรู้ความเข้าใจทางการเงินมากเพียงพอเพื่อชีวิตวัยเกษียณ	3.41	1.18

เมื่อดูจากตาราง 4.26 จะพบว่าค่าเฉลี่ยของความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 และมีพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้มีการวางแผนทางการเงินเพื่อชีวิตวัยเกษียณอยู่ในระดับมาก โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจทางการเงินมากเพียงพอเพื่อชีวิตวัยเกษียณ และได้ศึกษาหาข้อมูลเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับชีวิตวัยเกษียณอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสบการณ์ด้านการออมเงินและการลงทุน

การวางแผนและการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ	$\bar{x}$	S.D.
2. ประสบการณ์ด้านการออมและการลงทุน	2.23	1.39
2.1 ฝากเงินไว้ที่ธนาคาร	3.80	0.98
2.2 ซื้อสลากออมสิน	2.22	1.37
2.3 ซื้อกองทุน	2.07	1.29
2.4 เล่นหุ้น	1.97	1.29
2.5 ซื้อขายอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Forex)	1.67	1.12
2.6 ซื้อขายสกุลเงินดิจิทัล (Bitcoin)	1.70	1.20
2.7 ฝากสหกรณ์	2.25	1.43
2.8 การออมเงินหรือการลงทุนทางการเงินในรูปแบบอื่น	2.20	1.17

เมื่อดูจากตาราง 4.27 จะพบว่าค่าเฉลี่ยของประสบการณ์ด้านการออมและการลงทุนโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับน้อย คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.23 ซึ่งถ้าพิจารณารายละเอียดย่อยจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้ฝากเงินไว้ที่ธนาคารอยู่ในระดับมาก โดยที่กลุ่มตัวอย่างเคยมีประสบการณ์ในการซื้อสลากออมสิน ซื้อกองทุน เล่นหุ้น ซื้อขายอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Forex) ซื้อขายสกุลเงินดิจิทัล (Bitcoin) ฝากสหกรณ์ รวมถึงการออมเงินหรือการลงทุนทางการเงินในรูปแบบอื่นอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 4.28 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาระค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน

การวางแผนและการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ	$\bar{x}$	S.D.
3. ภาระค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน	2.53	1.40
3.1 ค่าสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอินเทอร์เน็ต ค่าโทรศัพท์	3.59	1.08
3.2 ค่าเช่าบ้าน/หอพัก	1.79	1.29
3.3 ผ่อนบ้าน/คอนโด	2.15	1.47
3.4 ค่างวดผ่อนรถยนต์	2.40	1.40
3.5 ค่าบัตรเครดิต	2.28	1.34
3.6 ค่าเลี้ยงดูบุตร	2.26	1.38
3.7 ค่าดูแลบิดามารดา/ผู้มีอุปการคุณ	2.74	1.28
3.8 ค่ารักษาพยาบาล ค่ายา	2.51	1.28
3.9 ค่าใช้จ่ายอื่นๆนอกเหนือจากที่ได้ระบุเอาไว้	3.09	1.13

เมื่อดูจากตาราง 4.28 จะพบว่าค่าเฉลี่ยของภาระค่าใช้จ่ายในปัจจุบันโดยภาพรวมนั้น อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 ซึ่งถ้าพิจารณารายละเอียดย่อยจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีภาระค่าใช้จ่ายด้านค่าสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอินเทอร์เน็ต ค่าโทรศัพท์ อยู่ในอันดับสูงสุด ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ต่อมาผู้วิจัยได้เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยและพบว่า ค่าใช้จ่ายอื่นๆ นอกเหนือจากที่ได้ระบุเอาไว้ ค่าดูแลบิดามารดา/ผู้มีอุปการคุณ ค่ารักษาพยาบาล ค่ายา มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง จากนั้นจะเป็นค่าใช้จ่ายด้านค่าแรงผ่อนรถยนต์ ค่าบัตรเครดิต ค่าเลี้ยงดูบุตร ค่าแรงผ่อนบ้าน/คอนโด ค่าเช่าบ้าน/หอพัก ซึ่งทั้งหมดมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 4.29 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสุขอนามัยและชีวิตความเป็นอยู่

การวางแผนและการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ	$\bar{x}$	S.D.
4. สุขอนามัยและชีวิตความเป็นอยู่	2.41	1.42
4.1 มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ	3.77	0.90
4.2 ดูแลตัวเองอย่างดี ออกกำลังกายเป็นประจำ	3.31	1.05
4.3 มีโรคประจำตัว ไม่ค่อยแข็งแรง	1.92	1.25
4.4 พบแพทย์ตามนัดเป็นประจำ เดือนละ 1-2 ครั้ง	1.96	1.27
4.5 ต้องทานยาตามที่แพทย์สั่งทุกวัน	1.86	1.29
4.6 ต้องมีคนช่วยดูแล ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้แบบปกติ	1.62	1.15

เมื่อดูจากตาราง 4.29 จะพบว่าค่าเฉลี่ยในเรื่องสุขอนามัยและชีวิตความเป็นอยู่โดยภาพรวมนั้น อยู่ในระดับน้อย คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.41 และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดย่อยจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีสุขภาพพลานามัยแข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างได้ดูแลตัวเองอย่างดี ออกกำลังกายเป็นประจำ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่คะแนนเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องคอยพบแพทย์ตามนัดเป็นประจำ เดือนละ 1-2 ครั้ง มีโรคประจำตัว ไม่ค่อยแข็งแรง ต้องทานยาตามที่แพทย์สั่งทุกวัน และต้องมีคนช่วยดูแล ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้แบบปกติ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 4.30 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการวางแผนชีวิตหลังเกษียณ

การวางแผนและการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ	$\bar{x}$	S.D.
5. การวางแผนชีวิตหลังเกษียณ	2.42	1.44
5.1 จะดูแลตัวเองด้วยเงินเก็บหรือเงินลงทุนก่อนเกษียณได้อย่างสบาย	3.75	0.98
5.2 ให้ลูกหลานดูแลเลี้ยงดูยามแก่เฒ่า	2.37	1.29
5.3 ไปอาศัยอยู่บ้านพักคนชรา หรือศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ	1.77	1.22
5.4 จ้างคนมาดูแลที่บ้าน ไม่ต้องเป็นภาระลูกหลาน	1.79	1.27

เมื่อดูจากตาราง 4.30 จะพบว่าค่าเฉลี่ยในเรื่องการวางแผนชีวิตหลังเกษียณโดยภาพรวมนั้น อยู่ในระดับน้อย คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.42 และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดย่อยจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างวางแผนที่จะดูแลตัวเองด้วยเงินเก็บหรือเงินลงทุนก่อนเกษียณได้อย่างสบาย ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และต่อมาเมื่อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่วางแผนชีวิตหลังเกษียณเอาไว้ว่าจะให้ลูกหลานดูแลเลี้ยงดูยามแก่เฒ่า จ้างคนมาดูแลที่บ้าน ไม่ต้องเป็นภาระลูกหลาน และไปอาศัยอยู่บ้านพักคนชรา หรือศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 4.31 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของวิธีที่ใช้ในการศึกษาหาข้อมูลที่สนใจ

การวางแผนและการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ	$\bar{x}$	S.D.
6. รูปแบบวิธีที่ใช้ในการศึกษาหาข้อมูลที่สนใจ	3.02	1.25
6.1 ลงทะเบียนเรียน/อบรม/สัมมนา ตามสถานที่ต่างๆ	2.71	1.23
6.2 ลงทะเบียนเรียน/อบรม/สัมมนา แบบออนไลน์	2.68	1.25
6.3 อ่านหนังสือ/บทความในรูปแบบกระดาษหรือเป็นเล่มที่สัมผัสได้	3.12	1.11
6.5 ดูคลิปวิดีโอที่สนใจจาก YouTube	3.59	1.19

เมื่อดูจากตาราง 4.31 จะพบว่าค่าเฉลี่ยในเรื่องรูปแบบวิธีที่ใช้ในการศึกษาหาข้อมูลที่สนใจโดยภาพรวมนั้น อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.02 และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดย่อยจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีศึกษาหาข้อมูลที่สนใจด้วยดูคลิปวิดีโอที่สนใจจาก YouTube มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และต่อมาเมื่อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีศึกษาหาข้อมูลที่สนใจด้วยการอ่านหนังสือ/บทความในรูปแบบกระดาษหรือเป็นเล่มที่สัมผัสได้ ลงทะเบียนเรียน/อบรม/สัมมนา ตามสถานที่ต่างๆ ภาระค่า และลงทะเบียนเรียน/อบรม/สัมมนา แบบออนไลน์ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.32 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในเงินที่ใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน

การวางแผนและการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ	$\bar{x}$	S.D.
7. ความพึงพอใจในเงินที่ใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน	3.53	0.96
7.1 เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต ไม่เดือดร้อน	3.49	0.90
7.2 ต้องการรายได้เสริมเพื่อสนับสนุนค่าครองชีพ	3.57	1.02

เมื่อดูจากตาราง 4.32 จะพบว่าค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในเงินที่ใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบันโดยภาพรวมนั้น อยู่ในระดับมาก คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่รู้สึกว่ายังคงต้องการรายได้เสริมเพื่อสนับสนุนค่าครองชีพ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่รู้สึกว่าเงินที่ใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบันนั้นเพียงพอต่อการดำเนินชีวิต ไม่เดือดร้อน มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเงิน

ตารางที่ 4.33 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเรื่องที่ภาครัฐควรส่งเสริมเพื่อให้เกิดการจัดการวางแผนแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ

การวางแผนและการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ	$\bar{x}$	S.D.
8. เรื่องที่ภาครัฐควรส่งเสริมเพื่อให้เกิดการจัดการวางแผนแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ	3.23	1.05
8.1 ความรู้ความเข้าใจด้านการเงินและการลงทุนก่อนเกษียณอายุ	3.25	1.04
8.2 รมรูงค้ให้เกดการวางแผนทางการเงินก่อนเกษียณอายุ	3.19	1.03
8.3 โครงการส่งเสริมการออมเงินและการลงทุนเพื่อชีวิตวัยเกษียณ	3.22	1.03
8.4 โครงการส่งเสริมการดูแลสุขภาพเพื่อชีวิตวัยเกษียณ	3.27	1.06
8.5 โครงการสนับสนุนทางการเงินด้านอื่นๆเพื่อชีวิตวัยเกษียณ	3.25	1.08

เมื่อดูจากตาราง 4.33 จะพบว่าค่าเฉลี่ยในเรื่องที่ภาครัฐควรส่งเสริมเพื่อให้เกิดการจัดการวางแผนแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุโดยภาพรวมนั้น อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดย่อย โดยการเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนเฉลี่ยเรื่องโครงการส่งเสริมการดูแลสุขภาพเพื่อชีวิตวัยเกษียณ ความรู้ความเข้าใจด้านการเงินและการลงทุนก่อนเกษียณอายุ โครงการสนับสนุนทางการเงินด้านอื่นๆ เพื่อชีวิตวัยเกษียณ โครงการส่งเสริมการออมเงินและการลงทุนเพื่อชีวิตวัยเกษียณ และรมรูงค้ให้เกดการวางแผนทางการเงินก่อนเกษียณอายุ อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้มุ่งเน้นเพื่อศึกษาหาแนวทางให้ประชาชนวัยเกษียณอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยตั้งสมมติฐานดังต่อไปนี้

(1) การรับรู้เรื่องสังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันมีเพิ่มขึ้นโดยเทียบเคียงจากเพศที่ต่างกันของประชากรกลุ่มตัวอย่างว่ามีความสัมพันธ์กับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ โดยกำหนดให้

H0: เพศที่ต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุ

H1: เพศที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุ

ตารางที่ 4.34 ค่าสังเกตของความสัมพัทธ์ระหว่างเพศกับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุ

ค่าสังเกต	1	2	3	4	5	Grand Total
ชาย	0	8	41	53	47	149
หญิง	5	18	78	73	68	242
เพศทางเลือก	0	2	5	1	1	9
Grand Total	5	28	124	127	116	400

หมายเหตุ: การลงทุนก่อนวัยเกษียณถูกประเมินด้วยคะแนนจาก 1-5

1 หมายถึง น้อยที่สุด

2 หมายถึง น้อย

3 หมายถึง ปานกลาง

4 หมายถึง มาก

5 หมายถึง มากที่สุด

ตารางที่ 4.35 ค่าคาดหวังของความสัมพัทธ์ระหว่างเพศกับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุ

ค่าคาดหวัง	1	2	3	4	5	ผลรวม
ชาย	1.86	10.43	46.19	47.31	43.21	149
หญิง	3.025	16.94	75.02	76.835	70.18	242
เพศทางเลือก	0.1125	0.63	2.79	2.8575	2.61	9
ผลรวม	5	28	124	127	116	400

หมายเหตุ: การลงทุนก่อนวัยเกษียณถูกประเมินด้วยคะแนนจาก 1-5

1 หมายถึง น้อยที่สุด

2 หมายถึง น้อย

3 หมายถึง ปานกลาง

4 หมายถึง มาก

5 หมายถึง มากที่สุด

ตารางที่ 4.36 ค่า Chi-square ของความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุ

ค่า Chi-square	1	2	3	4	5	ผลรวม
ชาย	1.863	0.566	0.583	0.685	0.332	4.029
หญิง	1.289	0.066	0.118	0.191	0.068	1.733
เพศทางเลือก	0.113	2.979	1.751	1.207	0.993	7.043
ผลรวม	3.264	3.612	2.452	2.084	1.393	12.805

หมายเหตุ: การลงทุนก่อนวัยเกษียณถูกประเมินด้วยคะแนนจาก 1-5

1 หมายถึง น้อยที่สุด

2 หมายถึง น้อย

3 หมายถึง ปานกลาง

4 หมายถึง มาก

5 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 4.34–4.36 แสดงให้เห็นข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้ในการคำนวณหาความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 1 ซึ่งค่า Chi-square ที่ได้เท่ากับ 12.805 และค่า P-value เท่ากับ 0.119 ผู้วิจัยจึงปฏิเสธ H_0 เพศที่ต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงยืนยันสมมติฐานที่ 1 ว่าการรับรู้เรื่องสังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันมีเพิ่มขึ้นโดยเทียบเคียงจากเพศที่ต่างกันของประชากรกลุ่มตัวอย่างว่ามีความสัมพันธ์กับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ เพราะผลการวิเคราะห์ Chi-square แสดงให้เห็นว่าเพศที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุ

(2) การพึ่งพาเบี้ยผู้สูงวัยจากภาครัฐไม่ใช่คำตอบที่แท้จริงของประชาชนเนื่องจากรายได้ของประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับการเตรียมตัวในการวางแผนจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณได้ดีเยี่ยมอย่างมีนัยยะสำคัญโดยกำหนดให้

H_0 : รายได้ที่ต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมตัวในการวางแผนจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณ

H_1 : รายได้ที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับการเตรียมตัวในการวางแผนจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณ

ตารางที่ 4.37 ค่าสังเกตของความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการเตรียมตัวในการวางแผนจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณ

ค่าสังเกต	1	2	3	4	5	ผลรวม
ไม่ต้องการเปิดเผย	0	0	0	1	0	1
น้อยกว่า 15,000 บาท	14	13	46	55	37	165
15,000 - 30,000 บาท	16	12	46	52	23	149
30,001 - 45,000 บาท	0	3	10	29	15	57
มากกว่า 45,000 บาท	0	0	3	8	17	28
ผลรวม	30	28	105	145	92	400

หมายเหตุ: การเตรียมตัวในการวางแผนจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณถูกประเมินด้วยคะแนนจาก 1-5

1 หมายถึง น้อยที่สุด

2 หมายถึง น้อย

3 หมายถึง ปานกลาง

4 หมายถึง มาก

5 หมายถึง มากที่สุด

ตารางที่ 4.38 ค่าคาดหวังของความสัมพัทธ์ระหว่างรายได้กับการเตรียมตัวในการวางแผนจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณ

ค่าคาดหวัง	1	2	3	4	5	ผลรวม
ไม่ต้องการเปิดเผย	0.075	0.07	0.2625	0.3625	0.23	1
น้อยกว่า 15,000 บาท	12.375	11.55	43.3125	59.8125	37.95	165
15,000 - 30,000 บาท	11.175	10.43	39.1125	54.0125	34.27	149
30,001 - 45,000 บาท	4.275	3.99	14.9625	20.6625	13.11	57
มากกว่า 45,000 บาท	2.1	1.96	7.35	10.15	6.44	28
ผลรวม	30	28	105	145	92	400

หมายเหตุ: การเตรียมตัวในการวางแผนจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณถูกประเมินด้วยคะแนนจาก 1-5

1 หมายถึง น้อยที่สุด

2 หมายถึง น้อย

3 หมายถึง ปานกลาง

4 หมายถึง มาก

5 หมายถึง มากที่สุด

ตารางที่ 4.39 ค่าChi-squareของความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการเตรียมตัวในการวางแผนจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณ

ค่าChi-square	1	2	3	4	5	ผลรวม
ไม่ต้องการเปิดเผย	0.075	0.070	0.263	1.121	0.230	1.759
น้อยกว่า 15,000 บาท	0.213	0.182	0.167	0.387	0.024	0.973
15,000 - 30,000 บาท	2.083	0.236	1.213	0.075	3.706	7.314
30,001 - 45,000 บาท	4.275	0.246	1.646	3.364	0.272	9.803
มากกว่า 45,000 บาท	2.100	1.960	2.574	0.455	17.316	24.406
ผลรวม	8.747	2.694	5.862	5.403	21.548	44.254

หมายเหตุ: การเตรียมตัวในการวางแผนจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณถูกประเมินด้วยคะแนนจาก 1-5

1 หมายถึง น้อยที่สุด

2 หมายถึง น้อย

3 หมายถึง ปานกลาง

4 หมายถึง มาก

5 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 4.337-4.39 แสดงให้เห็นข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้ในการคำนวณหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการเตรียมตัวในการวางแผนจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 2 ซึ่งค่า Chi-square ที่ได้เท่ากับ 44.254 และค่า P-value เท่ากับ 0.000 ผู้วิจัยจึงปฏิเสธ H_0 : รายได้ที่แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมตัวในการวางแผนจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงยืนยันสมมติฐานที่ 2 ว่าการพึ่งพาเบี้ยผู้สูงอายุจากภาครัฐไม่ใช่คำตอบที่แท้จริงของประชาชนเนื่องจากรายได้ของประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับการเตรียมตัวในการวางแผนจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณได้ดีเยี่ยมอย่างมีนัยยะสำคัญ เพราะผลการวิเคราะห์ Chi-square แสดงให้เห็นว่ารายได้ที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับการเตรียมตัวในการวางแผนจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณ

(3) ระดับการศึกษาของประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับการศึกษาความรู้ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณเอาไว้แล้วได้ดีเยี่ยมอย่างมีนัยยะสำคัญโดยกำหนดให้

H_0 : ระดับการศึกษาที่ต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาความรู้ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณ

H_1 : ระดับการศึกษาที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับการศึกษาความรู้ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณ

ตารางที่ 4.40 ค่าสังเกตของความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการศึกษาความรู้ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณ

ค่าสังเกต	1	2	3	4	5	ผลรวม
ต่ำกว่าประถมศึกษา	8	7	3	1	4	23
ระดับมัธยมศึกษา	16	13	35	22	6	92
ปริญญาตรี	18	11	72	91	43	235
ปริญญาโท	3	2	7	18	17	47
ปริญญาเอก	0	0	0	2	1	3
ผลรวม	45	33	117	134	71	400

หมายเหตุ: การศึกษาความรู้ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณถูกประเมินด้วยคะแนนจาก 1-5

1 หมายถึง น้อยที่สุด

2 หมายถึง น้อย

3 หมายถึง ปานกลาง

4 หมายถึง มาก

5 หมายถึง มากที่สุด

ตารางที่ 4.41 ค่าคาดหวังของความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการศึกษาความรู้ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณ

ค่าคาดหวัง	1	2	3	4	5	ผลรวม
ต่ำกว่าประถมศึกษา	2.5875	1.8975	6.7275	7.705	4.0825	23
ระดับมัธยมศึกษา	10.35	7.59	26.91	30.82	16.33	92
ปริญญาตรี	26.4375	19.3875	68.7375	78.725	41.7125	235
ปริญญาโท	5.2875	3.8775	13.7475	15.745	8.3425	47
ปริญญาเอก	0.3375	0.2475	0.8775	1.005	0.5325	3
ผลรวม	45	33	117	134	71	400

หมายเหตุ: การศึกษาความรู้ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณถูกประเมินด้วยคะแนนจาก 1-5

1 หมายถึง น้อยที่สุด

2 หมายถึง น้อย

3 หมายถึง ปานกลาง

4 หมายถึง มาก

5 หมายถึง มากที่สุด

ตารางที่ 4.42 ค่าChi-squareของความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการศึกษาความรู้ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณ

ค่าChi-square	1	2	3	4	5	ผลรวม
ต่ำกว่าประถมศึกษา	11.322	13.721	2.065	5.835	0.002	32.944
ระดับมัธยมศึกษา	3.084	3.856	2.432	2.524	6.535	18.431
ปริญญาตรี	2.693	3.629	0.155	1.914	0.040	8.430
ปริญญาโท	0.990	0.909	3.312	0.323	8.984	14.518
ปริญญาเอก	0.338	0.248	0.878	0.985	0.410	2.858
ผลรวม	18.426	22.362	8.842	11.581	15.971	77.182

หมายเหตุ: การศึกษาความรู้ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณถูกประเมินด้วยคะแนนจาก 1-5

1 หมายถึง น้อยที่สุด

2 หมายถึง น้อย

3 หมายถึง ปานกลาง

4 หมายถึง มาก

5 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 4.40-4.42 แสดงให้เห็นข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้ในการคำนวณค่าความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 3 ซึ่งค่า Chi-square ที่ได้เท่ากับ 77.182 และค่า P-value เท่ากับ 0.000 ผู้วิจัยจึงปฏิเสธ H_0 : ระดับการศึกษาที่ต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาความรู้ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงยืนยันสมมติฐานที่ 3 ว่าระดับการศึกษาของประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับการศึกษาความรู้ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณเอาไว้แล้วได้ดีเยี่ยมอย่างมีนัยยะสำคัญ เพราะผลการวิเคราะห์ Chi-square แสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษาที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับการศึกษาความรู้ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณ

(4) อาชีพที่แตกต่างกันของประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับความต้องการการสนับสนุนเรื่องความรู้การจัดการชีวิตหลังเกษียณอย่างยั่งยืนอยู่เป็นจำนวนมากอย่างมีนัยยะสำคัญโดยกำหนดให้

H_0 : อาชีพก่อนเกษียณที่ต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจด้านการเงินและการลงทุนก่อนเกษียณอายุ

H_1 : อาชีพก่อนเกษียณที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจด้านการเงินและการลงทุนก่อนเกษียณอายุ

ตารางที่ 4.43 ค่าสังเกตของความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพก่อนเกษียณกับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุ

ค่าสังเกต	1	2	3	4	5	ผลรวม
ค้าขาย	3	5	14	12	5	39
ธุรกิจส่วนตัว	1	2	14	14	4	35
พนักงานเอกชน	1	10	14	10	6	41
รับข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	8	18	58	52	20	156
รับจ้าง	12	14	40	16	2	84
อาชีพอื่นนอกจากที่ระบุมาข้างต้น	3	3	18	14	7	45
ผลรวม	28	52	158	118	44	400

หมายเหตุ: การศึกษาความรู้ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณถูกประเมินด้วยคะแนนจาก 1-5

1 หมายถึง น้อยที่สุด

2 หมายถึง น้อย

3 หมายถึง ปานกลาง

4 หมายถึง มาก

5 หมายถึง มากที่สุด

ตารางที่ 4.44 ค่าคาดหวังของความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพก่อนเกษียณกับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุ

ค่าคาดหวัง	1	2	3	4	5	ผลรวม
ค้าขาย	2.73	5.07	15.405	11.505	4.29	39
ธุรกิจส่วนตัว	2.45	4.55	13.825	10.325	3.85	35
พนักงานเอกชน	2.87	5.33	16.195	12.095	4.51	41
รับข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	10.92	20.28	61.62	46.02	17.16	156
รับจ้าง	5.88	10.92	33.18	24.78	9.24	84
อาชีพอื่นนอกจากที่ระบุมาข้างต้น	3.15	5.85	17.775	13.275	4.95	45
ผลรวม	28	52	158	118	44	400

หมายเหตุ: การศึกษาความรู้ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณถูกประเมินด้วยคะแนนจาก 1-5

1 หมายถึง น้อยที่สุด

2 หมายถึง น้อย

3 หมายถึง ปานกลาง

4 หมายถึง มาก

5 หมายถึง มากที่สุด

ตารางที่ 4.45 ค่าChi-squareของความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุ

ค่าChi-square	1	2	3	4	5	ผลรวม
ค้าขาย	4.000	4.500	40.333	16.000	0.000	64.833
ธุรกิจส่วนตัว	1.096	1.859	0.128	0.541	0.020	3.644
พนักงานเอกชน	0.858	6.528	0.002	0.010	1.201	8.599
รับข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	9.170	30.118	107.913	131.658	53.202	332.061
รับจ้าง	0.107	1.945	7.586	19.583	13.393	42.613
อาชีพอื่นนอกจากที่ระบุมา ข้างต้น	1.411	5.744	6.945	4.690	0.543	19.332
ผลรวม	16.642	50.694	162.908	172.482	68.358	471.083

หมายเหตุ: การศึกษาความรู้ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณ ถูกประเมินด้วยคะแนนจาก 1-5

1 หมายถึง น้อยที่สุด

2 หมายถึง น้อย

3 หมายถึง ปานกลาง

4 หมายถึง มาก

5 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 4.43–4.45 แสดงให้เห็นข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้ในการคำนวณหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 4 ซึ่งค่า Chi-square ที่ได้เท่ากับ 471.083 และค่า P-value เท่ากับ 0.038 ผู้วิจัยจึงปฏิเสธ H₀: อาชีพก่อนเกษียณที่ต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจด้านการเงินและการลงทุนก่อนเกษียณอายุ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงยืนยันสมมติฐานที่ 4 ว่าอาชีพที่แตกต่างกันของประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับความต้องการการสนับสนุนเรื่องความรู้การจัดการชีวิตหลังเกษียณอย่างยั่งยืนอยู่เป็นจำนวนมากอย่างมีนัยยะสำคัญ เพราะผลการวิเคราะห์ Chi-square แสดงให้เห็นว่าอาชีพก่อนเกษียณที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจด้านการเงินและการลงทุนก่อนเกษียณอายุ

ตารางที่ 4.46 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน ที่	รายละเอียดการสมมติฐาน	ผลการ ทดสอบ
1	การรับรู้เรื่องสังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันมีเพิ่มขึ้นโดยเทียบเคียงจากเพศที่ต่างกัน ของประชากรกลุ่มตัวอย่างว่ามีความสัมพันธ์กับการออมและการลงทุนก่อนวัย เกษียณอายุได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ	✓
2	การพึ่งพาเบี้ยผู้สูงวัยจากภาครัฐไม่ใช่คำตอบที่แท้จริงของประชาชนเนื่องจาก รายได้ของประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับการเตรียมตัวในการ วางแผนจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณได้ดีเยี่ยมอย่างมีนัยยะสำคัญ	✓
3	ระดับการศึกษาของประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับการศึกษาความรู้ ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณเอาไว้แล้วได้ดี เยี่ยมอย่างมีนัยยะสำคัญ	✓
4	อาชีพที่แตกต่างกันของประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับความต้องการ การสนับสนุนเรื่องความรู้การจัดการชีวิตหลังเกษียณอย่างยั่งยืนอยู่เป็นจำนวน มากอย่างมีนัยยะสำคัญ	✓

จากตาราง 4.46 ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ยอมรับสมมติฐานการวิจัยการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืน
เพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษาชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี ทุกข้อ เนื่องจากผลการ
ทดสอบสมมติฐานทุกข้อ ปรากฏค่า P-Value ว่ามีค่าน้อยกว่า 0.05 จึงสามารถยอมรับสมมติฐานทั้ง 4 ข้อใน
การวิจัยการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษาชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม
จังหวัดราชบุรี ในครั้งนี้ได้ ผู้วิจัยจึงสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การรับรู้เรื่องสังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันมีเพิ่มขึ้นโดยเทียบเคียงจากเพศที่ต่างกันของประชากรกลุ่ม
ตัวอย่างว่ามีความสัมพันธ์กับการออมและการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ
2. การพึ่งพาเบี้ยผู้สูงวัยจากภาครัฐไม่ใช่คำตอบที่แท้จริงของประชาชนเนื่องจากรายได้ของประชาชน
กลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับการเตรียมตัวในการวางแผนจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณได้ดีเยี่ยมอย่างมีนัย
ยะสำคัญโดยกำหนดให้
3. ระดับการศึกษาของประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับการศึกษาหาความรู้ทางการเงินและ
การลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณเอาไว้แล้วได้ดีเยี่ยมอย่างมีนัยยะสำคัญและ
4. อาชีพที่แตกต่างกันของประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับความต้องการการสนับสนุนเรื่อง
ความรู้การจัดการชีวิตหลังเกษียณอย่างยั่งยืนอยู่เป็นจำนวนมากอย่างมีนัยยะสำคัญ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวจัย “การวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษาชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะทราบแนวทางการถึงสิ่งต่อไปนี้

- 1) ทศนคติและพฤติกรรมการจัดการการใช้ชีวิตของประชาชนวัยเกษียณอายุโดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ วัยทำงานที่ยังไม่เกษียณอายุ
- 2) แนวทางส่งเสริมการวางแผนการจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุอย่างยั่งยืน และ
- 3) ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งก่อนและหลังเกษียณอายุโดยเทียบกับกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม คือ วัยทำงาน และ วัยเกษียณ

ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงการสำรวจ (Survey Research) ซึ่งประยุกต์ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Method) ซึ่งประชากรกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้คือ ประชากรกลุ่มวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 25-59 ปี และเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ที่ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี โดยกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้รวบรวมเก็บแบบสอบถาม มีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน เพื่อที่จะได้มาซึ่งข้อมูลในการวิเคราะห์อันนำมาซึ่งความครบถ้วนและถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้ MS Excel ในการวิเคราะห์ด้วยวิธีหาค่าความถี่ อัตราส่วนค่ากลางของข้อมูลการวัดการกระจายของข้อมูล และวิธี Chi-square

สรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถแบ่งการสรุปผลการวิจัยออกได้เป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 การเปรียบเทียบการแจกแจงข้อมูลส่วนบุคคลในการเตรียมความพร้อมในการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ โดยตารางไขว้และกราฟ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมในการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษาชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี โดยการวัดค่ากลางของข้อมูล (mean) การวัดการกระจายของข้อมูล (Standard Deviation)

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้มุ่งเน้นเพื่อศึกษาหาแนวทางให้ประชาชนวัยเกษียณอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ที่ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ทั้งหมด 400 คนนั้น เป็นเพศหญิง คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 61 เพศชาย คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 37 และเพศทางเลือก คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 2 ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานะสมรสโสด คิดอัตราส่วนร้อยละ 43 ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือที่ผู้สมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 41 ซึ่งสถานะสมรสโสดและสมรสแล้วคือสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถาม 2 อันดับที่สูงที่สุด

การสำรวจครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 25-59 ปี โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุดคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 36 อันดับต่อมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 51-59 ปี และกลุ่มอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 23 และ 24 ตามลำดับ นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 59 และระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 23

ผู้วิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 41 และผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,000-30,000 คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 37 และอาชีพก่อนเกษียณของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือผู้รับข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจซึ่งมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 39 และอันดับต่อมาของอาชีพก่อนเกษียณที่มีผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดคืออาชีพรับจ้าง คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 21

ขณะที่อาชีพหลังเกษียณอายุของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตั้งใจว่าเมื่อเกษียณอายุแล้วจะประกอบอาชีพอะไร ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามต้องการที่จะประกอบธุรกิจส่วนตัวมากที่สุดถึง คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 36 โดยที่อันดับต่อมาคืออาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 24 และอันดับที่ 3 คือไม่ประกอบอาชีพอะไรหลังเกษียณอายุเพราะตั้งใจจะเป็นผู้ว่างงาน คิดเป็นร้อยละ 22 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ยังไม่มีบุตร คิดเป็นร้อยละ 48 และผู้ที่มีจำนวนบุตรแค่เพียง 1 คน คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 46

สำหรับสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามว่าก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับใคร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ก่อนเกษียณได้อาศัยอยู่กับครอบครัว (สามี/ภรรยา/บุตร) คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 54 และอันดับต่อมาคือผู้ก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับพ่อแม่/ญาติ/พี่น้อง คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 35 ขณะที่หลังเกษียณอายุเป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่าสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามที่หลังเกษียณจะยังอาศัยอยู่กับครอบครัว (สามี/ภรรยา/บุตร) ได้มีอัตราส่วนที่ปรับเพิ่มขึ้นจากเดิมที่คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 54 ได้ปรับเพิ่มขึ้นเป็นอัตราส่วนร้อยละ 58 และในทำนองเดียวกันอัตราส่วนของอันดับรองลงมาของผู้ตอบแบบสอบถามที่หลังเกษียณตั้งใจจะอาศัยอยู่กับพ่อแม่/ญาติ/พี่น้อง จากเดิมก่อนเกษียณ คิดเป็นร้อยละ 34 ได้ปรับลดลงเหลือเพียงอัตราส่วนร้อยละ 33

ทางด้านสถานภาพการอยู่อาศัยของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอัตราส่วนที่เท่ากันคือ อัตราส่วนร้อยละ 50 ทั้งเป็นสถานภาพการอยู่อาศัยที่เป็นเจ้าของบ้านและสถานภาพการอยู่อาศัยที่เป็นผู้อาศัย ทั้งนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ไม่มีบัตรเครดิต คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 55 และอันดับต่อมาคือผู้ไม่มีบัตรเครดิตจำนวนแค่ 1 ใบ คิดเป็นร้อยละ 19

ส่วนที่ 2 การเปรียบเทียบการแจกแจงข้อมูลส่วนบุคคลในการเตรียมความพร้อมในการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ โดยตารางไขว้และกราฟ

ผู้วิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะให้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุดสำหรับทุกข้อมูลส่วนบุคคลที่ใช้ในการหาความสัมพันธ์กับการวางแผนชีวิตหลังเกษียณ โดยพบว่าเพศหญิงได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุด เมื่อคิดจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาคือเพศชาย จากนั้นผู้วิจัยพบว่าช่วงอายุที่ 25-29 ปีเป็นช่วงอายุที่มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุด และอันดับต่อมาคือช่วงอายุที่ 51-59 ปีที่ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดด้วยเช่นกัน

ด้านสถานะสมรสผู้วิจัยพบว่าพบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานะสมรสโสดได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุด อันดับต่อมาคือผู้ที่สมรสแล้ว ส่วนระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้วางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุนั้น พบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามระดับปริญญาตรีได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดเป็นอันดับ 1 และอันดับ 2 คือ กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามระดับปริญญาโท เรื่องระดับการศึกษาที่ผู้วิจัยค้นพบว่ามีความสัมพันธ์กับการศึกษาหาความรู้ด้านการเงินเพื่อการเกษียณอายุได้สอดคล้องกับ ัฒนวรรณ์ (3561) ที่ได้กล่าวไว้ว่าระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อการชวนชวนหาความรู้ของวัยทำงานเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณ

นอกจากนี้ในเรื่องของระดับรายได้ ผู้วิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับรายได้ที่น้อยกว่า 15,000 บาท คือกลุ่มได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุด เมื่อเทียบกับกลุ่มของระดับรายได้ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด และอันดับต่อมาคือผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับรายได้ที่ 15,000-30,000 บาท โดยที่อาชีพก่อนเกษียณของผู้ตอบแบบสอบถามที่รับข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่ทำธุรกิจส่วนตัว

เมื่อเกษียณอายุแล้วอาชีพที่กลุ่มตัวอย่างที่ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดตั้งใจจะประกอบธุรกิจส่วนตัวเป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือตั้งใจจะว่างงาน ไม่ได้สนใจจะประกอบอาชีพใดๆ หลังเกษียณทั้งสิ้น และสำหรับจำนวนบุตรของกลุ่มตัวอย่างเป็นที่น่าสนใจว่ากลุ่มผู้ไม่มีบุตรได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุด จากนั้นคือคือกลุ่มผู้มีบุตร 1 คนที่ได้วางแผนชีวิตตนเองหลังเกษียณอายุไว้อยู่ในระดับมากที่สุด

นอกจากนั้นเรื่องการอยู่อาศัยทั้งก่อนและหลังเกษียณของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มที่ก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับครอบครัว (สามี/ภรรยา/บุตร) ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุด อันดับต่อมาคือกลุ่มที่ก่อนเกษียณอาศัยอยู่กับพ่อแม่/ญาติ/พี่น้อง ขณะที่หลังเกษียณอายุผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่กับ

ครอบครัว (สามี/ภรรยา/บุตร) ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มที่หลังเกษียณจะอาศัยอยู่กับพ่อแม่/ญาติ/พี่น้องก็ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดด้วยเช่นกัน

ที่สนใจเป็นอย่างยิ่งคือความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการอยู่อาศัยกับการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุ ที่ผู้วิจัยพบว่าอัตราส่วนร้อยละของกลุ่มสถานภาพการอยู่อาศัยในฐานะเจ้าของบ้านและกลุ่มสถานภาพการอยู่อาศัยในฐานะผู้อาศัยต่างมีอัตราส่วนที่เท่ากันในเรื่องการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุด และในเรื่องของจำนวนบัตรเครดิตที่กลุ่มตัวอย่างมีนั้น ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มผู้ไม่มีบัตรเครดิตได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุด และรองลงมาคือกลุ่มผู้ที่มีบัตรเครดิตจำนวน 1 ใบที่ได้มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมากที่สุดด้วยเช่นกัน

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมในการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษาชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี โดยการวัดค่ากลางของข้อมูล (mean) การวัดการกระจายของข้อมูล (Standard Deviation)

ทั้งนี้ปัจจัยต่างๆที่ปรากฏอยู่ด้านล่างและถูกใช้ในแบบสอบถามคือหัวข้อผู้วิจัยได้อ้างอิงมาจากแนวคิดและทฤษฎีต่างๆในบทที่ 2 ที่เกี่ยวข้องกับ การวางแผนการจัดการทางการเงินและคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ เพื่อใช้เป็นกรอบอ้างอิงการศึกษาการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษาชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพนาราม จังหวัดราชบุรี โดยวิเคราะห์ความพร้อมพร้อมของกลุ่มตัวอย่างในด้านต่าง ๆ ทั้ง 8 หัวข้อหลักดังต่อไปนี้

ตาราง 5.1 หัวข้อหลัก 8 เรื่องที่ใช้หาความสัมพันธ์ในการเตรียมความพร้อมในการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ

การวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อหา พิจารณาการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ	
➤ ความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ	➤ การวางแผนชีวิตหลังเกษียณ
➤ ประสบการณ์ด้านการออมและการลงทุน	➤ รูปแบบวิธีที่ใช้ในการศึกษาหาข้อมูลที่สนใจ
➤ ภาระค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน	➤ ความพึงพอใจในเงินที่ใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน
➤ สุขอนามัยและชีวิตความเป็นอยู่	➤ เรื่องที่ภาครัฐควรส่งเสริมเพื่อให้เกิดการจัดการการวางแผนแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ

นอกจากนี้การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้นำใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.2 เกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลเพื่อหาความสัมพันธ์ในการเตรียมความพร้อมในการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ

คะแนนเฉลี่ย	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์
1.00 – 1.49	รู้สึกเห็นด้วย หรือมีส่วนร่วม หรือมีความสนใจ ในระดับน้อยที่สุด
1.50 – 2.49	รู้สึกเห็นด้วย หรือมีส่วนร่วม หรือมีความสนใจ ในระดับน้อย
2.50 – 3.49	รู้สึกเห็นด้วย หรือมีส่วนร่วม หรือมีความสนใจ ในระดับปานกลาง
3.50 – 4.49	รู้สึกเห็นด้วย หรือมีส่วนร่วม หรือมีความสนใจ ในระดับมาก
4.50 – 5.00	รู้สึกเห็นด้วย หรือมีส่วนร่วม หรือมีความสนใจ ในระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์พบว่าความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุโดยภาพรวมนั้น กลุ่มตัวอย่างมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องการวางแผนและการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 โดยคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 8 หัวข้อหลักสามารถเรียงอันดับและสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.3 สรุปผลการวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมในการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ

หัวข้อ	คะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
1. ความพึงพอใจในเงินที่ใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน	3.53	ระดับมาก
2. ความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ	3.47	ระดับปานกลาง
3. เรื่องที่ภาครัฐควรส่งเสริมเพื่อให้เกิดการจัดการการวางแผนแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ	3.23	ระดับปานกลาง
4. รูปแบบวิธีที่ใช้ในการศึกษาหาข้อมูลที่สนใจ	3.02	ระดับปานกลาง
5. ภาระค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน	2.53	ระดับปานกลาง
6. การวางแผนชีวิตหลังเกษียณ	2.42	ระดับน้อย
7. สุขอนามัยและชีวิตความเป็นอยู่	2.41	ระดับน้อย
8. ประสบการณ์ด้านการออมและการลงทุน	2.23	ระดับน้อย

จากตาราง 5.3 สามารถสรุปได้ว่าระดับการเตรียมความพร้อมในการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ ของชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี มีเพียงแค่เรื่องความพึงพอใจในเงินที่ใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบันเพียงเท่านั้นที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เพราะคะแนนเฉลี่ยส่วนใหญ่นั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยจะเป็นเรื่อง ความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ เรื่องที่ภาครัฐควรส่งเสริมเพื่อให้เกิดการจัดการวางแผนแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ รูปแบบวิธีที่ใช้ในการศึกษาหาข้อมูลที่สนใจและภาระค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน และเรื่องที่ได้คะแนนเฉลี่ยในระดับน้อยคือ การวางแผนชีวิตหลังเกษียณ สุขอนามัย และชีวิตความเป็นอยู่และ ประสบการณ์ด้านการออมและการลงทุน

ต่อมาผู้วิจัยได้แยกรายละเอียดประเด็นที่ศึกษาในแต่ละข้อโดยเริ่มจากความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างนี้ได้มีการวางแผนทางการเงินเพื่อชีวิตวัยเกษียณอยู่ในระดับมากและมีความรู้ความเข้าใจทางการเงินมากเพียงพอเพื่อชีวิตวัยเกษียณ และได้ศึกษาหาข้อมูลเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับชีวิตวัยเกษียณโดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ในทางตรงกันข้ามในเรื่องประสบการณ์ด้านการออมและการลงทุนโดยภาพรวมนั้น มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย โดยเมื่อพิจารณาจากรายละเอียดย่อยจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้แต่ฝากเงินไว้ที่ธนาคารเมื่อเทียบกับการออมและการลงทุนประเภทอื่น ซึ่งคะแนนเฉลี่ยของการฝากเงินไว้ที่ธนาคารอยู่ในระดับมาก เหมือนกับการศึกษาวิจัยของมุกดา (2558) ที่เปิดเผยว่าวัยทำงานส่วนใหญ่ไม่ได้มีการลงทุนอย่างอื่นนอกเหนือจากเงินฝากในธนาคาร ในขณะที่การซื้อสลากออมสิน ซื้อกองทุน เล่นหุ้น ซื้อขายอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Forex) ซื้อขายสกุลเงินดิจิทัล (Bitcoin) ฝากสหกรณ์ รวมถึงการออมเงินหรือการลงทุนทางการเงินในรูปแบบอื่นอยู่ในระดับน้อย

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยของภาระค่าใช้จ่ายในปัจจุบันโดยภาพรวมนั้น อยู่ในระดับปานกลาง และถ้าพิจารณารายละเอียดปลีกย่อยจะพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามนั้นปัจจุบันมีภาระค่าใช้จ่ายด้านค่าสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอินเทอร์เน็ต ค่าโทรศัพท์ อยู่ในอันดับสูงที่สุด เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายอื่นๆ อาทิ เช่น ค่าดูแลบิดามารดา/ผู้มีอุปการคุณ ค่ารักษาพยาบาล ค่ายา ค่างวดผ่อนรถยนต์ ค่าบัตรเครดิต เป็นต้น

สำหรับเรื่องสุขอนามัยและชีวิตความเป็นอยู่โดยภาพรวมนั้น คะแนนเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามถือว่าอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในรายละเอียดย่อยจะเห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามนั้นมีสุขภาพพลานามัยแข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยในส่วนนี้อยู่ในระดับมาก ในทางกลับกันประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องคอยพบแพทย์ตามนัดเป็นประจำ เดือนละ 1-2 ครั้ง มีโรคประจำตัว ไม่ค่อยแข็งแรง ต้องทานยาตามที่แพทย์สั่งทุกวัน และต้องมีคนช่วยดูแล ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้แบบปกติ กลุ่มนี้มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

อีกเรื่องที่น่าสนใจไม่แพ้กันคือเรื่องการวางแผนชีวิตหลังเกษียณที่คะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวมนั้น อยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดย่อจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างมักแสดงความคิดเห็นว่าพวกเขาได้มีการวางแผนที่จะดูแลตัวเองด้วยเงินเก็บหรือเงินลงทุนก่อนเกษียณได้อย่างสบาย ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตามการวางแผนชีวิตหลังเกษียณที่คิดเอาไว้ว่าจะให้ลูกหลานดูแลเลี้ยงดูยามแก่เฒ่าจ้างคนมาดูแลที่บ้าน ไม่ต้องเป็นภาระลูกหลาน รวมทั้งการไปอาศัยอยู่บ้านพักคนชรา หรือศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ นั้น มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เท่ากับเป็นการแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างจะใช้เงินเก็บหรือเงินลงทุนก่อนเกษียณในการเลี้ยงดูตัวเองหลังเกษียณเป็นสำคัญ

ส่วนเรื่องรูปแบบวิธีที่ใช้ในการศึกษาหาข้อมูลที่น่าสนใจของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมนั้น อยู่ในระดับปานกลาง โดยที่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดย่อจะพบว่าการศึกษาหาข้อมูลที่สนใจผ่านช่องทาง YouTube จะได้รับความสนใจจากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเป็นพิเศษ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อเทียบกับ การศึกษาหาข้อมูลที่น่าสนใจในรูปแบบอื่น ไม่ว่าจะเป็นการอ่านหนังสือ/บทความในรูปแบบกระดาษ หรือเป็นเล่มที่สัมผัสได้ การลงทะเบียนเรียน/อบรม/สัมมนา ตามสถานที่ต่างๆ อีกทั้งการลงทะเบียนเรียน/อบรม/สัมมนา แบบออนไลน์ ที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

อีกประเด็นที่ควรได้รับการพิจารณาคือเรื่องความพึงพอใจในเงินที่ใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ที่คะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวมนั้น อยู่ในระดับที่มากแล้ว แต่ทว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังมีความต้องการที่จะหารายได้เสริมเพื่อสนับสนุนค่าครองชีพ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากด้วย โดยที่กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่รู้สึกว่าการดำรงชีวิตในปัจจุบันนั้นเพียงพอต่อการดำเนินชีวิต ไม่เดือดร้อน มีคะแนนเฉลี่ยอยู่เพียงระดับปานกลาง

ประเด็นสุดท้ายของการวิเคราะห์คือเรื่องที่ภาครัฐควรส่งเสริมเพื่อให้เกิดการจัดการวางแผนแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งถ้าการเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องโครงการส่งเสริมการดูแลสุขภาพเพื่อชีวิตวัยเกษียณ ความรู้ความเข้าใจด้านการเงินและการลงทุนก่อนเกษียณอายุ โครงการสนับสนุนทางการเงินด้านอื่นๆเพื่อชีวิตวัยเกษียณ โครงการส่งเสริมการออมเงินและการลงทุนเพื่อชีวิตวัยเกษียณ และรณรงค์ให้เกิดการวางแผนทางการเงินก่อนเกษียณอายุ เป็นอย่างมากตามลำดับ

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานเพื่อหาผลลัพธ์และแนวทางให้บรรลุมิติประสงค์การวิจัยการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ กรณีศึกษาชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี โดยการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย สมมติฐานทั้งหมด 4 ข้อ

(1) การรับรู้เรื่องสังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันมีเพิ่มขึ้นโดยเทียบเคียงจากเพศที่ต่างกันของประชากรกลุ่มตัวอย่างว่ามีความสัมพันธ์กับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยกำหนดให้

H0: เพศที่ต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุ

H1: เพศที่ต่างันมีความสัมพันธ์กับการลงทุนก่อนวัยเกษียณอายุ

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1: ยอมรับ

(2) การพึ่งพาเบี้ยผู้สูงวัยจากภาครัฐไม่ใช่คำตอบที่แท้จริงของประชาชนเนื่องจากรายได้ของประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับการเตรียมตัวในการวางแผนจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณได้ดีย่อมอย่างมีนัยสำคัญโดยกำหนดให้

H0: รายได้ที่ต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมตัวในการวางแผนจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณ

H1: รายได้ที่ต่างันมีความสัมพันธ์กับการเตรียมตัวในการวางแผนจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณ

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2: ยอมรับ

(3) ระดับการศึกษาของประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับการศึกษาความรู้ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณเอาไว้แล้วได้ดีย่อมอย่างมีนัยยะสำคัญโดยกำหนดให้

H0: ระดับการศึกษาที่ต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาความรู้ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณ

H1: ระดับการศึกษาที่ต่างันมีความสัมพันธ์กับการศึกษาความรู้ทางการเงินและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมชีวิตวัยเกษียณ

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3: ยอมรับ

(4) อาชีพที่แตกต่างกันของประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับความต้องการการสนับสนุนเรื่องความรู้การจัดการชีวิตหลังเกษียณอย่างยั่งยืนอยู่เป็นจำนวนมากอย่างมีนัยยะสำคัญโดยกำหนดให้

H0: อาชีพก่อนเกษียณที่ต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจด้านการเงินและการลงทุนก่อนเกษียณอายุ

H1: อาชีพก่อนเกษียณที่ต่างันมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจด้านการเงินและการลงทุนก่อนเกษียณอายุ

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4: ยอมรับ

กล่าวโดยสรุปคือ ผู้วิจัยได้ทดสอบสมมติฐานด้วยวิธีทางสถิติเชิงอนุมาน โดยวิธีการทดสอบ Chi-square แล้วพบว่าค่า P-value ของสมมติฐานทั้ง 4 ข้อนั้นมีค่าน้อยกว่าค่า $\alpha = 0.05$ ซึ่งถือว่าเป็นระดับนัยสำคัญ ผู้วิจัยจึงสามารถยอมรับสมมติฐานทั้ง 4 ข้อในการวิจัยการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุกรณีศึกษาชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี ในครั้งนี้

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยข้างต้น สะท้อนให้เห็นสิ่งที่ผู้วิจัยตั้งใจจะศึกษาในการทำวิจัยนี้ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณวุฒิประสงค์การวิจัยที่ละข้อจะพบว่า

1) ทศนคติและพฤติกรรมกรรมการจัดการการใช้ชีวิตของประชาชนวัยเกษียณอายุโดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ วัยทำงานที่ยังไม่เกษียณอายุ

ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้ศึกษาที่ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี ทั้ง 400 คน นั้นมีการเตรียมพร้อมสำหรับการวางแผนการจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุอย่างยั่งยืนเพียงแค่ระดับปานกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ รูปแบบวิธีที่ใช้ในการศึกษาหาข้อมูลที่สนใจ และภาระค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน ซึ่งทั้ง 3 หัวข้อที่กล่าวมานั้นเป็นเรื่องที่ประชาชนวัยทำงานที่ยังไม่เกษียณสามารถพัฒนาตนเองให้ก้าวมาสู่ความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุในระดับมากไปจนถึงมากที่สุด ส่วนเรื่องที่ภาครัฐควรส่งเสริมเพื่อให้เกิดการจัดการวางแผนแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุที่ได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางด้วยเช่นกัน ผู้วิจัยจะนำไปอภิปรายนิตยประสงค์ข้อถัดไป

เริ่มตั้งแต่เรื่องความพึงพอใจในเงินที่ใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้คะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อเทียบกับหัวข้อทั้งหมดที่ได้ศึกษา แต่ถ้าวิเคราะห์ในรายละเอียดจะพบว่าภาพรวมและข้อเท็จจริงนั้นสวนทางกัน เพราะคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่คะแนนเฉลี่ยในส่วนความต้องการรายได้เสริมเพื่อสนับสนุนค่าครองชีพ ก็มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากด้วยเช่นกัน สะท้อนให้เห็นว่าความพึงพอใจในเงินที่ตนใช้จ่ายเพื่อดำรงชีวิตประจำวันนั้น ไม่ได้เพียงพออย่างแท้จริง เพราะประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังต้องการรายได้เสริมเพื่อสนับสนุนค่าครองชีพอยู่เลย

ส่วนเรื่องความเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุแม้กลุ่มตัวอย่างจะได้มีการวางแผนทางการเงินเพื่อชีวิตวัยเกษียณอยู่ในระดับมาก แต่ทว่าการมีความรู้ความเข้าใจทางการเงินมากเพียงพอเพื่อชีวิตวัยเกษียณและการศึกษาหาข้อมูลเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับชีวิตวัยเกษียณนั้นยังอยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่าความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุที่แท้จริง ยังต้องมีการพัฒนาไปอีก เพราะถ้าประชาชนวัยทำงานได้มีความรู้ความเข้าใจทางการเงินมากเพียงพอเพื่อชีวิตวัยเกษียณ อีกทั้งได้มีการศึกษาหาข้อมูลเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับชีวิตวัยเกษียณให้อยู่ในระดับดีเยี่ยมหรือระดับมากที่สุดแล้ว สังคมก็จะมีการเรียนรู้และช่วยเหลือตัวเองได้อย่างยั่งยืน

สำหรับเรื่องรูปแบบการเรียนรู้และศึกษาหาข้อมูลที่กลุ่มวัยทำงานให้ความสนใจนั้น แม้รูปแบบวิธีที่ใช้ในการศึกษาหาข้อมูลที่สนใจส่วนมากจะเป็นวิธีการศึกษาหาข้อมูลที่สนใจผ่านช่องทาง YouTube ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนวัยเกษียณอายุในปัจจุบัน นิยมใช้ช่องทางหรือสื่อออนไลน์ในการเรียนรู้และหาเรื่องที่ตนสนใจ ทั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ที่มีการพัฒนาขึ้นจากเมื่อก่อน เพราะประชากรกลุ่มตัวอย่างไม่ได้มีความสนใจการเรียนรู้แค่เพียงการเข้าห้องเรียน/อบรม/สัมมนา แบบที่ตนเองต้องเดินทางไปเรียนในห้องที่

จัดการเรียนการสอนด้วยตนเองแบบแต่ก่อนแล้ว แต่กลายเป็นว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อในรูปแบบคลิปวิดีโอบนช่องทาง YouTube เป็นช่องทางที่ง่ายและสะดวกอีกทั้งไม่ผูกมัดเรื่องเวลาและค่าใช้จ่ายของผู้ที่ต้องการศึกษาหาข้อมูลเรื่องนั้นๆ

อย่างไรก็ดี ถ้ามองข้ามเรื่องค่าใช้จ่ายและข้อผูกมัดอื่นๆ เช่น เวลา และการเดินทางมาเรียน จะพบว่า การเรียนผ่าน YouTube ค่อนข้างได้ผลตอบรับที่ดีเลยทีเดียว ขณะที่การเรียนรู้ในรูปแบบการอบรม/สัมมนา ผ่านช่องทางออนไลน์ที่ไม่ใช่ YouTube ยังไม่ค่อยได้รับความสนใจเท่าที่ควร เพราะถ้าเรียงลำดับค่าเฉลี่ยตามตารางที่ 4.31 ในบทที่ 4 ที่ได้อธิบายถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของวิธีที่ใช้ในการศึกษาหาข้อมูลที่สนใจจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้วิธีศึกษาหาข้อมูลที่สนใจด้วยการอ่านหนังสือ/บทความในรูปแบบกระดาษหรือเป็นเล่มที่สัมผัสได้และการลงทะเบียนเรียน/อบรม/สัมมนา ตามสถานที่ต่างๆ มากกว่าการลงทะเบียนเรียน/อบรม/สัมมนา แบบออนไลน์

ประเด็นที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้สะท้อนให้เห็นว่านอกจากการเรียนรู้ผ่านช่องทาง YouTube แล้ว การเรียนรู้อย่างคงนิยมการเรียนแบบที่มีการสัมผัสกระดาษและได้เดินทางไปเรียนยังสถานที่จริงแบบเจอตัวผู้สอนมากกว่า ซึ่งกลุ่มตัวอย่างแม้จะเป็นวัยทำงานที่ยังไม่เกษียณอายุ แต่การใช้ชีวิตยังคงเลือกที่จะปฏิบัติตามแนวทางที่ตนคุ้นเคยมากกว่าการที่จะเปลี่ยนแปลงเป็นการเรียนรู้ในแบบสมัยใหม่หรือแบบออนไลน์ 100% อย่างที่ควรจะเป็น

อีกประเด็นที่ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นจากข้อมูลในตาราง 5.3 ที่ได้สรุปผลการวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมในการวางแผนการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุเอาไว้ นั่นคือ เรื่องภาระค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน ที่คะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวมนั้น อยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อถ้าพิจารณารายละเอียดปลีกย่อยจะพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามนั้นปัจจุบันมีภาระค่าใช้จ่ายด้านค่าสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอินเทอร์เน็ต ค่าโทรศัพท์ อยู่ในอันดับสูงที่สุด เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายอื่นๆ จุดนี้ทำให้เห็นว่าทัศนคติการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุของกลุ่มตัวอย่างก็ยังคงหนีไม่พ้นค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันที่ทุกคนต่างแสดงออกว่าค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคต่างๆนั้น ยังเป็นภาระหลักที่ตนต้องรับผิดชอบกันอยู่ มากกว่าค่าใช้จ่ายที่น่าจำเป็นในส่วนอื่น เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่ายา ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น ทำให้สามารถพิจารณาได้ว่ากลุ่มวัยทำงานที่ได้ศึกษานั้นมีความกังวลแค่เรื่องค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคมากกว่าการวางแผนค่าใช้จ่ายส่วนอื่นที่อาจต้องเกี่ยวข้องเมื่อเกษียณอายุ

2) แนวทางส่งเสริมการวางแผนการจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุอย่างยั่งยืน

ถ้าพิจารณาแนวทางส่งเสริมการวางแผนการจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุอย่างยั่งยืนนั้น ก็ต้องมาพิจารณากันต่อในเรื่องที่ภาครัฐควรส่งเสริมเพื่อให้เกิดการจัดการการวางแผนแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ ซึ่งจะพิจารณาในรายละเอียดย่อยจากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ในครั้งนี้ โดยการเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามตาราง 4.33 ในบทที่ 4 ที่แสดงให้เห็นถึงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ของเรื่องที่ภาครัฐควรส่งเสริมเพื่อให้เกิดการจัดการการวางแผนแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ จะพบว่า กลุ่มวัยทำงานที่ได้ศึกษานั้น ให้คะแนนเฉลี่ยเรื่องโครงการส่งเสริมการดูแลสุขภาพเพื่อชีวิตวัยเกษียณมากเป็นอันดับ 1 มากกว่าการขอให้ส่งเสริมด้านความรู้ความเข้าใจด้านการเงินและการลงทุนก่อนเกษียณอายุ จากนั้นถึงจะเป็นเรื่องโครงการสนับสนุนทางการเงินด้านอื่นๆ เพื่อชีวิตวัยเกษียณ ตามมาด้วยโครงการส่งเสริมการออมเงินและการลงทุนเพื่อชีวิตวัยเกษียณ และปิดท้ายด้วยเรื่องการรณรงค์ให้เกิดการวางแผนทางการเงินก่อนเกษียณอายุ

ถ้ามองจากความคิดเห็นส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงออกก็เท่ากับว่าประเด็นที่กลุ่มวัยทำงานอยากให้ภาครัฐส่งเสริมหรือดูแลเป็นพิเศษเพื่อเชื่อมโยงการวางแผนการจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุอย่างยั่งยืนนั้นก็จะเป็นเรื่องโครงการส่งเสริมการดูแลสุขภาพเพื่อชีวิตวัยเกษียณ แทนที่จะเป็นการขอให้ส่งเสริมด้านความรู้ความเข้าใจด้านการเงินและการลงทุนก่อนเกษียณอายุ และการรณรงค์ให้เกิดการวางแผนทางการเงินก่อนเกษียณอายุ ซึ่งผู้วิจัยได้เห็นว่าถ้าการเพิ่มขึ้นของวัยเกษียณดังกล่าวนี้มีอิทธิพลต่อสภาพเศรษฐกิจโดยรวม (OCSC, 2017) จึงจำเป็นที่ภาครัฐควรให้การสนับสนุนโดยการให้ความรู้ความเข้าใจด้านการเงินและการลงทุนก่อนเกษียณอายุก่อนเป็นอันดับแรก ผนวกกับการรณรงค์ให้เกิดการวางแผนทางการเงินก่อนเกษียณอายุ เพื่อจะได้เป็นการวางแผนการจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุอย่างยั่งยืน

เหมือนดังเช่นที่องค์กรต่างๆ และบริษัททั้งหลายในประเทศอเมริกาได้มีการนำกลยุทธ์การวางแผนรายได้หลังเกษียณมาใช้ขณะที่พนักงานยังไม่เกษียณอายุ และดูเหมือนแผนการเก็บออมเพื่อวัยเกษียณจะประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมากด้วย (Choi, Laibson, Madrian, and Metrick 2006; Thaler and Benartzi, 2547) จุดนี้คือการที่กลุ่มวัยทำงานได้ข้อมูลได้ความรู้ความเข้าใจทางด้านการเงินเพื่อวางแผนชีวิตตนเองหลังวัยเกษียณได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกลุ่มวัยทำงานสามารถคำนวณรายรับ รายจ่ายและผลตอบแทนที่จะได้รับซึ่งเอาไว้ใช้สำหรับค่าใช้จ่ายที่ตนต้องดูแลเมื่อยามเกษียณอายุได้อย่างยอดเยี่ยม

ดังนั้นนอกจากการให้ความรู้ความเข้าใจในทางด้านการเงินก่อนเกษียณอายุแล้ว การรณรงค์ให้เกิดการวางแผนทางการเงินก่อนเกษียณอายุก็จำเป็นไม่แพ้กัน เพราะถ้ามีกระแสรณรงค์ให้เกิดการวางแผนทางการเงินก่อนเกษียณอายุในสังคมไทยอย่างมากพอแล้ว ผู้วิจัยเชื่อว่ากลุ่มวัยทำงานในประเทศไทยก็ย่อมจะหันมาสนใจและเริ่มการวางแผนการจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุอย่างยั่งยืนด้วยอย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามด้านการส่งเสริมการดูแลสุขภาพเพื่อชีวิตวัยเกษียณนั้นก็เป็นเรื่องที่สมควรได้รับการพิจารณาด้วยเช่นเดียวกัน เพราะถ้าสุขภาพดีก็ย่อมนำมาซึ่งความสุขในชีวิตหลังเกษียณอย่างแท้จริงด้วยเช่นเดียวกัน อย่างที่บัญชา (2539)และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (2559) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพของประชาชนวัยเกษียณอายุว่าถ้าสุขภาพดี ภาระค่าใช้จ่ายก็จะลดลงด้วย แต่ทว่าความสำคัญด้านความรู้ความเข้าใจทางด้านการเงินนั้นควรได้รับการพิจารณาเป็นอันดับแรกก่อน ดังที่ มุกดา (2558) ได้กล่าวไว้ในการจัดการการเงินส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ที่พบว่าความรู้ความเข้าใจการจัดการการเงินส่วนบุคคลเป็นเรื่องที่ต้องทำเป็นอันดับแรก เพื่อสร้างพฤติกรรมการออมและการลงทุนสำหรับวัยเกษียณอายุ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นด้วยในการที่จะสร้างจุดแข็งให้ประชาชนเริ่มตระหนักถึงการพึ่งพาตนเองหลังเกษียณได้อย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นเรื่องที่เหมาะสมควรได้รับส่งเสริม เหมือนกับที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (2559) ได้กล่าวไว้ในยุทธศาสตร์การวิจัยรายประเด็นด้านผู้สูงอายุและสังคมสูงอายุ (พ.ศ. 2556-2559)

3) ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งก่อนและหลังเกษียณอายุโดยพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างคือ วัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 25-59 ปี

ผู้วิจัยได้พบว่าถึงปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนและเกษียณอายุของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 25-59 ปีนั้นคือ

1. เรื่องการวางแผนชีวิตหลังเกษียณ
2. สุขอนามัยและชีวิตความเป็นอยู่และ
3. ประสบการณ์ด้านการออมและการลงทุน

เนื่องจาก 3 หัวข้อนี้เป็นประเด็นที่กลุ่มวัยทำงานที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามนั้นได้ให้คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย จึงสามารถพิจารณาเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับการวางแผนการจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุอย่างยั่งยืน

เรื่องการวางแผนชีวิตหลังเกษียณ

เรื่องการวางแผนชีวิตหลังเกษียณเป็นเรื่องที่ทุกคนมองว่าไม่มีปัญหาเกี่ยวกับชีวิตของตนมากเท่าไรเพราะถ้าพิจารณาจากความพึงพอใจในเงินที่ใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบันที่มีคะแนนเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก บวกกับการที่กลุ่มวัยทำงานจะดูแลตัวเองด้วยเงินเก็บหรือเงินลงทุนก่อนเกษียณได้อย่างสบาย ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากด้วยเช่นกันนั้น ทำให้การวางแผนชีวิตหลังเกษียณกลายเป็นเรื่องที่ถูกมองข้าม

เพราะในโลกความเป็นจริงถ้าหลังเกษียณอายุจะพึ่งพาเพียงเงินฝากที่มีไว้อยู่ที่ธนาคารเพียงอย่างเดียว ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในกลุ่มของประสบการณ์ด้านการออมและการลงทุนนั้น กลุ่มวัยทำงานก็จำเป็นจะต้องมีวินัยในการฝากเงินและมีจำนวนเงินมากเพียงพอที่จะนำมาใช้เมื่อยามเกษียณอายุ ขณะที่การลงทุนด้านอื่นๆ เช่น กองทุน การซื้อสลากออมสิน การเล่นหุ้น หรือการออมเงินหรือการลงทุนทางการเงินในรูปแบบอื่น ยังมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย สะท้อนให้เห็นปัญหาที่ว่ากลุ่มวัยทำงานก่อนเกษียณว่ายังไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการลงทุนเพื่อชีวิตหลังเกษียณอายุเท่าที่ควรจะเป็น เพราะถ้าคิดว่าใช้แค่ฝากเงินอย่างเดียวจะเพียงพอในการใช้ชีวิตหลังเกษียณนั้น การพิจารณาแนวทางในการออมเงินและการลงทุนก่อนเกษียณก็จะตกเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการสนับสนุนให้เกิดการกระจายการลงทุนเพื่อผลตอบแทนที่ต้องการยามเกษียณ

ดังเช่นที่ ฉัตรชัยและปรีดา (2556) ได้กล่าวเอาไว้ว่า การวางแผนการลงทุนเพื่อชีวิตวัยเกษียณ เพื่อให้ได้ผลตอบแทนมากที่สุดนั้นควรเริ่มจากการลงทุนตั้งแต่อายุยังน้อย ไม่ใช่เริ่มมาลงทุนตอนใกล้เกษียณ กล่าวคือ ยิ่งเริ่มลงทุนไวเท่าไร ผลตอบแทนจากการลงทุนก็จะมากขึ้นเท่ากับระยะเวลาที่เริ่มลงทุน เมื่อเทียบกับกลุ่มวัยทำงานที่เพิ่งหันมาสนใจการลงทุนเพื่อวัยเกษียณตอนที่อายุของพวกเขาใกล้วัยเกษียณอายุแล้ว

ยิ่งไปกว่านั้น ความเป็นจริงถ้าให้ทุกคนพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนหลังเกษียณอายุ คณะแผนเฉลี่ยในส่วนที่ยังต้องการรายได้เสริมเพื่อสนับสนุนค่าครองชีพนั้น ก็ไม่น่าจะอยู่ในระดับมาก ทำให้ผู้วิจัยพบว่าการวางแผนชีวิตหลังเกษียณยังต้องเป็นประเด็นที่สังคมต้องร่วมกันพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดการวางแผนการจัดการการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุอย่างยั่งยืนต่อไป

สุขอนามัยและชีวิตความเป็นอยู่

แม้ว่าคณะเฉลี่ยในสุขอนามัยและชีวิตความเป็นอยู่จะอยู่ในระดับน้อย แต่ถ้าพิจารณาคณะเฉลี่ยของรายละเอียดย่อยที่กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลมานั้นจะพบว่ากลุ่มวัยทำงานที่ยังไม่เกษียณอายุเป็นผู้ที่มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ อีกทั้งยังดูแลตัวเองอย่างดี และออกกำลังกายเป็นประจำ จากข้อมูลข้างต้นอาจดูขัดแย้งกัน แต่ผู้วิจัยกลับเห็นว่าสามารถใช้เป็นจุดอ่อนเพื่อเสริมจุดแข็งที่กลุ่มวัยทำงานเป็นอยู่ได้ โดยการส่งเสริมให้กลุ่มวัยทำงานที่ยังไม่เกษียณหันมาใส่ใจดูแลตัวให้อยู่ในระดับมากขึ้นอีก เพื่อป้องกันจุดอ่อนคือ การมีโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ การรู้สึกไม่ค่อยแข็งแรง ต้องคอยพบแพทย์ตามนัดเป็นประจำ เดือนละ 1-2 ครั้ง ต้องทานยาตามที่แพทย์สั่งทุกวัน สุดท้ายต้องมีคนช่วยดูแล ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้แบบปกติ

จุดอ่อนเหล่านี้ถ้าหากได้รับความใส่ใจมากขึ้นก็มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้น้อย ดังนั้นจุดแข็งด้านสุขภาพพลานามัยที่กลุ่มตัวอย่างดูแลตัวเองดีอยู่แล้วนั้นสามารถนำมาเน้นย้ำเพื่อหลีกเลี่ยงจุดอ่อนที่อาจจะเกิดขึ้นได้หลังเกษียณอายุ ถ้ากลุ่มวัยทำงานที่ยังไม่เกษียณละเลยหรือหย่อนคล้อยการดูแลสุขภาพพลานามัยของตนเองอยู่อย่างสม่ำเสมอ

ประสบการณ์ด้านการออมและการลงทุน

ประสบการณ์ด้านการออมและการลงทุนเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มวัยทำงานที่ยังไม่ได้เกษียณอายุนั้น มีประสบการณ์ด้านการออมและการลงทุนที่นอกเหนือจากการฝากเงินไว้ที่ธนาคาร อยู่ในระดับน้อย ไม่ว่าจะเป็นการซื้อสลากออมสิน ซื้อกองทุน เล่นหุ้น ซื้อขายอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Forex) ซื้อขายสกุลเงินดิจิทัล (Bitcoin) ฝากสหกรณ์ รวมถึงการออมเงินหรือการลงทุนทางการเงินในรูปแบบอื่น ทุกการลงทุนที่ได้ยกตัวอย่างมานั้นต่างมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

จุดนี้สะท้อนให้เห็นว่าการส่งเสริมให้ประชาชนวัยทำงานที่ยังไม่เกษียณอายุควรจะได้รับ การส่งเสริมไม่ว่าจะเป็นเรื่องการรณรงค์ให้เริ่มมีการวางแผนการลงทุนเพื่อชีวิตหลังเกษียณอายุ โดยการใช้สื่อสมัยใหม่ที่กลุ่มวัย

ทำงานให้ความสนใจอย่าง YouTube มาเป็นเครื่องมือผลักดันให้เกิดประสบการณ์ด้านการออมและการลงทุน ที่มากกว่าแค่การฝากเงินไว้ที่ธนาคารเพียงอย่างเดียว

ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาที่ผู้วิจัยได้กล่าวเอาไว้ในส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนและเกษียณอายุของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 25-59 ปีนั้นซึ่งประกอบด้วยปัญหา 3 ด้านคือ เรื่องการวางแผนชีวิตหลังเกษียณ สุขอนามัยและชีวิตความเป็นอยู่และ ประสบการณ์ด้านการออมและการลงทุนนั้น

ผู้วิจัยยังยืนยันเจตนาเดิมว่าภาครัฐและทุกส่วนงานที่เกี่ยวข้องสมควรที่จะหันมารณรงค์และส่งเสริมให้วัยทำงานที่ยังไม่เกษียณอายุหันมาสนใจและใส่ใจในการมีความรู้ทางด้านการออมและการลงทุนเพื่อชีวิตหลังเกษียณที่ยั่งยืน ผู้วิจัยเห็นว่าสมัชชาสื่อโซเชียลมีเดียมีอิทธิพลและผลกระทบต่อผู้บริโภคมาก ดังเช่นผลคะแนนเฉลี่ยที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจการเรียนรู้และศึกษาเรื่องที่ตนเองสนใจผ่าน YouTube เป็นสำคัญ

ไม่จำเป็นว่าต้องมีสื่อการเรียนรู้บนโลกออนไลน์ให้ครบทุกแพลตฟอร์ม เพราะไม่มีเครื่องการันตีว่ากลุ่มวัยทำงานทุกคนจะสามารถเข้าถึงและเรียนรู้การออมเงินและการลงทุน รวมทั้งเรื่องอื่นๆที่ส่งเสริมการใช้ชีวิตหลังเกษียณได้อย่างยั่งยืนได้อย่างง่ายดายในทุกสื่อที่มีบนโลกออนไลน์

ดังนั้นการใช้เครื่องมือและสื่อที่สามารถจับต้องได้ก็ยังคงสมควรต้องได้รับการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพราะทุกคนในสังคมต่างมีความต้องการและความถนัดที่แตกต่างกัน เช่น บางคนยังชอบที่จะอ่านเอกสารหรือหนังสือที่เป็นกระดาษที่สามารถจับต้องได้อยู่เพราะรู้สึกว่ามันน่าสนใจและสะดวกกว่าการที่ต้องใช้เครื่องมือสื่อสารเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เพื่อหาข้อมูลที่ตนเองสนใจและเรียนรู้บนโลกออนไลน์ ที่สมัชชาฯมีทั้งเรื่องจริงและเรื่องที่ไม่ใช่ความจริงเข้ามาสอดแทรกให้ข้อเท็จจริงบิดเบือนไป

สิ่งที่น่าสนใจที่สุดคือการทำให้ทุกคนรับรู้ถึงประโยชน์จากการเริ่มออมและลงทุนเพื่อชีวิตหลังเกษียณ ตั้งแต่เนิ่นๆ ดีกว่ารอเวลาให้ผ่านไปเลยตามเลย พอใกล้เวลาจะเกษียณอายุค่อยเริ่มมาสนใจศึกษาหาข้อมูล ซึ่งถ้าทำเช่นนั้นผลตอบแทนที่จะได้รับจากการออมและการลงทุน อาจจะไม่เพียงพอต่อผลตอบแทนที่คาดว่าจะนำมาใช้หลังเกษียณได้อย่างยั่งยืน แต่ไม่ใช่หน้าที่เฉพาะแค่หน่วยงานภาครัฐที่ต้องดูแลเรื่องนี้ ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นธุรกิจ ห้าง ร้าน ตั้งแต่เจ้าของกิจการ จนถึงลูกจ้าง ควรให้ความสนใจและช่วยเหลือส่งเสริมให้สังคมเกิดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาต่อยอดความสำเร็จให้กับประชาชนวัยเกษียณอายุทุกคนในประเทศ ให้มีความอยู่ดี กินดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และการเบียดเบียนเงินจากลูกหลานเพื่อเลี้ยงดูตนเองในยามเกษียณอายุ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ศรีนวล. (2558). การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการลงทุน และแรงจูงใจในการลงทุน ที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. สืบค้นจาก <http://dspace.bu.ac.th/jspui/handle/123456789/2416>
- กรมกิจการผู้สูงอายุ (2561). รายงานประจำปี 2561 กรมกิจการผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.dop.go.th/th/implementation/2/1/1159>
- ฉัตรชัย สิริเทวัญกุล, & ปรีดา สุขเจริญสิน. (2013). การวางแผนการลงทุนสำหรับวัยเกษียณ (Unpublished master's thesis). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ชลธิชา มุลละ. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการออมและพฤติกรรม การออมเพื่อการวางแผนชีวิตหลังเกษียณของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสยาม).
- ชนภัช ลิมสืบเชื้อ. (2553). การศึกษาและพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : อมรรการพิมพ์.
- บัญชา บุรณสิงห์. (2539) ความต้องการที่อยู่อาศัยในวัยสูงอายุของผู้ที่ทำงานบริษัทชั้นนำในกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญวรัตน์ สุวรรณะ. (561). การเตรียมความพร้อมทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของแรงงานนอกระบบ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. Humanities and Social Science Research Promotion Network Journal, 4(2). <http://www.journal.rmutt.ac.th/index.php/hsrnj/article/view/2104/0>
- ธีรพัฒน์ มีอำพล. (2557). ความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมการออมที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงิน เพื่อการเกษียณอายุกรณีศึกษากลุ่มคนวัยทำงาน ในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บริการสาธารณสุขสุพรรณบุรี. (2556). ประสบการณ์ชีวิตและการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุที่ปฏิบัติงานอาสาสมัครในโรงพยาบาลของรัฐ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

- ปิยะดา พันสนธิ. (2554). ความต้องการที่อยู่อาศัยหลังเกษียณของบุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปานแก้วตา ลัคนาวาณิช และวิลาวัลย์ ดิ่งไตรย์ภพ. (2561). ทักษะทางการเงินของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองในเขตลุ่มน้ำปากพนัง. การค้นคว้าอิสระสาขาวิชาการบัญชี, สำนักวิชาการจัดการ, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- พัชรี สีโรรส. (2556). พลวัตนโยบายสาธารณะ: จากรัฐเอกชนสู่ประชาชน. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- มุกดา โคหวกุล. (2558). การจัดการการเงินส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระสาขาวิชาการเงินและการลงทุน, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรังสิต.
- มรกต ฉายทองคำ (2557) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจออมเงินของกลุ่มคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร . (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ).
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2556). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2562, จาก <https://thaitgri.org/?cat=8>
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2559). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย 2558. อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (2559). นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8. สืบค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.kmutt.ac.th/rippc/nrct59/14a3.pdf>
- ยงยุทธ บุราสิทธิ์ และขวัญจิต ศศิวงศาโรจน์ (2561). การส่งเสริมค่านิยมไทย “คุณค่าและศักดิ์ศรี” ของผู้สูงอายุในสังคมเมือง. วารสารภาษาและวัฒนธรรม. 37(2).
- ยุทธ กัลยวรรณ. 2554. พื้นฐานการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วัชรีย์ ด่านกุล (2557). การแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกต่างรุ่นในครอบครัวต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาตำบลไหล่น่าน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2563 จาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/46164>
- วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2561. โครงการวิจัยผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย. ค้นวันที่ 12 กันยายน 2563 จาก <https://data.cps.chula.ac.th/>

- วิพรรณ ประจวบเหมาะ รุฟโฟโล. (2563). เอกสารประกอบการอภิปราย เรื่องการส่งเสริมสุขภาพกับปีสากลว่าด้วยผู้สูงอายุปี 2542, กรุงเทพฯ: วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิพรรณ ประจวบเหมาะ รุฟโฟโล. (2563). เอกสารประกอบการอภิปราย เรื่องการส่งเสริมสุขภาพกับปีสากลว่าด้วยผู้สูงอายุปี 2542, กรุงเทพฯ: วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เวหา เกษมสุข. (2562). แนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ศิลารัตน์ พูนพันธ์ และปราโมทย์ ศุภปัญญา. (2558). พฤติกรรมเกี่ยวกับการออมของบุคลากรกรมสรรพากรเพื่อรองรับการเกษียณอายุ : กรณีศึกษาบุคลากรกรมสรรพากรในสำนักงานใหญ่. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ขอนแก่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สืบค้นจาก <https://mba.kku.ac.th/ncbmi/proceeding/2015/national/files/462.pdf>
- สัมฤทธิ์ ศรีธำรงสวัสดิ์ และกนิษฐา บุญธรรมเจริญ (2553). การสังเคราะห์ระบบการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาวสำหรับประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 21 พฤศจิกายน 2562, จาก <http://hdl.handle.net/11228/2902>
- สายพิน กุลกนกรณ อัมตานี. (2555). สู่วัยชราอย่างมีศิลปะ แรงบันดาลใจเพื่อชีวิตที่งามอุดม. กรุงเทพมหานคร: แพลนพรีนติ้ง.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2562). การกระจายตัวของประชากร. สืบค้นเมื่อ 31 มกราคม 2564, จาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx>
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (2562). รับมืออย่างไรกับการเปลี่ยนแปลงของประชากรไทยในอนาคต. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2564, จาก <https://www.dga.or.th/document-sharing/infographic/36357/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556). แผนกลยุทธ์ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2556 – 2562. สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2564, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=9041
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2555). การประมาณการจำนวนประชากรไทย พ.ศ. 2553 – 2583. สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2564, จาก <http://social.nesdc.go.th>

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (2561). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2561. สืบค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2563, จาก

<https://ipsr.mahidol.ac.th/ipsrbeta/th/ResearchProjectDetail.aspx?ProjectId=872>

สำนักงาน ก.พ. (2560). แผนพัฒนาศักยภาพกำลังคนภาครัฐ ให้พร้อมเข้าสู่สังคมสูงอายุ. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2563 จาก

<https://ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/page/25620128-plan-prepare-for-aging-society.pdf>

อัจฉราวรรณ งามญาณ และ ณัฐวิชัย เผ่าภู. (2555). ผู้สูงอายุไทย: การเตรียมการด้านการเงินและลักษณะบ้านพักหลังเกษียณที่ต้องการ. วารสารบริหารธุรกิจ, 35(136), 62-87. 136.

อนรรฆวีปะวีร์ เกิดแย้ม. (2561). การวางแผนที่อยู่อาศัยหลังเกษียณของคนทำงาน 3 ช่วงวัย กรณีศึกษา : ธนาคารอาคารสงเคราะห์ การเคหะแห่งชาติ และ บริษัท แกรนด์ คาแนล แลนด์ จำกัด(มหาชน). (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อภิษฎา ภูระหงษ์, และบุษรา โทวาทอง. (2562). การวางแผนทางการเงินเพื่อการอยู่อาศัยในวัยเกษียณ สำหรับกลุ่มคนอายุ 40 ปีขึ้นไป ในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอ อคาเดมี่. (2554). ทำไมจึงต้องวางแผนเกษียณอายุ. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2563 จาก <http://www.aacademy.net>

ไอยรา ผ่านเมือง. (2560). การวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้างในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร

Alicia H. Munnell, Anthony Webb, Luke Delorme and Francesca N. Golub-Sass. (2552). The National Retirement Risk Index: An Update. Boston: Center for Retirement Research, Boston College.

Audra R. Sherwood. (2563). Differences in Financial Literacy Across Generations. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) Minnesota: Walden University

Carolynne L.J. Mason and Richard M.S. Wilson. (2543). Conceptualising Financial Literacy. Journal of Consumer Affairs. 39(1).

Choi James J, Laibson David, Madrian Brigitte C, Metrick Andrew. Saving for retirement on the path of least resistance. In: McCaffrey EJ, Slemrod J, editors. Behavioral Public Finance: Toward a New Agenda. New York: Russell Sage Foundation; 2006. pp. 304–351.

Hershfield, H. E., Goldstein, D. G., Sharpe, W. F., Fox, J., Yeykelis, L., Carstensen, L. L., & Bailenson, J. N. (2011). Increasing saving behavior through age-progressed renderings of the future self. *Journal of Marketing Research*, 48(SPL), S23-S37. doi:10.1509/jmkr.48.spl.s23

Government of Singapore. (2019). Caring For Our Seniors. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.gov.sg/article/caring-for-our-seniors>

K.Pair. (2020, June 3). Likert scale Rating คืออะไร? (มาตรวัดของลิเคิร์ท). GreedisGoods. <https://greedisgoods.com/likert-scale-%E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD/>

Organization for Economics and Cooperation for Development : OECD (2555). PISA 2012 Results: Students and Money. *Journal of Financial Literacy Skills for the 21st CENTUR*. 55(6).

Richard H. Thaler, and Shlomo Benartzi. Save More Tomorrow (TM): Using behavioral economics to increase employee saving. *Journal of Political Economy*. 2004.

United Nations Population Fund (UNFPA). (2564). Ageing in the Twenty-First Century. New York: UNFPA and Help Age International

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างแบบสอบถาม

การวางแผนและการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ

แบบสอบถาม

การวางแผนและการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ: กรณีศึกษา ชุมชนเจ็ดเสมียน

อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงใน ให้ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- เพศ ชาย หญิง เพศทางเลือก
- สถานภาพสมรส โสด สมรส มีคู่แต่ไม่ได้สมรส หย่าร้าง เป็นหม้าย
- อายุ ต่ำกว่า 20ปี 20-25 26-30 31-35 36-40 41-45
 46-50 51-55 56-59 60-69 70-79 80-89
 90 ปีขึ้นไป
- การศึกษา ต่ำกว่าประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมต้น มัธยมปลาย ปวช.
 ปวส. สายอาชีพ ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
- อาชีพก่อนเกษียณ ค้าขาย รับจ้าง รับข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว
 อื่น(ระบุ).....
- อาชีพหลังเกษียณ ว่างงาน ค้าขาย รับจ้าง ธุรกิจส่วนตัว อื่น(ระบุ).....
- จำนวนบุตร ไม่มี 1 คน 2 คน มากกว่า 2 คนขึ้นไป
- ก่อนเกษียณ อาศัยอยู่กับ ลำพัง ครอบครัว(สามี/ภรรยา/บุตร) พ่อแม่/ญาติ/พี่น้อง
 อื่น(ระบุ).....
- หลังเกษียณ อาศัยอยู่กับ ลำพัง ครอบครัว(สามี/ภรรยา/บุตร) พ่อแม่/ญาติ/พี่น้อง
 อื่น(ระบุ).....
- สถานภาพการอยู่อาศัย เจ้าของบ้าน ผู้อาศัย
- มีบัตรเครดิต ไม่มี 1 ใบ 2 ใบ มากกว่า 2 ใบขึ้นไป

ส่วนที่ 2 การวางแผนและการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ

ปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนและการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ท่านได้เตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ					
1.1 วางแผนทางการเงินเพื่อชีวิตวัยเกษียณ					
1.2 ศึกษาหาข้อมูลเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับชีวิตวัยเกษียณ					
1.3 มีความรู้ความเข้าใจทางการเงินมากเพียงพอเพื่อชีวิตวัยเกษียณ					
2. ท่านได้เคยทำกิจกรรมต่อไปนี้					
2.1 ฝากเงินไว้ที่ธนาคาร					
2.2 ซื้อสลากออมสิน					
2.3 ซื้อกองทุน					
2.4 เล่นหุ้น					
2.5 ซื้อขายอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Forex)					
2.6 ซื้อขายสกุลเงินดิจิทัล (Bitcoin)					
2.7 ฝากสหกรณ์					
2.8 ลงทุนในระบบ เช่น เล่นแชร์ หวยใต้ดิน					
3. ท่านมีภาระค่าใช้จ่ายต่อไปนี้					
3.1 ค่าสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอินเทอร์เน็ต ค่าโทรศัพท์					
3.2 ค่าเช่าบ้าน/หอพัก					
3.3 ผ่อนบ้าน/คอนโด					
3.4 ผ่อนรถยนต์					
3.5 ค่าบัตรเครดิต					
3.6 ค่าเลี้ยงดูบุตร					
3.7 ค่าดูแลบิดามารดา/ผู้มีอุปการคุณ					
3.8 ค่ารักษาพยาบาล ค่ายา					
3.9 ค่าใช้จ่ายอื่นๆนอกเหนือจากที่ได้ระบุเอาไว้					
4. ชีวิตความเป็นอยู่ของท่านเป็นอย่างไร					
4.1 มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ					
4.2 ดูแลตัวเองอย่างดี ออกกำลังกายเป็นประจำ					
4.3 มีโรคประจำตัว ไม่ค่อยแข็งแรง					
4.4 พบแพทย์ตามนัดเป็นประจำ เดือนละ 1-2 ครั้ง					
4.5 ต้องทานยาตามที่แพทย์สั่งทุกวัน					
4.6 ต้องมีคนช่วยดูแล ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้แบบปกติ					

ปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนและการจัดการแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
5. ท่าน(เคย)วางแผนชีวิตหลังเกษียณเอาไว้ว่า					
5.1 จะดูแลตัวเองด้วยเงินเก็บหรือเงินลงทุนก่อนเกษียณได้อย่างสบาย					
5.2 ให้ลูกหลานดูแลเลี้ยงดูยามแก่เฒ่า					
5.3 ไปอาศัยอยู่บ้านพักคนชรา หรือศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ					
5.4 จ้างคนมาดูแลที่บ้าน ไม่ต้องเป็นภาระลูกหลาน					
6. ท่านขอศึกษาหาความรู้ในรูปแบบดังต่อไปนี้					
6.1 ลงทะเบียนเรียน/อบรม/สัมมนา ตามสถานที่ต่างๆ					
6.2 ลงทะเบียนเรียน/อบรม/สัมมนา แบบออนไลน์					
6.3 อ่านหนังสือ/บทความในรูปแบบกระดาษหรือเป็นเล่มที่สัมผัสได้					
6.4 ดูคลิปวิดีโอที่สนใจจาก YouTube					
7. ความพึงพอใจในเงินที่ใช้เพื่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน					
7.1 เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต ไม่เดือดร้อน					
7.2 ต้องการรายได้เสริมเพื่อสนับสนุนค่าครองชีพ					
8. ท่านเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าภาครัฐควรส่งเสริมเรื่องต่อไปนี้สำหรับการจัดการการวางแผนแบบยั่งยืนเพื่อการเกษียณอายุ					
8.1 ความรู้ความเข้าใจด้านการเงินและการลงทุนก่อนเกษียณอายุ					
8.2 มาตรการให้เกิดการวางแผนทางการเงินก่อนเกษียณอายุ					
8.3 โครงการส่งเสริมการออมเงินและการลงทุนเพื่อชีวิตวัยเกษียณ					
8.4 โครงการส่งเสริมการดูแลสุขภาพเพื่อชีวิตวัยเกษียณ					
8.5 โครงการสนับสนุนทางการเงินด้านอื่นๆเพื่อชีวิตวัยเกษียณ					

ภาคผนวก ข

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติวิทย

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย)	นางสาวศิริกานต์ ตีรสวรรณวาสี
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ
การศึกษา	บธ.ม (การบริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด บธ.บ. (การบัญชี) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ผลงานทางวิชาการ	เอกสารประกอบการสอน ● วิชาการวิเคราะห์เชิงปริมาณทางธุรกิจ
ประสบการณ์	การสอน ● วิชาการวิเคราะห์เชิงปริมาณทางธุรกิจ ● วิชาธุรกิจเพื่อสังคม ● วิชาเตรียมความพร้อมสหกิจศึกษา ● วิชาการเงินธุรกิจ ● วิชาการวิเคราะห์แนวโน้มธุรกิจและการลงทุน การทำงาน ● ปัจจุบันอาจารย์ประจำ สาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พระนคร ● พ.ศ.2552- 2558 เจ้าหน้าที่นักลงทุนสัมพันธ์ ธนาคารออมสิน